

R (Ms)

390

Sala Kankada 9-8-

N.T. 1183719

C.B. 1000916203

CHURCH OF ST. MARY

WINDSOR

1840

THE

RECORDS

OF THE

CHURCH

OF ST. MARY

WINDSOR

CURSUS PHILO-
SOPHICI, R. P. M. F.
BERNARDI
SEQANE

SECUNDA PARS
CONTINENS LOGI-
CAM, SEU PHILO-
SOPHIAM RA-
TIONALEM.

CURSUS PHILSO

SOPHICI R. P. M. F.

BERNARDI

SECVANE

SECUNDA PARS

CONTINENS LOGICAM

CAM SEU PHILSO

SOPHICAM R.

TONALIA

PRÆFATIO IN
LOGICAM MAG-
NAM

POST dialecticas In-
stitutiones, sive Lo-
gicam, quæ rationem
æ præcipuam, cui persequen-
da est instituta in
inquærendæ veritatis
studio ita dirigat,
ut sine præclaro huius facultatis lumī-
ne, veritas ipsa gravissimis & circum-
fusis tenebris videatur, opus illud
in scriptis tractatum conseruit, quod
magis Logica vocatur. Non alio tamen
hoc nomen meretur, si adhuc Logice tes-
tulo insignitum poterit, nisi quia volumē-
ne grandis est. Et cetero dīspūtatō-
ne, non tantum imitari, sed etiam mag-
na ex parte adeo fuisse, et imitari, ut
po-

posse ab antea cognoscere partem, et arguere
et habere ad partem continet. In hac parte
proinde sit praeter tempore, et partem illi
adhibere. Si quid dicitur ut observavit in
magna eandem, majori que moder-
tia, ac sanitate. Dominus Joannes
Stabilionus tract. de studiis Monas-
terii p. 2. cap. 15. 77 tempus, quod bre-
77 ve nobis concessum est, ad ea praeter ad
77 res est, ut in rebus speculatione:
77 nobis consumit in rebus praeter non pos-
77 sit.

Quia tamen hic usus in scho-
lis obtinet de rebus, quatuordecim
ut disputatio, quae dicitur Philosophia
professores legere in rebus, de quibus
nemo hactenus in Hispania abito-
mit, quod amicum reum non solum impedi-
di fuerit in rebus, haec ad acumen
dum ingenium, exarandoque juvenem
fuerit in rebus accommodati, ut me publican-
tia, ea omnia praetermittere non
possimus, mediam tamen dicitur tene-
re nobis in rebus in amicum. Ely-
tua

tus eius disputatione, que ad maiorem
exant, que dicimus, intelliguntur ~
conferant sic tractabimus, ut quod
quid in minutis, et futuritate dege-
neret omittamus. Ne tamen in ipso
disputationum vltima offenda-

mus, aliqua, qua à quous-

que philosophia

antiqua daturus sunt

proponenda

breviter

expon-

mus.

De

De virtutibus intellectualibus.

PLURIMAS, ac admodum
breviter esse mentis humanae
virtutes, potentias, aut facultates
et experientia ipsa cuius
que saltem demonstrat; duo tamen praecipue
numerantur, ad quas ceterae facili-
ter referri poterunt; Intellectus nimirum
et voluntas. Intellectus est facultas in-
tellectiva sive potentia, qua res quaslibet percipi-
mus; voluntas vero, qua aliquid appetimus,
aut aversamur. Utroque tamen facultas, vel
humanae mentis potentia inextinguibile
essentia, quae qualitates, et habitus
animi vocari solent, morales quidem, quae
per se habentur voluntate, componendisque
moralibus inveniuntur; intellectuales vero
quae hic spectamus, quae intellectum
sunt.

ipsum perficiunt.

Nihil aliud habitus nomine hinc
significari videtur, nisi perfectio quadam,
qua animi, vel mentis humana substantia
in operando perficitur, ac adiuvatur, ut
facilius, atque promptius operetur; unde
commune est ephatum illud, quod ex frequen-
tatis habitibus, fiat habitus. Habitus, seu
qualitas est intellectualis quinque recensentur
ab Aristotele lib. VI ethic. cap. 3.
scilicet intelligentia, sapientia, scientia,
prudencia, et ars.

Intelligentia est notitia primorum
primi proximi, seu axiomatum communium,
que non tantum est habitus menti succrescens,
quam ipsa mentis naturaliter respectata.
Sunt enim sola duae naturae communes;
notiones, seu axiomata percipiunt, et con-
sistentur, quae sunt, impossibile est, idem
simul esse, et non esse; totum est magis
una parte, et eaque naturalis notitia ad
singulas philosophiae partibus est neces-
saria, nec proinde ulla est, quae intelli-
gentiam non ⁱⁿcludat.

So.

Sapientia dicitur sumitur modis,
 nempe vel pro disciplina omnium con-
 sistentia, quo sensu etiam philosophia vna-
 potuit, ut in Logica proximo diximus, vel
 pro noticia rerum altissimi maxime, id est, ut
 vulgo interpretatur, tum rerum universa-
 lium, tum rerum excellentissimarum.

Scientia vulgo definitur habitus per
demonstrationem acquiratur, id est, notitia
habituaris vera, certa, et evidens vel neces-
saria per vera, propriaque causas, seu ra-
tionem, propter quam ita est, vel propter quam
ita esse constantem affirmatur, aut nega-
tur. Scientia in speculativam, et practi-
 cam distribuitur ab Aristotele. Specula-
 tiva dicitur ea, cuius finis est contempla-
 tio, sive qua in sola veritate contemplatione
 quiescit, nec tendit ad opus. Practica
 dicitur ea, cuius finis est praxis, sive
 qua non sedit in sui objecti contemplatione,
 sed aliquid circa illud operatur, aut
 potius operandum docet.

Hinc oritur duplex differentia,
 qua scientia practica a speculativa recer-
 nitur.

4
notitia. Prima sumitur ex utraqueque forme,
speculativa enim forme veritatis, practica
autem operis. Secunda, quod notitia prac-
tica versari debet circa rem à cognoscente
te generabile, vel phisice, vel moraliter, vel
directivè, vel effectivè à cognoscente ipso. Et
adversus notitia speculativa non tendit ver-
sari circa rem à cognoscente operabilem.
Tertia est, quod notitia practica in objec-
tum operabile tendit modo operabili, id
est, modo utrum ad operandum, speculativa
vero, licet quandoque respiciat objectum
operabile, non tamen modo operabili, sed po-
tius modo limitat ad operationem, ergo.
hic actus, oportet amare proximum, tendit
modo operabili, quia docet convenientiam
amandi, et alit ad amandum, hic vero
amor est quantitas absoluta, rem quidem
respicit operabilem, sed modo non con-
ducente, nec alibente ad operationem.
Unde videtur falsè recitari, quod vulgo dicitur,
notitiam practicam tendere in rem ope-
rabilem, ut generabilem, speculativam vero
notitia.

Prudentiā non sicut, ac sapientiā
 dicitur modis usurpatam, scilicet, vel pro
 scientiā, seu cognitiōne generalī eorum,
 quae ad vītā, aut mores pertinent, quae
 est ethica, et iuris prudentiā, eaq; prae-
 dentiā generalis dicitur; vel sumitur
 pro cognitiōne practica, et efficacī eorum,
 quae quavis occasione à viro, sibi sunt
 agenda, et dicitur prudentiā particulari-
 ſ.

Ars demūque est cognitiō practica
 eorum, quae vītūtia possunt fieri.
 Quae definitio artes actiua, et factiua,
 liberales, et mechanica, comprehendit.
 Ars liberalis ea dicitur, quae liberam, ac
 mobilem vītā dicit; servilis vero, quae
 ad plebeos, seruosque homines attinet.
 Quae autem ars liberalis, quae servilis ha-
 benda sit, praesumptim ex hominum dicitur
 arbitrio. Atque haec sunt quinque vītū-
 tum, seu habituum mentis species, secun-
 dum Aristoteli, quas omnes in se com-
 prehendit philosophia, de cuius objecto nunc
 nobis agendum est.

De

De objecto scientiarum incommuni.

OBJECTUM alicujus facultatis, habitus, actus, vel scientia dicitur unum, quod eisdem potentia, actus, vel scientia attingendum proponitur, ac veluti objectus, hoc est, illa ~~proponitur~~ circa quam facultas illa versatur, quoniam admodum ad preterita circa colores, et locumque dispositionem, potentia dicitur circa colores, ipso percipiendo, medicina circa animalis sanitatem.

Duplex autem distinguitur objectum, materiale scilicet, et formale. Objectum materiale est, quod ratione alterius attingitur a potentia, vel actu; formale vero, quod ratione sui. Exemplum vulgare prebet cyathus, dum resolutionem vena propter sanitatem amat, cuius amoris objectum materiale est ~~color~~ vena, ^{ca-}
_{m-}

nitas vero est *objectum formale*. Hoc est
 etiam *objectum motuum* appellatum, quia
 movet ad existentiam actu, sicut et ma-
 teriale contra rationem pure examina-
 tum ~~motuum~~ ^{dicitur} utrumque autem sub-
 ditum est adaequatum, sive totale, et in par-
 tiale, sive inadaequatum. Primum est, quod
 per actum alicujus potentie, seu habitus
 collectionem obtinetur; inadaequatum
 vero, quod per aliquem, aut aliquos actu
 tantummodo.

Præcipua tamen *objecti formali*
 particula est *formale quod*, et *formale*
quæ. *Objectum formale quæ* est *formali-
 tas* illa, aut ratio communis, qua omnia
 objecta particularia redduntur apta, ut per
 se obtineantur ab aliqua potentia, vel ha-
 bitu; vocatur etiam *ratio formali* sub
 qua, quia sub ea continentur, quidquid po-
 tentia, vel scientia respicit; talis est respec-
 tu intellectus ratio veri, respectu volunta-
 tis ratio boni. Hæc ipse ratio sub qua
 vocatur etiam *ratio objecti*, ut res est, vel
 interesse rei; nec ab ea differat *ratio form-*
lis.

8

ultima sub qua, nisi quatenus haec super-
addite exprimitur respectum ad potentiam,
vel habitum, quae vocatur etiam ratio ob-
jecti, vel in se scibile, aut attingibile,
ita se habet amabile respectu voluntatis, et
intelligibile respectu intellectus.

Objectum formale quod est objectum,
quod in se potest dici esse rationem ad se
rationem formalem sub qua, tanquam
ratio inferior superlatiori, et per se at-
tentionem per actum aliquid potentiae vel
habitus: unde etiam dicitur ratio for-
malis quae per ordinem ad rationem
formalem sub qua, veluti ratio speci-
fica, vel differentialis ad generalem; ta-
lis est respectu intellectus ratio veri, res-
pectu voluntatis ratio boni. Id observandum
opponitur, quod objectum formale vocatur
vel specificatum in potentiae, vel habitus, hoc
est, ex se in se in se in se, ex quo se, cum
in se species actuum, habituum, et poten-
tiarum inter se, aliter tamen, et aliter. \int
Nomen in actum aliquid potentiae, vel scien-
tia comparativa cum actum aliquid
eo

exorum specificatiōum exit ratio for-
 mālū in qua; si vero inter se compo-
 xentur, sufficienter exit objectum forma-
 le quod.

Tandem objectum, praesertim, unum
 de scientiis est verum, aliud dicitur attri-
 butio, illud nempe, cuius cognitio prin-
 cipaliter intenditur, tamen non finis to-
 tius scientiae, quem ad finem referunt
 tunc quodammodo objecta reliqua, quae
 idem objecta attributa vocari solent.

Hic, quae omnibus scientiis communis
 sunt, praesertim, pars de Logica nobis est
 disserendum. Quae non im-

merito tractatur iste

Logica reflexa

vocari potest.

DISPUTATIO I DE NATURA LOGICÆ. EXPONITUR DIVISIO LOGICÆ.

LOGICÆ, quam dicitur disciplinam
rationalem, siue disciplinam
rationis rectam esse, iam
dixerimus; alia naturalis est,
alia artificialis. Naturalis logica est innata
tunc vigor, seu naturalis lumen intellectus ad
veritatem primum. Artificialis autem est illa,
qua studio, certis que legibus, aliarum arti-
um instar, acquiritur, quaque intellectus ad-
ditus promptus, et expeditus ad recte cogitan-
dum: sic quaedam est rethorica naturalis, qua
aliqui dixerunt loquuntur; alia artificialis,
qua naturalis facundiam adjuvat.

Logica artificialis, cuius persequendo ad
laborabimus, dicitur V. in actualis, et habi-
tualem. Actualis logica sunt regule, seu dicta-
mi.

mōra, quibus intellectus loquā imbutus in co-
 gitando dicitur. Habitualiter vero est quali-
 tas in intellectu generata ex crebra repeti-
 tione, et probatione regularum. Utrovis autem
 modo considerata dicitur in definitōnem, di-
 versam, et argumentatāam, juxta 3 differ-
 rentias modō relendō; ad aptū, ex D. Th. in
 3 partem, qua triplū menti operatōem re-
 pondent, aut in A, prout ā nobis sunt exposi-
 te, patitur.

Cum vero Logica non solum leges, atq.
 precepta tradat, quibus mentis acies ad verum
 dirigatur, ^{sed et} ~~et~~ uti ^{et} ~~et~~ uti conseruēt, dum
 in inquirēda veritate veritati non contingunt; hinc
 merito veterū illa diuisione in docentem, quae
 precepta tradit, et in utentem, quae illa ad usum
 applicat, patitur. Haec dua partes in 3 arti-
 bus, quae ad diuersas potentias spectant, omnino
 diuersae sunt, ut patet in musica, cuius una pars,
 nempe musica docens ad mentem spectat, utens
 vero ad vocis organum; sed cum Logica docens, et
 utens ad eandem facultatem, seu mentem, spec-
 tent, dubium oritur, an deā debeant habitus pla-
 ne diuersi. Pro cuius resolutione sit-

QUAS

QUAESTIO I.

Utrum habitus Logi-
cae docentis, et utentis
requiratur distinguan-
tur?

HOC dubium permissive va-
neret, si cum aliquo-
bus Logicae utentis no-
mine ceteras discipuli-
nas, puta metaphisicam, phi-
sophicam, et
ethicam, quae Logicae requiritur utentis,
intelligeremus: tum enim Logica docens,
et utens, essent habitus plane diversi, quo-
niam diversa haberent objecta, diversa
que difficultates includerent. Ceterum,
licet reliqua facultates dici possint
utentes Logicae, non tamen Logica utentis;
siquidem omnis actus conformis regulis
Logicae, atque ex eorum praevia direc-
tione factus, est Logicae unus non actus,
sed passivus, a quo sub hac praevia
ratione Logica non denominatur utens,
sed

sed ut *utata*.

Hinc, ut *Logica* sit non solum *utata*, sed utens *requiritur*, quod non solum dicit *requirere*, quibus *conformetur* actus, ut *animi etiam actum* *ipiamet exequatur*, ut *proprium*, quod *fit*, cum *Logica* *regibus*, atque *præceptis*, que *proponit*, utitur *secunda propria* *materiali*. De hac ergo procedit *indivium*, *secunda* quod *alij negant adagnotam* *identitatem* *inter habitum* *Logica* *docentis*, et *utentis*, ita *communiter* *Thomista*; alij *identitatem* *proponunt*, ita *communiter* *Thomista* *apud* *Sondinum*. Cum *in* *igitur* sit-

N^oxa A^oratio.

LOGICA *docentis*, et *utens* *vult* *idem* *realiter* *habitus*. *Prob^o*
usur, id est, *actus* *Logica* *utentis* *nullum* *requirit* *habitus* *a* *docente* *distinctum*; sed *requirit* *habitus* *Logica* *utentis*; ergo *habitus* *Logica* *docentis* *est* *idem* *cum* *habitus* *Logica* *utentis*.

Pro^o

Probo magis: ubi non est nova difficultas
vincenda per habitum, non est novus ha-
bitus: hinc enim non, nisi ad difficultate-
tem aliquam superandam adhibetur; sed
posita doctrina Logica, et habitu docente,
nulla iam superat difficultas in usu
doctrinae vincenda per habitum; ex quo unus
doctrina, sive actus Logica utentis nullum
requirit habitum a docente distinctum.
Probo minorem: qui doctrinam, ac regulam
possidet, in eorum usu, et applicatione mit-
tari experitur difficultatem, nisi ex defectu
materiali, quam forte non habet in
promptum; sed difficultas orta ex defectu
materiali non est vincenda per habitum;
ex quo posita doctrina Logica, et habitu
docente nulla superat difficultas in usu
doctrinae vincenda per habitum. Major
certa videtur; quid enim potest removeri,
qui et regulam actus, et materialiam habeat
in promptum; praesentem in regulam
vires non ad aliam potentiam, sed ad
eamdem intellectivam spectet? Non
vero peripetua est; nam ad habitum Lo-

gēca non obtinet materiam quarene,
sed circa illam facile disserere.

Confirm. omni habitus docem
facilitat immediate ad usum doctrinae,
quand tradit; cum unus ad eandem facul-
tatem, ac doctrinam spectet; sed omni ha-
bitus facilitas immediate ad usum
doctrinae est habitus utens; ergo. Unde si
proximum logicae doctrinae sit hoc: divisio
debet totum in duas partes distribueri,
habitum inde genitum non solum esse do-
cens respectu divisionis, verum etiam utens
eadem divisionis doctrina, cum facilius
ad exigendas particulares divisiones, ut
tunc intra materiam logicae.

Solutio Argumenta.

OBJECES I. habitus docem
Oguntur per actus, atqui sunt
aliqui docentes in materia
logica, qui non sunt formaliter unus;
ergo et aliquis est habitus logicae docen-
tis, qui sit formaliter utens. Prob.
min:

min: illa prima dictamina, quibus lo-
 gica acquiritur implet sunt actus Logici
 docentes; sed non sunt formaliter unum.
 ergo. Prob: min: illa prima dictamina
 miram praesupponunt regulam intellect-
 lectu, cui innascuntur; ergo nullius regu-
 la sunt formaliter unum: siquidem om-
 nis unus cum attentione ad praesentem
 regulam fieri debet.

Resp. disting. mag: habitus distin-
 guuntur per actus diversos objectum for-
 male respiciente & conc. mag: habitus dis-
 tinguntur per actus eodem objectum for-
 male respiciente & nego mag: et permissio
 min: nego consequentiam. Et quae non
 qualiter actuum distinctione arguit habi-
 tum distinctionem, sed ea duntaxat, quae
 inter habitus diversos objectum forma-
 le respiciente interuenit; alia vero ad actuum
 numerum distinctionem multo placenda
 essent habitus, quod per ab uno eodem
 tunc unus autem, et doctrina inter eam-
 dem Logica materiam eodem objectum
 formale respiciunt, ut cuique notum est:
 qua

una ratione et eisdem debent esse habitus, a quo oriuntur.

Obiectum secundum: in quacunque arte ~~duae~~ sunt partes, quarum una realiter ab alia distinguitur, ut patet in musica, cuius una pars, nempe quae praecipua tradit realiter distinguitur ab ea, quae eadem exequitur; sed logica est ars; ergo. **Resp.** disting. mag. in quacunque arte duae sunt partes, quarum una ad ^{diver-} ~~eam~~ ^{eam} facultatem pertinet, ac alia, distinguitur ab alia con: quarum una ad eandem facultatem pertinet, ac alia, distinguitur ab alia mag. et con. non min. mag. conseq. **Implicitam prob. disting.** in musica duae sunt partes pertinetes ad diversas facultates, quarum una realiter distinguitur ab alia con: pertinetes ad eandem facultatem mag.

Fateor aliquas esse artes, in quibus praecipua pertinent ad unam facultatem, et executio praecipuorum ad aliam. Talis est musica, cuius regula, ac praecipua percipiuntur a mente, executio vero ad

28
vōcū organa pertinet. Sed et Logica
mētū est huiusmodi, nam et præcepta, et
illorum executio ad eandem facultatem,
scilicet mentem, pertinet. Unde, licet aliqual
sit musica utens in docente distincta, mi-
la tamen esse videtur Logica utens, præter
ipsam Logicam docentem.

Obiicitur tertiò: alicuius est difficultas
vltima per Logicam docentem, et alicuius per
Logicam utentem; ergo alicuius est habitus Lo-
gicae docentis, et alicuius Logicae utentis. Antece-
denti ex eo patet, quod multi existant, præ-
sertim in tyronibus qui regulari potius
noxiunt, sed in usu consistunt. Nemo diffi-
cultatem, quam tyrones, qui regulari noxiunt,
experiantur, non alicuius oculis, quam ex de-
fectu materiae, quam non habent. In prom-
ptum, quia difficultas non est tollenda per
habitu: materia quippe ministratur per
speciem auditu, unctione, et experientia con-
quisita.

Ut alicuius difficultates solvantur, nota
primo: non aliud esse objectum formale Logi-
cae docentis, et utentis intra propulsum ma-
te-

materialiam, ac praeinde innumerantem negant
 dnm est, Logicam docentem non tendere in
 objectum, ut operabile, sicut etiam utentem
 non tendere in opum, ut diligibile. si quis
 dem omnis actus doctrinae in materialia
 Logica est propter opus, et omni unum in
 eadem materialia est doctrina, ut cuique
 remi consideranti constabit. Nota remendi
 no. in praesenti loqui duntaxat de habitu
 scientifico Logica docentis, et utentis.

QUAESTIO II

Utrum Logica sit scientia,
 et dixi?

Nihil ferè circa dlogi-
 num praenotandum
 occurrit, quippe quae de
 virtutibus intellectuali-
 bus huc tradèrent, alibi dedimus. Id 102
 lum ad extendendum superit, praesenti dubium
 non de Logica actuali, sed de habituari procedere.
 Quid autem in eo nobis tenendum sit,
 re.

sequentiū assentionū palam facta ²⁸

Prima Assentio.

LOGICA est scientia. Prob.
Logica ex principiis evidentibus demonstrat maximam veritatem ^{quod definitio}
esse et maximam definitam ex eo, quod explicatio sit maximam explicatio; quod unum membrum dividens non adequat dividendum ex eo, quod totum sit magis in parte; quod syllogismus constare debeat tribus terminis, ex illo principio, quia sunt eadem unum tantum sunt idem inter se: ratio nempe item reddit evidentem consensus, oppositionem, &c.; adeo ut nulla sit scientia, nisi mathematica explicata, tot demonstrationum abundantia; Logica igitur est habitus demonstrativus; ex quo est vera, et propria scientia.

Consequenter primum: scientia est notitia habitualis, vera, certa, et evidens per propriae eius causas, seu rationes; sed Logica est notitia habitualis, vera, certa, et evidens per
ve-

veras, propriasque causas, seu rationes:
siquidem est notitia definitio-
nis, seu rationis,
et argumentationis per veras, et evidentes
rationes, propter quas ita sunt, ut ex prima
probatione constat; ergo.

Confirmat: secundo: Logica docet formam,
qua cetera scientia procedere debent circa un-
um objectum; ergo debet ipsa ceteris demon-
strare istam formam veritatis: atque quoniam
cetera scientia periculo se procedant re se lo-
gica reguntur.

Secunda Auctio.

LOGICA etiam est ars. Probatur
aut definitur ab Aristotele
lib. 6° ethic. cap. 4. **A** habitus
cum vera ratione effectivus, hoc est, cogni-
tio practica, et facultas aliquid per certas
rationes, aut regulas efficiendi, sed
logica est habitus cum vera ratione ef-
fectivus, seu est cognitio practica aliquid
per certas rationes, aut regulas efficien-
di, nempe definitiones, seu rationes, et argu-
men-

gumentatio nec, quae bene, vel male, possunt
fieri, ut nemo diffidat, ergo logica etiam
ant est axi.

Solvuntur Argumenta.

CONTRA primam assertionem
prima, et intabulata, ratio
argumenta sumuntur ex ob-
jecto logica; quod si dicatur consistere
in ente rationis purae objectivo, non videtur
tunc esse proxime visibile, imo nec intelli-
gibile. Quamvis haec nihil ad nos, qui hoc
instaurum sententiam istam reprehendimus.
Ex alijs, autem capitibus, Obiicitur primo:
scientia versatur circa objectum necessa-
rium; sed logica non versatur circa objec-
tum necessarium, nam versatur circa men-
tis cogitationes, quae contingentes sunt,
ergo logica non est scientia. Respondeo, si sciamus
magis scientia versatur circa objectum ne-
cessarium necessitate essentiae conc. ne-
cessitate existentiae magis majorum, et di-
tunc, nihil logica non versatur circa objec-
tum

tum necessarium necessitate existentia
con: necessitate essentia nego. Simili mo-
do disting. implicitam prob.

Dubium igitur modus potest aliquid
esse necessarium, vel necessitate essentia
tantum, vel necessitate existentia. Illud
est necessarium necessitate existentia, quod
ita existit, ut non possit non existere; illud
vero necessarium est necessitate essen-
tia, quod ex certis principibus essentialibus
sic constat, ut non possit ex his non con-
stare. Patemus quidem logicam non veri
saxi circa objectum necessarium neces-
sitate existentia, sed contentivam, eam veri
saxi circa objectum necessarium neces-
sitate essentia; nam logica veratur circa
mentis cogitationem, quae, quia ex certis
principibus essentialibus sic constat, ut non
possit ex his non constare; v.g. syllogis-
mus ex tribus terminis sic constat, ut non
possit ex his non constare, necessaria sunt
necessitate essentia.

Dicitur vero objectum logica non
est necessarium necessitate essentia;

24

exigo nulla est volutio. Prob. min. ubi cogitationes mentis non sunt necessariae necessitate essentia; ergo. Prob. antec. Quod non est necessarium necessitati essentia, de quo conficiendo dantur praecepta frustra quippe dantur praecepta de rebus necessariis, v.g. de cordis motu, et angulorum circumferentia; sed dantur praecepta de mentis cogitationibus perficiendis, ergo mentis cogitationes nec quoad essentiam quidem sunt necessariae.

Respondeo. min. ubi. Ad prob. nego antec. Similiter nego antecedenti, maiorem probatam. Huius simplicitatem prob. dicitur; fuit enim dantur praecepta de rebus necessariis, quatenus necessariae sunt per se quatenus sunt contingentes ergo. Sic de syllogismo dantur praecepta quoad existentiam, seu quoad effectum, et quatenus a nobis pendet, ut fiat, vel non fiat, sive ut bene, vel male fiat. Sed minime de eo dantur praecepta quoad ipsum naturam, quae necessaria est, quoniam a nobis non pendet, ut sint in syllogismo recte

concludente plures, vel partiones terminis,
quam tres.

Obijciēs secundo: Logica ut ars; ergo non est scientia. **Prob. conseq. primo:** quia scientia est de univ. rebus, aut de singularibus. **Secundo:** quia scientia est propter se, aut propter opus. **Tertio:** quia si ars est scientia, omnes artes, etiam mecnicae, erunt scientiae, cum earum regulae sint etiam demonstrabiles. **Quarto:** quia dist. terminus scientiam, et artem, tamquam membra virtutem intellectuales in communi dividuntur, at membra dividenda se se invicem excludunt; ergo si Logica ut ars, non est scientia.

Resp. neg. conseq. quoniam obicitur probatione adjuncta. **Primum** disting. quoad secundam partem: ars est de singularibus in cognoscendo nego: in agendo conc. Itaque scientia est de univ. rebus, quia rationem considerat communem pluribus, quod idem habet ars, cum regulae generales, praesertim sunt pluribus artefactivae. Ars autem versatur circa singularia non in cognoscendo, sed

sed in agendo, quatenus dunt ad actionem,
et executionem virtutis, arte factum in gen-
rale fieri debet ab Artifice facillime ap-
plicante regulam autem generalem. Ad ve-
randam dico, solam scientiam speculativam
esse propter se, nam practica, licet sit
scientia, est propter opus.

Ad tertiam resp. quod artes meca-
nicae, prout communiter traduntur, non sunt
scientiae; licet enim regulas eas se demon-
strabilem habeant, de facto tamen artifices
eius demonstrandi, haud laborant, sed con-
tenti sunt experientia, vel auctoritate. Ad
quartam dico: scientia, et ars in commu-
ni ratione valtem distinguntur, et identi-
tatem reale, licet non excludant, non
exhibent, quod sufficit, ut possint esse mem-
bra distincta. Ars igitur solum petit ex
proprio conceptu iudicium creati rerum, non
tamen, ut exactitudo notata potius demon-
strationem, quam inductionem, vel auctoritate.
Dum autem ea exactitudo per demonstra-
tionem acquiratur, dum quidem habitus
est ars, est scientia.

Ob-

Obijcietur tertio: Logica non veritas, sed
 probabilitas duntaxat cognoscit unum ob-
 jectum, ut ex disputatione de objecto Logica
 patet; ergo non est scientia. *Resp. dicitur*
 antea: Logica non veritas, sed probabilitas
 duntaxat cognoscit unum obiectum sub ra-
 tione entis realis, vel rationis con-
 cretae sub
 ratione modi sciendi tam in communiquam
 am in particulari ergo antea, et conseq.
 Ceterum quibusque omnibus est, Logica cum aye-
 re de modo sciendi, et eorum speciebus, cui-
 que proprietates ad finem Logica condu-
 center demonstrantur.

Obijcietur quarto: absurdum est iu-
rum quaeque scientiam, et modum sciendi;
 sed Logica est modum sciendi; ergo dum ip-
 sa quaeritur non quaeritur scientia. *Con-*
fitemur primo: Logica est instrumentum, et
 dispositio ad scientiam; ergo ipsa non est
 scientia; non enim instrumentum eadem
 ratione potest esse cum re, ad quam dis-
 ponit. *Confitemur secundo:* Logica dirigat
 omnem scientiam ad demonstrandum; sed non
 dirigat se ipsam; ergo.

Resp.

Resp. dicitur. *mag.* abundanti vult
 simili quarene scientiam, et ~~inductio~~
 tam à modo sciendū et modum sciendū
 conc. inductio tam à modo sciendū nego
 et mag. et concessa min. nego conseq. Abundanti
 dicitur quarene scientiam, et
 aliam scientiam, quia non adeo facile est
 plures simili capere, siquidem pluribus
minor fit ad singula sensus. Ad tertiam
 conseq. nego conseq. Nam Logica non
 autem est dispositio, et in instrumentum, nisi
 quatenus regulas recte discendū tradit:
 haec autem, cum demonstrativū tradat,
 quid prohibet esse scientiam? Addita proba-
 tio nulla est; nam male et male, et forsper
 forsper probatur. Ad secundam: eodem
 sensu, quo Ocerum omnia tangit, Logica om-
 nium dicitur scientiam; omnem nempe
 præter se.

Objecit quintò: Logica dicitur præter
 tem topicam, et sophisticam non procedit
 demonstrativè; ergo ex hac parte scientia
 non est. Respon. neg. antec. Logica enim ver-
 satur dicitur præter tem topicam docendo mo-
 dum

dum probabiliter concludendi, et hoc de-
 monstratur facit, ut inquit D. Thomas,
 qua ratione est scientia. Fallacia autem
 tantum prosequitur, ut vitari possint, non
 vero, ut approbentur; ac proinde logica me-
 rito dicitur fallacia potius adversari,
 quam amplecti.

Adversus secundam conclusionem
Objiceri primo: axis est de contingentibus;
 sed logica non est de contingentibus; ergo
 non est axis. Hæc distinguitur: axis est de
 contingentibus quoad existentiam, et ex-
 istentiam com: quoad existentiam nego, mag: et
 sic distincta min: nego conseq. Axis itaque
 versatur circa objectum contingentem non
 quoad existentiam, sed naturam; hæc namq:
 necessaria esse potest, et adeo ex primis, sive
 essentialibus consistam, ut non possit ex his
 non constare; sed quoad existentiam, et ex-
 istentiam: quoad hanc quippe objectum ax-
 tis ab Artificis arbitrio pendet.

Objiceri secundo: juxta D. Thom.
 logica, et quælibet ars liberalis solum per
 quamdam similitudinem dicitur axis: ex-
 30

go non proprie. Distingui coniegi: ex quo non
 proprie proprietate prima impositione
 comi. proprietate usu. nullo. Nominandi
 primi quidem impositionem est autem me-
 cam dicit, sed deinde ex non Sapiens est
 teniam ut ad alter libenter, per quam
 dam similitudinem: sic tamen, ut, licet
 hac similitudo fuerit extensio, occurrat,
 nominari deinceps proprie significat
 conceptum communem liberalibus, et meca-
 nicis, quare et exhibet definitio artis a no-
 bis tradita.

QUÆSTIO III.

Utrum Logica sit scientia
 practica, an speculativa?

QUÆSTIO practica tota
 fere in vobis posita
 est. Si enim practica
 facultatis nomine habetur,
 tunc inue interrogatur, quæ ad opus aliquod,
 qua-

qualecumque dicitur sit, ordinata, quo
 certè verò in illis, ex usu sapientum sū-
 detur, certè Logica practica dici debet, cum
 syllogismos, cateraque mentis opera con-
 citat. Si verò practica facultas dicitur
 illa, qua non, nisi ad aliquod opus extra
 intellectum, dirigatur, ut videtur Thomā-
 s, logica ab. dubio speculativa haberi
 debet. Ino quartio prorens, contra comen-
 debent. Inia tamen non parum consent,
 ut scientia speculativa à practica, recen-
 nantur, cum parvo solum extractabili-
 mu.

Notantur aliqua.

LICET nomen propriè apud
 Aristoteli in libro 6. Ethicæ
 cap. 4 significat actionem
 moralem, in qua spectatur agentis inten-
 tio; tamen nomen propriè generalius sumi
 solet pro qualibet operatione in potestate
 nostra constituta, quatenus dirigibilis,
 aut regulabilis, est per actionem huma-
 nam

nam: quilibet et quodlibet opus etiam
 praxi ex usu communis occupatur, qua
 ratione Geometrica suam praxim habere
 dicitur, quia circa mores, aut actiones vo-
 luntatis sit occupata.

Per ordinem autem ad praxim cogni-
 tio dicitur practica: unde, licet omnis cog-
 nitio sit speculativa, cum omni aliquod objec-
 tum representet, ac proinde inspecta sit,
 et contemplatio illius; tamen ea sola specu-
 lativa, seu speculatio nuncupatur, qua objec-
 tum representat, quia eius executionem re-
 gulet: sicut e converso illa practica vocatur,
 qua pro regula est, ut suam objectum exe-
 cutio manifestetur.

Hinc oritur distinctio, qua intellec-
 tus in practicum, et speculativum parti-
 titur, quatenus relinquit productivum est
 cognitionum, vel suam speculantium, vel sui
 objecti executionem regulantium. Inde etiam
 sunt habitus intellectuales in practico, et
 speculativo recensentur. Speculativi di-
 cuntur, qui speculatione participant, practi-
 ci vero, qui cognitione practicae eruduntur.

Potissima autem utriusque conceptus,
 aut habitus differentia ex his, qua arbi-
 trari debemus, est desumenda. Jam ergo lo-
 gicam primam sententia censet implicite
 teor speculativam. Ita tueretur Scotista,
 et Thomista omnes, qui contendunt, Logi-
 cam esse practicam secundum quod, hoc est,
 improprie, et metaphorice, ut ipse rognin-
 tur. Secundam Logicam assunt implicite
 teor practicam. Nam tenent Jesuita, Tosca,
 Puchotius, et alij; haecque nobis certa sicut
 tua. Sit ergo.

Notia Aristot.

LOGICA est scientia implicite
teor practica. Prob? scientia
 practica est ea, cuius finis est
 practicus, seu qua docet aliquod agendum, aut
 efficiendum; atque Logica docet aliquod agen-
 dum, aut efficiendum, nam docet, quo pacto
 sit definiendum, dividendum, et demonstrandum;
 ergo Logica est scientia implicite teor practi-
 ca.

Prob?

Prob^o secundo: illa facultas est sim-
 plicitate practica, cuius actus practici
 sunt practici, sed actus logicae sunt practi-
 ci; ergo. Probo min: In hoc actus practicus a
 speculativo recedit, quod esse non regulat
 sui objecti executionem, sed in illius contenti-
 platione consistit, practicus vero per se ad il-
 lius executionem, tamquam ad finem ordi-
 nativus: iuxta illud, speculativa finis est
 actus, practica autem operum; sed actus logi-
 cae regulant sui objecti executionem; ergo.
 Probo min: objectum logicae est modus scien-
 di, nempe definitio, divisio, et argumenta-
 tio; sed actus logicae in quomodocumque
 regulant, ut executionem mandentur; ergo. Probo
 min: actus logicae sunt regulae logicae, si-
 ve dictamina illa, quibus logica praescri-
 bit modum recte definiendi, dividendi, et
 arguendi; sed dictamina illa praedicta an-
 tefacta regulant, ut executionem mandentur:
 non alio namque fine dantur, nisi ut intel-
 lectus recte definiat, dividat, et ar-
 guet; ergo.

Sol=

Solvuntur Argumenta.

OBJECTES I. Logica versatur circa actus intellectus; sed melius actus intellectus est proprius; ergo logica non est practica. **Prob. min.** omnis actus intellectus est speculatio; sed nulla speculatio est practica; ergo. **Resp. neg.** nihil ad prob. nego utramque præmissam; falsum quippe est, nullum omnium actuum intellectus speculationem esse: siquidem speculatio eadem est, ac cognitio speculativa, seu cognitio, quæ in sui objecti contemplatione sistit, quæ non ipsa executionem requirit: nihil autem falsum, quam, quod omnis actus intellectus sit cognitio speculativa, ut patet in actibus prudentiæ, et medicinæ. **Falsum etiam** est, nullam speculationem esse practica; si enim speculatio est artefactum operabile ex directione artificum, cognitio, quæ prohibet esse practica.

Resp. Logica, cum actus metaphisice dicuntur, habet pro fine speculationem; ex-

go non habet pro fine proximi. Prob. antec: actus metaphisica v.g. demonstratio clara objectum metaphisica est speculatio; ergo, dum Logica huiusmodi actum dirigat, habet pro fine speculationem. Conf. antec. regula Logica sunt regulae speculandi, ergo et Logica speculativa est. Resp. distinctio^o antec: habet pro fine speculationem alicuius objecti, praemittit speculationem sui objecti ergo antec. et conseq.

Cum dicitur, scientiam speculationem esse, qua pro fine respicit speculationem, ratio est de speculatione sui proximi objecti, quod tamen scientia non intendit constanter, vel exequi, sed solum cognoscere; quod patet inductione per scientias omnes, quarum speculativa esse constat. Phisica v.g. vel metaphisica, ideo speculativa est, quia duntaxat unum objectum speculatur; ex adverso ethica, et Logica, ideo sunt practica, quia non speculantur tantummodo, sed ut eximur dirigunt ad sui objecti executionem. Ad confirm. distinctio^o antec. regulae Logicae sunt regulae speculandi objecta alicuius scientiam

sunt admittit: objectum Logica nego. Logica quippe, ut caput diximus, non alio regulam tradit, nisi, ut intellectus huius institutus, artefacta quadam, quae objectum Logicae sunt, exequatur.

Obiicit secundo: si Logica, quia dirigat actum metaphisicam est practica, metaphisica practica est; sed metaphisica non est practica; ergo nec Logica. Prob. ~~max.~~ ^{max.} ~~min.~~ ^{min.} Logica, quia dirigat actum metaphisicam est practica, quia metaphisici ed actus sunt practici; sed si actus metaphisici sunt practici, metaphisica practica est; ergo. Prob. min. si actus metaphisici sunt practici, metaphisica practica operatur, cum sit productiva sui actus; sed ille habitus, qui practici operatur, est practicus; ergo. Resp. disting. max. ultimum syllogismum: metaphisica practica operatur practicae concludit. reactivi nego max. et disting. min. ille habitus, qui practici practicae tantum operatur, est practicus; nego qui practici reactivi operatur con. min. et nego conseq.

Itaque habitus practicus philo-

sapientia non sumitur pro quovis operati-
 tivo p[ro]p[ri]o, sed pro operativo intentiona-
 li, seu d[is]cretivo, prout nempe habitus me-
 d[is]c[er]n[er]e suis actibus constructionem objecti
 intendit. Unde logica non ideo dicitur
 practica, quia suos actus p[ro]p[ri]os operatur,
 sed quia p[ro]p[ri]am pro objecto se spectat, in-
 sui executionem requirit. Metaphisica
 vero, quamvis p[ro]p[ri]am p[ro]p[ri]am operatur,
 non ideo est practica; quia non intendit
 constructionem p[ro]p[ri]am objecti, sed in il-
 lum contemplationem consistit.

Objectiones tertio: scientia, cuius fi-
 nis est veritas est speculativa; sed finis
 logica est veritas; ergo logica est specu-
 lativa. Prob. minus primo ex D. Augusti-
 no de p[ri]ncip[is] Dialectica cap. I; ubi dia-
 lecticam dicitur esse propter veritatem
 d[is]c[er]nendam; et lib. 8. de Civitate Dei
 cap. 4. Logicam docet esse, que verum a
 falso deternminat. Secundo: Logica ut
 finem intendit ignorantia fugam, v[er]ita-
 tis mentis exortum, et d[is]cretionem veri a
 falso; ergo. Tertio: Logica p[er]fecta intel-
 lex

lectum, speculatiuum; ergo illius finis
 est veritas. Prob. antec. intellectus specu-
 lativus est indagator veritatis; sed hoc
 munus intellectus perficitur a Logica;
 ergo. Quare: Logica querit scire, pro-
 pter scire; ergo. Prob. antec. Logica querit
 scire, propterea demonstrare; sed demonstra-
 re est scire; ergo querit scire, propterea sci-
 re.

Respo. distinc. may: scientia, cuius
 finis est veritas de objecto proprio, est
 speculativa, contra: veritas de objecto alieno
 subordinata: ut praxe speculabilis, omitto:
 ut artificiosa operabilis, nego may. et sic
 distincta min. nego conseq. Cum veritas,
 id est, cognitio vera (sic enim modo sumi-
 tur) dicatur finis scientia speculativa,
 non est veritas de veritate quacumque,
 sed de veritate cognitionis, de objecto
 proprio talis scientia: et sens. us est:

- 77 quod in speculativa scientia nihil
- 77 aliud queritur, quam cognitio ge-
- 77 nalis subjecti; sicut in Geometria
- 77 intenditur, quod finis cognitio may-
 ni.

11 magnitudinē, quae est subiectum Leo:
 11 metallicae. Et contra id in practico
 11 scientiarum intenditur, quare fieri con-
 11 tinetur in primis subiectis, sicut in scien-
 11 tia edificativa constructio domus, ut
 totidem verbis inquit D. Thomas 1.º por-
 tenoaurum lectione 141.

Quamvis ergo logica formis sit
 veritas ita in cognitionibus mathematicis
 scientiarum, cum tamen cognitiones istae
 non respiciant objectum logicae, nec
 à logica respiciantur, ut pure speculabile
 ver, sed potius, ut artificiosè operabile
 in formam syllogismi, definitionis, &c.
 iam logica formis non est veritas ita
 in cognitionibus sui objecti, sed potius
 constructio spiritus. Primam probatio-
 nis distinctionem: dialectica est propterea dis-
 tinguitur a veritate alieni objecti com-
 parati objecti subdistinguitur: ut pure spe-
 cabilis com: pure pure speculabile
 nego. Hoc etiam sensu determinat ve-
 rum à falso. Ad secundam dico: Logicam
 intendere demonstrativa fingam, ver-
 ta-

tationem exarum in actibus intellectus
quos, ut operabiles pro objecto respicit.

Ad tertiam nego ante. Ad hunc
prob. disting. mag. intellectus speculativus
est indagator veritatis, ut in ipso, tantum
quod in fine dicitur con. ut proximum
objectum operatur nego mag. et disting.
min. intellectus perfectus d. logica, ut
indagator veritatis. objecti artium scien-
tiarum permittit: objecti logica subdit
disting. ut speculabilis nego min. ut operabi-
lis con. min. et nego coneg. Ad quartam
disting. mag. utrumque syllogism. logica
quod scire propter demonstrare pro-
ximum nego: propter demonstrare alie-
rum con. mag. min. et nego coneg. Logica
scit, et demonstrat suum objectum, sed
hoc demonstrare, et scire non quod
propter se ipsum, ut in eo dicitur, sicut
sunt scientia speculativa, illud enim
ordinat ad constructionem sui objecti.

Objecit quarto: sola extensio ad
opus facit aliquem actum esse practicum,
sed in ordine ad genus logicum mira est
in-

Intellectus extensio; ergo nec ratio practica. Prob: min: extensio est tendere extra se; sed intellectus non tendit extra se, dum intendit opus logicum; ut pote quod manet intra intellectum; ergo. Resp: neg: min.

Ad prob: neg: maj. Verbum enim extendo, Calapino teste, idem sonat, ac protrahere, per-tingo, explere. Intellectus vere protrahitur, aut explicatur magis, dum ab actu divergente, progreditur ad actum regulatum.

Dices: juxta D. Thomam: practicum, quod dicitur contra speculativum sumitur ab opere exteriori; ergo intellectus practicus tendit extra se. Resp: D. Thomam loqui de practico mechanico, vel nomine operis exterioris intelligere opus quodlibet ex directione voluntatis fieri potest.

Obiiciet quinto: ea scientia non est practica, cujus actus practici non sunt practica; sed practici logica actus non sunt practici; ergo. Prob: min: practici logica actus sunt definitiones, divisiones, et demonstrationes proprietatum modis sciendis; sed huiusmodi actus non sunt practici.

tūc; exigo. Prob. min: omni actus practi-
 cus ostendit modum operandi; sed nihil
 ex prædictis actibus ostendit modum ope-
 randi; exigo. Prob. min: omni actus osten-
 dens modum operandi habet tendentiā
 præceptivā: quandoquidem actus osten-
 dens modum operandi ab eo, qui tantum ex-
 ca naturam operis versatur, ex modo ten-
 dendū necessitatē; sed ex illis actibus ni-
 hil habet tendentiā præceptivā; ~~ut~~
 cuique rem consideranti constabit; exigo
 nihil ex illis ostendit modum operandi.

Resp. definitiones, divi-
 siones, et demonstrationes proprietatum modi sciendi
 de actu ostendere operandi modum; ut
 cum divisiō dicta, oratio totum in ma-
 joribus distatorem. Si enim cogitur lo-
 quens, cui talem modum operandi sciret,
 necessitatē recurrat ad definitiones, di-
 visiones, et demonstrationes proprietatum
 modi sciendi, in confirmativa experimen-
 tuā potest, quam sententia ductus. Nec,
 ut actus ostendat modum operandi nec
 quilibet ex his tendentiā præceptivā:

alio-

aliquam posset quibusque omnes artes
 mechanicas reddere speculativas, efficien-
 do scilicet eorum actus per modum in-
 dicativum. Differt autem actus ostendens
 modum operandi ab eo, qui tantum circa
 naturam operis versatur, quia ille ten-
 dit in objectum, ut operabile, ex quo refun-
 ditur in actum tendentia per se ordina-
 bilis ad operandum; quae dicitur potest dicitur
 traditur praecipua.

Ad extremum ob. 2^a sequentia.

Primo: quod licet objectum logica, ut po-
 te universale non sit operabile operatio-
 ne exercenda ~~in~~ statu abstractionis; sit
 tamen operabile operatione exercenda
 in statu contractionis. Secundo: quod
 procedere modo resolutionis convenit scien-
 tia speculativa, et practica: hoc vero super-
 addit modum utilem ad constructionem
 sui objecti. Tertio: quod logica dicitur
 tert, tum scientia factiva, ~~qualem~~ ^{qualem} ~~ox~~
 dicitur ad aliquid efficiendum, nempe
 syllogismum, ~~et~~ ^{et} tum scientia activa,
 quia versatur circa actum intellectus,
 qui

quæ actiones passim nuncupantur.

QUÆSTIO IV

Utrum Logica sit sim-
plex qualitas?

DUBIUM præcedens procedit de Logica habituaria: an sit realitèr una simplex qualitas, hoc est, utrum omnes actus, quibus Logica dicitur sit de toto suo objecto procedant ab unico habitu, an vero si plures realitèr distincti, ita ut habitus dixerentur circa naturam dixerentur sit dixerentur ab habitu ~~distincti~~ dixerentur circa naturam, et proprietatem definitionis? Logicam esse unicum habitum, qui semel acquisitus per primam demonstrationem sufficit ad producendas omnes demonstrationes circa totum Logice objectum, tenent communiter Thomistæ. At esse collectionem multorum habituum

tuen-

46

tuentur Scotista cum Doctore Subtili,
li, et Termita, qua sententia vixi nobis, vixi
detur.

Averatio Nortra

LOGICA non est una simp-
plex qualitas, sed ex multis
habituibus partibus compo-
sita. Prob^o habitu acquisitus est im-
mediata facultas ad actum, sed habitu
acquisitus per actum versante circa de-
finitionem, non est immediata facultas
ad actum versante circa syllogismum;
ergo non est habitus de veritate de syllo-
gismo, sed unus ab eo distinctus. Prob^o non
experientia, et ratione. Experientia post
acquisitum habitum circa definitionem
ad huc potest quibus experiri difficultatem
in explicando, et probando, quid sit syllo-
gismus, quia sit eius signa, modus, &c.
Iste cognitus habitus non est facultas ad
actum versante circa syllogismum: non
enim in eodem intellectu cohaerere possunt fa-

possunt facilitas, et difficultas ad eandem
actum.

Ratione probatur eadem ratio:
habitus acquiritur solum ut immediata
facilitas ad actum, similis similitudine
specifica ipsi, a quibus est generatus; sed ac-
tus circa syllogismum non sunt similes in
similitudine specifica actibus circa defini-
tionem; ergo. Probo min. actus qui de diversa
re obiecto diversi sunt, non sunt veritates,
et ex diversis principijs, non sunt inter
se similes similitudine specifica; sed huius-
modi sunt actus veritates circa definitio-
nem, et actus circa syllogismum diversi
admodum namque sunt he veritates: defi-
nitio est clarior definitio, syllogismus de-
bet consistere tribus terminis; demonstratio
inquit ex omnibus, valde diversa, ex his
nominibus: explicatio est clarior explicatio;
quae sunt eadem non testis, sunt eadem in-
ter se; igitur praedicti actus
non sunt similes in
similitudine spe-
cifica.

Solvuntur Argumenta.

OBJICIES I. quilibet ha-
 bitus Logica, vel est docens,
 vel est utens; sed habitus do-
 cens per se est unus, et idem scilicet ha-
 bitus cum habitu utente; ergo Logica est
 unus, et idem scilicet habitus. Patemus,
 Logicam docentem, et utentem unicum scilicet
 esse habitum: vateamus hoc, ita scilicet
 intelligi velimus, ut circa definitionem unum
 eius sit habitus, qui simul sit docens, et
 utens respectu ejusdem definitionis. Cum
 vero demonstratio novam supponat dif-
 ficultatem, novus requiritur habitus ad
 eam vincendam, qui simul est docens, et
 utens respectu demonstrationis. Idem tibi
 dictum habe de alijs Logica habitibus.

OBJICIES II. Logica est una scientia;
 ergo et unus habitus: nam scientia
 nihil aliud est, quam habitus seu demon-
 strationem acquirere. Resp. distor-
 gues-

guendo antec: Logica est una scientia
 unitate ordinis conc: unitate indivisibil-
 itatis ergo antec, et conseq. Logica itaq;
 que est collectio ~~communis~~ habituum, quæ ad
 eundem formam ordinantur, est ad idem
 objectum formale. Ab unitate ~~logica~~ ~~di-~~
~~stincta~~ ~~subjecti~~ dictus Logica una non unit-
 tate indivisibilitatis, sed unitate coordi-
 nationis ad ipsum.

Resp. primò: sed Logica est una
 scientia unitate indivisibilitatis; ergo
 nulla est solutio. Prob. min. ubi Logica
 requirit dividè in plures scientias mune-
 ro distinctas: hæc namque in eodem in-
 tellectu simul esse requirunt; aliunde nec
 in plures scientias specie distinctas; er-
 go. Prob. min: Logica est una scientia
 in specie atomica; sed species atomica requirit
 dividè in plures species; ergo. Resp. rez.
 min. Ad huius prob. d. rez. min. requirit
 dividè in plures scientias completas spe-
 cie distinctas ergo con: incompletas ergo
 min. Ad prob. admittit rez. d. rez. min:
 species atomica requirit dividè in plures spe-
 cies

est completas con: incompletas nego m-
nozem.

Dividit in plures species comple-
tas in genere scientia, et ~~ita~~ dividit in
plures species non ordinatas ad unam tota-
lem scientiam constituendam: dividit vero
in plures species incompletas, et ita di-
vidit in plures species, ut tamen coordina-
tus ad unam totalem scientiam consti-
tuendam. Logica autem est una scientia
totalis, et quidem in specie atomica, que
partem requirit in plures scientias tota-
les, sive in plures logicas integram, licet
in plures logicas partiales, syllogisti-
cam nempe definitivam, divulsivam di-
vidatur, que ad constituendam unam
scientiam totalem ordinantur: sic in
philosophia homo est una species substantia,
que dividit requirit in plures substan-
tias completas specie distinctas, licet di-
vidit possit in corpus, et animam, que
specie incompleta distinguuntur, quaque
coordinantur ad constituendam speciem
substantia completam, nempe hominem.

Res.

Rep. secundo: si ad unitatem
 scientia sufficit unitas ordinis, omnes scien-
 tia erunt una scientia, cum omnis ordinem
 tua ad perfectionem intellectus humani;
 sed non sunt, ergo. **D**istinctio magis: ad unum
 finem constitutum pro objecto scientia in-
 tellexit magis: non ita constitutum com.
Distinctio, ac diversitas scientiarum, ut
 inquit **P**eter **T**orricelli ex hominum arbitrio
 magna saltem ex parte pendet, quae ma-
 iorae inspecta objectorum diversitatis var-
 ietate, cuncta in diversis classis distri-
 buere. Quod ergo tantis, ac tanta sit objec-
 ti latitudo in scientiis totalibus, praesenti-
 nentum est a primariis **P**hilosophis, qui
 natura ductum scientiis duo vitare ex-
 tremis solverunt: alterum, ne nimia fo-
 ret multitudo scientiarum, alterum, ne
 objecta penitus obscura, v. gr. Angelus, et ac-
 tus intellectus humani in unam conpor-
 gerent scientiam, quod utrumque fuit et
 inmodum.

Obj. 3. ea scientia, quae res-
 picit unum objectum sub una ratione
 for-

formari, est simpliciter generalis; sed lo-
gica respicit suum objectum sub unica
ratione formari, nempe sub ratione mo-
di sciendi; ergo. Disting: mag: sub unica
ratione formari generalis magis: specifi-
ca magis: sic distincta minus: magis: conseq.
Ratio modi sciendi generalis est, et sub
se continet varios sciendi modos, quos lo-
gica considerat, quatenus demonstrabiles
sunt ex diversis principiis, ideoque lo-
gica ex diversis habitibus coalescit.

Rep: sed actio modi sciendi ~~est~~
~~non~~ est, ~~et~~ una unitate specifica; nam
specificat logicam, quae est una in spe-
cie atomi; ergo. Disting: min: sub: Ratio
modi sciendi inesse vel, aut comparata
ad logicas particulares est una unitate
specifica ^{conc:} inesse vel, per logicam
totalem magis: ideoque ratio modus
sciendi generalis est, et formabilis, et core;
item comparata ad logicas particulares,
definitivam, syllogisticam, &c; quia ta-
men secundum totam latitudinem inesse, et
per omnes sui partes, intuitum petit,
at=

attingit per actus, et habitus pertinet
 ter ad unam logicam totalem speciem
 atomæ, idcirco ratio illa dicitur per
 cetera atomæ in esse scilicet per logicam
 totalem. Quod patet, tum in objecto in-
 tellectus, tum in objecto voluntatis.

Item res: unica potentia intel-
 lectiva sufficit ad omnes actus tenden-
 tes supra rationem unam; ergo et unus
 cui habitus ad omnes actus tendentes sub
 ratione modo sciendi. Neque compositus in-
 tellectus enim est potentia naturalis,
 quæ modo producitur ab actibus, nec ab
 eis bonis et à privatis. At habitus est ac-
 quisitus, id est, repetitus actibus composi-
 tatur: actus illi dicitur sunt pro di-
 versis difficultatibus, unde parum in tot
 habitus partiales, quot sunt difficulta-
 ter. Inambrosius longe
 dispar est intellec-
 tus, et logicus

ca. x. v.

t. v.

QUES

QUAESTIO V.

Utrum Logica sit simp-
licitèr necessaria ad
aliarū scientiarū acqui-
rendarū?

DUPLICI modo ad ar-
gumentū fōrētū assequen-
dum potest arguēdū es-
se necessarium, simp-
licitèr nempe, vel secundum quid. Sim-
plitèr necessarium dicitur, sine quo, na-
tura saltem sēdēdū fōrētū obtinerē nō
quirit. Secundum quid autem id, sine
quo potest abstrahē fōrētū obtinerē, at
non sine labore, et difficultate. Ter-
tium ergo, quo necessitatē genere requi-
ritur dicitur logica manifestè dicitur, ad
aliarū scientiarū acquirēdā?

Similitèr scientia imperièl modo
spectanda possunt, vel in statu imperfec-
to, quando acquiritur una, aut altera de
cō-

60. cum objecto demonstratio vel in sta-
 tu perfecto, cum si dicitur aequalitatem
 omnes demonstratione, quia objecto cum
 cumque scientia aequalis convenientia
 Philosophi humanitatis consummatis. Pri-
 ma sententia, quam plures Thomista de-
 fendunt, necessitatem simplicitatis talem
 Logica ad alias scientias in utroque sta-
 tu tenetur. Secunda dicit, Logicam sim-
 plicitatem necessariam in statu perfecto, se-
 cus in statu imperfecto, quam tenent plu-
 res alij Thomista. Tertia docet, scien-
 tias in utroque statu haberi posse sine
 Logica, qua sententia communis est inter
 Scotistas, et Jesuitas. Sit jam

A nextio Novtra.

LOGICA artificialis non
 est simplicitatem necessaria ad
 ad alias scientias, nec in
 statu imperfecto, nec in statu perfecto ac-
 quiritur. Prima pars probatur intellec-
 tu

tur sine logica artificialem elicere po-
 terit demonstratione illar, quae immen-
 ditate procedunt ex primis & primis. Primo
 huiusmodi est haec; omne totum est ma-
ius sua parte; sed mundus est totum,
 huius terra est partis; ergo Mundus
 est major terra; sed per hanc demonstra-
 tionem & habitum scientiam est status imper-
 fectio; ergo. Probo mag: intellectus est
 primus sola & naturalis potest cognosce-
 re verum, et evidenter eorum veritatem
 primam maxime, major namque unum est
 ex primis. Primo per se notus, minima quoque
 occidit, evidenter per se notus; sed alium
 de cognoscere potest, eorum veritatem est
 huius evidenter imperium; ergo. Probo min:
 intellectus solo naturali unum cognoscit
 ex primis. Primo dictum de omni, dictum de nullo;
quae sunt eadem unum textum sunt idem in-
ter se; sunt enim per se nota; potest logi-
 ca evidenter demonstrare sine logica, dictum
 debere de hoc toto, nempe Mundo, quod
 quod verum dicitur de omni toto, videtur
 esse magis sua parte, et necessarium idem
 t.

identificari inter se, quae in praemissis
 non noscuntur identificata unum textu:
 hoc autem est cognoscere, conclusionem
 evidentem inferri.

Hoc secunda conclusio non parum
 probatur primo: Potest intellectus sine
 logica sub eodem comparare conclusionem
 identificantem immediate deductam ex prin-
 cipio primo, ut constat ex probatione
 primae partis; ergo et aliam à primo
 primo, a remotioribus, donec omnes tandem
 acquirit. Consequentia patet; nam eodem
 ex primo primo deducere poterit
 conclusionem, quia prima prima
 prima sunt evidentes, sed etiam prin-
 cipia conclusiones ipsae sunt evidentes sine
 logica; ergo poterit ex illis deducere no-
 va alia, et cum de his eadem sit ad-
 huc, poterit successiva iteratione proprio
 sponte deducere omnes.

Probatur secundo conclusio: quod natu-
 ra duce obtineri poterit, et logica artificie-
 claus non ut implicata necessaria; sed
 cetera scientia, etiam in statu perfecto

58

sola natura duce possunt obtineri, nisi
mens nostra natura autem definit, dis-
cedit, et demonstrat; aut quum regula de-
finitionis, divisionis, et demonstratio-
nis nunquam tradiderit, ergo logica
ad ceteras scientias acquirendas non
est simpliciter necessaria. Consequenter
ceterae scientiae non sunt ipsa logica
diffinitione; sed logica sola natura du-
ce comparatur; cum non dicitur logica
logica; ergo ceterae scientiae sola natura
duce possunt comparari. Hinc olim
pene mathematicae disciplinae docer-
bantur, antequam logica preceptis es-
sent informati.

Solvuntur Argumenta.

OBJICIES I. Non habetur
scientia, nisi reflexe cognos-
catur, conclusio enim esse nec-
esse deductam ex praemissis recte dispo-
sitis; sed haec cognitio pertinet ad logicam;
ergo non habetur scientia sine logica.
Ha

Major ex eo patet, quod, nisi ad sit ea
 cognitio, nescit intellectus, an bene, vel ma-
 le inferat, poteritque de bonitate inno-
 tiorum dubitare, quae dubitatio cum scien-
 tia pugnat. Prob. min. Ea cognitio perti-
 net ad logicam, quae pro objecto respicit
 objectum logica; talis est illa reflexiva
 cognitio; respicit enim pro objecto objec-
 tum ~~logicam~~ bonitatem consequentiae, quae
 ab. dubio objectum logica est; ergo.

Resp. neg. maj. Nam, ut quis habe-
 at scientiam, sicut est, quod exercite cogno-
 cat, quamvis non cognat, et reflexiva, bo-
 nitatem consequentiae formalem. Cognitio
 exercita est ipsa inet demonstratio directae
 ita cognoscens identitatem existenti-
 am, ut simul ad veritatem connexionem ob-
 jecti conclusionis cum praemissis, nam
 objecto, quae attentio indicatur, parat-
 cura ergo. Cognitio signata directiva
 cognitio reflexiva de recta dispositione
 terminum formalium ad concluden-
 dum. Utraque directae demonstratio, dum
 cognoscit evidentiam relationem objectivam,
 nec.

reddat intellectum securum de rectitu-
dine consequentiae formalis, quae secu-
ritas est effectus cognitionis evidentis.

Hinc ad prob. maj. nego sequelam,
quia, ut intellectus dubitare nequeat, in-
fuit cognitio exacta bonitatis consequen-
tiae, nec regulatur reflexa. Sed admi-
ra maj. p^{ri}m^o syllogismi distingui m^ulti:
sed cognitio bonitatis consequentiae per-
tinet ad logicam naturalem, aut arti-
ficialem com: praedicta artificialem me-
ta m^ulti. et conieg. Itaque intellectus natu-
raru^m unum, quod logica naturalis di-
ctur, rectitudinem consequentiae cognos-
cere potest illis p^{ri}m^o p^{ri}ncip^{is} m^ulti, quae sunt
eodem universali, sunt eodem inter se, et
poteritque conclusio m^ulti reducere, tum ad
p^{ri}m^o p^{ri}ncipia m^ulti, inter se, tum ad illa
generalia p^{ri}m^o p^{ri}ncipia, quae vulgus obvia
sunt, quamm^o ratio m^ulti reddere nequeat
modo, si quae, &c.

Objec^o 2. Ignarus logica nescit,
quomodo, et ex quibus faciendum sit de-
monstratio; ergo nequit illam habere, n^o.
ii

nisi prae materialiter, in adiecta entia,
 et accipiunt, quod non sufficit ad scientiam.
 Consequentia patet; nam, qui sci-
 nit, quomodo, et ex quibus facienda sit
 demonstratio, nescit, nisi demonstratio,
 quam elicit, sit demonstratio. Nam, dis-
 tinguitur: nescit, quomodo, et ex quibus
 facienda sit demonstratio in communem
 com: in particulari, siue hic, et non sub-
 distinguitur: nescit, quomodo, vel per comparati-
 tionem ad regulas logicae com: nescit
 exacte, vel etiam reflexe cognoscendo, se
 nunc de iure esse evidenter, et infallibiliter
 nescit, antec. et conseq.

Ignorans Logica nescit quidem
 tradere regulas in communem, nec hanc
 particularem ad regulas comparare, et
 quod probat, illum careere, in scientia re-
 flexa, siue de artificio logico, ut tamen; ab-
 solute ad primum, et speciem evi-
 dentibus conficere de iure, quo eviden-
 ter convincitur de veritate, et connectione
 objecti; qui de iure exacte addit in-
 tellectum secutum de iure, quod hic, et nunc
 Ita

ita dē scurrare debeat, et recte dē scurrat.
 Quod si reflexa aliqua cognitio requiratur,
 sufficit experimentalis, et attingens
 demonstratio non praesentem, si non sub no-
 mine demonstratiōnis, saltem sub nomine
 discursus plane commentis.

Hinc ignarus Logica non habet
 demonstratiōnem in ad veritatem, quia
 advenit, se comitatur, et objectum conclusio-
 nis non posse arbitria haberi; nec item pro-
 prie accipi, quia illam querit ductus
 primi, primi p^o, et nativa propensione
 ad veritatem; nec demum prae materia
 verba, quia semetipsum, et efficiendum
 illius ad concludendum, tum ex parte,
 tum per reflexionem Logicae naturae
 illius, et ideo talem discursum vult pro-
 ferre alius scientis.

Obiector 3. non habet unam demon-
 stratiōnem scientificam, cum adest aliqua for-
 mudo falsum; at verba Logica cum quolibet
 discursu cohaeret formudo falsum; ergo.
 Prob. min: Co. verba Logica cum quolibet
 discursu cohaeret formudo falsum, quia
 pro-

proponeretia sub omnimoda ratione
 veri; sed etiam paradoxum, cum quo
 cohaeret formido falsi, proponitur sub
 omnimoda ratione veri, ut patet in isto:
 haec essentia Divina est Patra; sed falsu-
 us est haec essentia Divina; ergo falsus
 est Patra; ~~ergo~~ Nesp. neg. min. Ad huius
 prob. dicitur mag: quia praesens proponer
 etia sub omnimoda ratione veri ^{conce-}
 quia evidenter proponetur sub omnimo-
 da ratione veri nego mag. et sic distinc-
 ta min. nego conseq.

Tota formitas assensus scientifici
 ei mititur indole vera evidenter, quae
 excludit omnem formidinem, non praesens
 se, quia proponit ~~ob~~ objectum sub omni-
 moda ratione veri, sed quia tantae clara-
 te proponit, ut omnino rapiat assensum.
 Contra, paradoxum nunquam propo-
 nit objectum tanta veritatis specie ut
 intellectus non possit deprehendere verita-
 tem, sicut se ipsa deprehendunt ipse qui
 proponit, experientia inveniant autem
 solvendi fallacia: syllogismus autem
 il-

64

Ille super Divina Trinitate, licet si-
militer expositio de rebus creatis, non
equè formiter convincit intellectum; po-
test quippe intellectu nativo lumine ar-
quam ad venturam differentiam, et falsita-
tem timere: scilicet immo naturaliter, pen-
tates naturae divinae, ut potè incompre-
hensibile, et forte non omnes subiecta eisdem
legibus, quibus veritates creatae.

Objecit **A**: artefactum necessario
pendet ab arte, ut ex terminis liquet; sed
demonstratio scientifica est formaliter ar-
tefactum; ergo necessario pendet ab arte
logica. **C**onfirmat. **1.** ut quia per se evi-
dat artefactum debet scire rationem
structuram illius; sed scire rationem ar-
tefacti demonstratio necessario pertinet
ad logicam; ergo. **2.** nequit haberi scien-
tia sine modo sciendi; sed logica est mo-
dus sciendi generalis ad omnes scientias;
ergo. **3.** demonstrare est proprium lo-
gicae; nequit ergo sine logica reperiri.

Ad argumentum dicitur, magis
artefactum in actu secundo necessario
pen-

pendet ab arte conxi. in actu primo nego
 mag. et distincta eodem modo minor
 nego conxi. Demonstratio scientifica
 non necessaria est artefactum in actu
 secundo, hoc est, quod actualiter factum
 ex directione artis, est tamen necessarium,
 et formaliter artefactum in actu pri-
 mo, hoc est, opus habens intrinsecam nec-
 essitudinem, et perfectionem, quam ars
 posset intendere. Artefactum in actu
 primo non necessario pendet ab arte, sed
 fieri potest ab intellectu, licet difficul-
 ter; ex experientia quippe multorum ar-
 tefactorum procedentium nata est om-
 ni-
 nis ars.

Ad primam conxi. distinctio
 mag. ut quod perfecte elicit artefac-
 tum in actu secundo debet scire ratio-
 nem structure illius conxi. in actu pri-
 mo sub distinctio: debet scire rationem struc-
 ture illius per comparationem ad regula-
 rem artis nego: debet scire rationem struc-
 ture illius in particulari, siue hic et
 non operabilis conxi. mag. min. et nego con-
 nego

seq. Et quia perfecte euolat in arte
 factum in arte primo non debet ne-
 cessario scilicet rationem structure illi-
 us ex conformitate cum præcepto
 universalibus arti, ut constat exem-
 plo oratione locutionis, quæ passim ob-
 tinetur sine rethorica; sufficit ergo ad
 euoluendum demonstrationem, quod in-
 tellectus ^{sciat} rationem structure illius
 in particulari per cognitionem expe-
 rimentalem, quæ ostendat evidentem,
 structuream hanc, et nunc optinamur enim
 ad commendandum, de qua est uero experientia
 se certificat demonstratio ipsa. Ad re-
 currendam de ratione magis requirit haberi
 scientiam sine modo sciendi passivo con-
 activo, seu directivo magis magis et si-
 militera distincta in magis coneg. Ad
 textam magis antea; quia demonstratio-
 ne propriam est cupitur, scientia, so-
 lum ergo propriam est logica docere
 re modum demonstrandi.

Obiicitur **S**: artem scientiam
 est a sensu formis, sed tunc requirit
 tra-

habent sine logica; ergo. Prob. m. no-
 um: Ceterum logica quousq; in contrari-
 um optimam facile mutat; ergo. Resp.
 neg. m. n. Ad prob. neg. arte. Ex experien-
 tia namque testatur, Ceterum logica in
 ista, qua ~~diversitate~~ ^{semel videtur} non sunt, beatane be-
 niter, invidereque optimata, que dis-
 solvere nesciunt. Imo, licet optimam de-
 unum decederet, id esset per accidens ex im-
 becillitate intellectus, minime ex in-
 tua ipsius assensum. Nec inde probatur,
 locum esse formidum in sensu composito
 probat assensum.

Ad extremum observa, enim, qui
 logica artificiali est destitutus, inter-
 dum exare in progressu intelligenti-
 e, eoque magis ad iumentum ad depren-
 dendo, rationationum erroris, et ad dis-
 ciplinas in statu perfecto comparanda v.
 sed tamen naturalis intelligentia poterit in-
 currenser erroris ad invidere, et
 commendare, ad intelligentiam in statu per-
 fecto pervenire. Quod id eorum modo ar-
 bitra contingat, id erit per accidens, in-
 que

que etiam ipse Logica regula exant
di occasio non non nunquam prebent, qd
passim videmus: loquimur autem in pre-
senti de intellectu naturaliter acuto, et so-
lenti.

DISPUTATIO II DE OBJECTO LOGICÆ EXPONITUR INTEN- TIO RATIONIS JUXTA VARIOS DICENDI MODOS

CUM logica
sit facultas
recte cogitan-
di, sive cogita-
tionis ad ve-
rum dirigen-
di, sive ut vo-
quatur a D. Thoma in posteriorum lec-
tione 1^a an directiva ipsius actus ra-
tionis, ut in ipso actu ordinati, facili-
ter,

ter, et sine errore procedatur, nulli dubium esse debet, ut logica pro objecto respiciat mentis cogitationes, quibus satisfaciendum, tota incumbit. At sophistice placuit in se per se prima recitare, et controuersiam soluti facillimam exire, et capillat ad id complexam reddere, ut eam breuitate, ac diuinde expedire perdifficile sit. Legitur adeo in intelligentiam aliqua obicere per necessarium est.

Mentis cogitationis uocari solet intentio rationis, quae duplex uirgo demonstratur, scilicet prima, et secunda, seu directa, et reflexa. Sed quia cogitationum objecta solent etiam eorum nominibus appellari, idcirco tam prima, quam secunda intentio, aut est formalis, aut objectiva. Prima intentio formalis est cognitio directa representans objectum secundum esse primum, etiam autem objectum directum prima intentio objectiva. Secunda intentio formalis est cognitio representans objectum, ut praecognitum, et secundum esse derivatum a prima cogitatione.

nōtione, et huius objectum secunda in-
tentio objectiva nuncupatur.

Ex. g. cognitio circa animal^{im} est
prima intentio formalis, quia dicitur fe-
ctura in naturam physicam animalis: nec
vero physica natura animalis est prima
intentio objectiva, seu rei primò intentio-
narietate accepta. Quod si intellectus su-
pra naturam animalis prout sic cogni-
tam reflectatur, invenit illam in prio-
ri cognitione abstractam à rationali,
et irrationali, unam, predicabilem, &c.
Cognitio ergo reflexa, qua animalis
natura, ut sic abstracta cognoscitur,
quaeque significatur nomine in
animal abstractum, unum, universale,
genus, &c., solet, est secunda intentio for-
malis.

Objectum autem huius cognitionis
respondens, quod secunda intentio objec-
tiva nuncupatur, atque etiam rei secun-
dum esse intentionale, seu rei secundò in-
tentionarietate accepta, est natura anima-
lis secundum illud esse à prima cogni-
tio-

tione ipsi prædictum, videlicet secundum
 esse abstractum, esse univ. universale, esse ge-
 nus, &c. **S**ecunda intentio objectiva, præ-
 ut est denominatio in concreto duo invol-
 vit, subiectum nempe, et formam. Subjec-
 tum est res, quæ primo cognoscitur, v. g.
 natura primi co. animalis, quæ terminat
 conceptum animal. Forma est secunda
 intentio objectiva in abstracto, quæ
 significatur nomine in voce generali-
 tan, subiectio, prædicatio, et definitio.

Forma ista apud negantem entem
 ratio n. n. n. aliud est, quam prima
 intentio formalis, nempe directa cogni-
 tio animal, quæ per se ipsam formaliter
 præstat objecto denominationem
 universalem, aut generalem. Quare secunda
 intentio objectiva in concreto est deno-
 minatio extrinseca, cuius materia est
 objectum primum, et cuius forma est
 cognitio directa, quæ in ordine ad su-
 um objectum est prima intentio for-
 malis, sed in ordine ad cognitionem
 reflexam est secunda intentio objectiva
 in

Thomiſta conſeque aucten ſentiuunt,
 quos, ut intelligas, obſerua, em, aliud eſſe
 reale, aliud rationis. Reale dicitur, quod
 veri exiſtat, aut exiſtere potest. Rationis
 eſt aliud, quod ab intellectu accipit eſſe,
 nec a ſibi exiſtere potest. Hoc triſarū
 am accipitur. Primo: pro ente, quod a
 ratione veri efficiatur, et ſic ea, ſicut in
 ſubjecto accipitur. Itaque ſunt om-
 ni actus intellectus, qui proinde vocantur
 tua entia rationis ſubiectiva, et effecti-
 va. Secundo: pro denominationibus ab ac-
 tu intellectu in objectum derivatis, ut
 eſſe cognitum, quae entia rationis deno-
 minativa vocantur. Tertio: pro ente ra-
 tionis ſubto.

Hoc definitiva communiter, quod ha-
 bet eſſe obiective tantum in intellectu,
 id eſt, quod nullum habet eſſe reale, nec po-
 ſitivum, nec negativum, ſed eſt mere ſu-
 merum, quod ſibi intellectus obicit,
 quali em, quod, dum ſine fundamento em-
 accipitur, vocatur em rationis ratiocinan-
 ti.

tunc, quale exprimitur in conceptibus
 Angelus corporeus, lapis, & cetera
 Quando vero conceptus cum aliquo fun-
 damento, ut cum animal in homine con-
 ceptus in ratione determinatur in ratio-
 nali, occasione demissa ex diversitate
 operationum sentiendi, et discurrendi, in
 rationem, ratiocinata nuncupatur. Huius-
 modi entis spectum dicitur apud
 nos Patronus in privatum, negativum
 sum, et relativum, quia sepe fingitur
 compleendo carentiam, et privationem,
 tanquam formam positivam, et cogi-
 tando respectus ubi

non sunt. Huius

conceptus pra-

libatus

est.

QUÆSTIO I.

Utrum enī rationis fictum sit objectum formale Logica?

OMNIBUS constat unum est, logica objectum esse secundas intentionis objectivas, quibus regulariter tota adlaborat. Sed Thomiste tuerentur, intentiones has esse ens rationis pure objectivum non quidem, qua late patet, sed illud, quod in materia logica configuratur, verut forma quadam artificiaris, quam antiqui veteres Thomiste in actibus intellectus, verut artificiosius collocabant. Verum hæc sententia modernis jam displicet Thomistis: Unde Thomiste hæc sententia non ferè omnes contemnit, totum artificiosum formam illam consideratum à logica esse formam rationis in se ipsa objectus ferant per actus in-

75.
Intellectus, quae est adaequatē dicitur
tu a cognitione, et est forma constitutiva
hac concreto; genus, definitum, antecē-
dens, praedicatum, &c., in quibus etiam
indivisa materia externa, tamquam
materia denominabilis. Hinc, apud
ipsum, actus intellectus solum dicitur
tu a logica in actu actionum artificium,
quibus indivisa artificium in mate-
riam externam.

Ex adverso Anthroposocietatis
negant, esse rationis purae objectivum,
sive factum esse objectum formale logicae,
sive ut logica respiciat actus intellectus,
ut in re artificiosus, sive secundae inten-
tiones objectivas in concreto. Hinc opi-
nionem accedunt et omnes, qui objectum lo-
gicae unice statunt in actu intellectus.
Cum in re cogitur ita.

Notra Advertitio.

OBJECTUM formale Lo-
gicae non est ens rationis
purae objectivum, sive fic-
tum

tum. ~~XXXXXXXXXXXX~~ Prob^o. Logica inventa est,
 ut intellectus in ipso actu rationis ordinari-
 te, facilius, et sine errore procedat; ergo lo-
 gica non intendit formaliter, ut intellectus
 fingat entia rationis; ergo ens ratio nis fic-
 tum non est objectum formale Logice. Pro-
 bo & conseq: fingere non est ordinare, et sine
 errore procedere in ipso actu rationis, sed
 potius est inordinari concipere, falli, et ex-
 rare; ergo. Probo antec: fingere est concipere
 rem artem, quam in se est, ut Thomista
 fatentur; sed quid nullam rem artem,
 quam ea res est, intelligit, fallit, ut loqui-
 tur. **A**ugustinus lib. **LXXXIX**
XXXIII questionum, questionem **X**
XXII; ergo.

Uigetur: Logica formaliter intendit
 instrumenta sciendi, et assequendi veritatem;
 sed ficticia, quibus res concipitur artem,
 quam est, nequeunt esse instrumenta sciendi,
 et assequendi veritatem, quia consistit
 in concipiendo rem, sicut est; ergo Logi-
 ca non intendit formaliter ficticia; ergo
 objectum formale Logice non est ens fictum.

Prob^o.

Prob. 2. arti factum demonstratio-
 tionis non est ens factum; ergo nec arti-
 factum aliorum logica artefactorum, cum
 omnium eadem sit ratio. Probo antec. da-
 ti factum demonstrationis causat scienti-
 am, ut Philosophi norunt; sed ens factum
 non causat scientiam, quippe requirit ver-
 am, et reali effectus pendere à causa, qua
 nec est, nec potest esse in ream natura, ca-
 go.

Prob. 3. exortendo præcipuum adve-
 ratio animi fundamentum: Ad objectum for-
 mule logicae ens factum, quia denomina-
 tio definitiva, et dicitur ens quod factum; sed
 talis denominatio non est quod factum, ca-
 go. Probo min. forma, qua intellectus denomi-
 nativa definitiva non est quod factum; ex-
 go nec forma, qua objectum denominativa
 definitiva; ergo nec denominatio definitiva est
 quod factum. Patet prima consequens; quia ex
 terminis, et seclura fictione denominativa
 passiva vocis requiritur denominativa ac-
 tiva, et ex eadem forma constituitur, ut
 certum est in denominationibus creaturæ,
 et

et creat^o, amant^o, et amab^o, videt^o, et
vis^o; quod etiam verum est in actioni-
bus practi^o, in quibus adificatum, et
calefactum videtur ex forma constituen-
tia, ac adificium, et calefactum, videtur
et ab actione; licet ab alia forma, non-
pe ab artificio, et calore constituantur ad-
ficium, et calidum, qua non sunt denomi-
natione v. passiva v. v. comparatione ad-
ficant^o, et calefactant^o.

Solvuntur Argumenta.

OBJICIES I D. Thomae,
qui in **IV** Metaphysice
lectio **IV** pro ente rationis
fictio mentem suam aperit h^o verit^o v.
Eni est duplex: ens in se et rationis,
et ens naturale. Eni rationis de se
de se intentionibus, qua ratio ad se
venit in rebus consideratis, sicut inten-
tio generalis speciei, et similitudinis, qua
quidem non invenitur in rebus
naturalibus, sed consideratio non rationis

con

consequuntur, et huiusmodi scilicet
 ens rationis est proprie subiectum
 huius.

Nihil evidenti. Inquis, pro ente
 facto. 1. quia D. Thomas dicitur ens in
 tota sua latitudine, prout arbitrat a
 reali, et non reali, ut patet ex illis ver-
 bis ens est duplex. 2. quia loquitur de
 illis intentionibus, quibus ratio adme-
 nit, quod penitus sonat, ac excogitat, sine
 quibus, quae non conveniuntur in reum na-
 turam, quod solum de ente facto dicitur patet;
 quaque ratio nisi considerationem con-
 sideratur, quod est rationis subiecto con-
 sentire cogit; hoc namque est huius rationis
 consideratio

His omnibus, interpretatione verbi-
 sima loci D. Thomae facti ratio. Itaque
 D. Thomas non dicitur ens abstractum a
 reali et facto, sed ens reale, ut sic in duo
 membra: alterum, quod a rationis actu
 non pendet, et hoc vocat ens natura, et arbi-
 trarium ens extra animam: alterum, quod
 est opus rationis, et realiter a ratione
 factum

fit per respectum ad objecta, atque
 hoc vocat ens rationis, negatque invenit
 ut in rebus naturalibus, hoc est, in rebus ex-
 tra animam. Hoc genus est, juxta **D.**
Thomam, proprie dicitur de intentionibus
 generalibus, speciebus, et similibus, tanquam ratio
 per cognitionem reflexam adveniat,
 id est, invenit, seu detegit in rebus in
 specificative sumptis, sed considerativè id
 est, ut jam cognitivè per cognitionem de-
 rectionis, adveniat, inquam, non facta, sed
 facta, seu actu directo constituta.

Intentiones vite consequuntur con-
 siderationem rationis non consecutionem
 physicam, sed logicam, nam sumptæ in conve-
 to sunt denominationes extrinsecæ, et for-
 males effectus cognitionis directæ, for-
 males autem effectus directæ logicæ
 consequuntur, seu derivantur ex forma vitæ
 factiorem, ut jam Thomista fatentur
 in denominationibus vitæ, cognitivè, et dilec-
 tivè, quæ consequuntur visionem, cognitio-
 nem, et dilectionem.

Dicitur: ergo pariter negari potest,
 quod

84

in quod intellectus, et voluntas sunt in
reum natura, quia non inveniuntur ex-
tra animam. Nego conseq; quia ^{in mente} ~~fora~~ ^{est} ~~est~~
D. Thomae non contra ponitur cuiuslibet entis
extra animam, sed sibi duntaxat, quod est
opus rationis, ut tunc, sub nomine sibi pro-
prio, nec alijs potentis, communes.

Obiicitur 2. forma constitutiva ge-
neris est objectum formale logica; sed haec
est ens rationis fictum; ergo. Prob. min:
genus pro formali et natura una, univesa-
ralis, et superior ad inferiora; sed tunc
est unitas, universalitas, est ens rationis
pure objectivum; ergo. Prob. min: a parte
rei non datur talis unitas, universalitas;
ergo est ens rationis pure objectivum.
Confirm: qui concipit rem aeternam, ac est
in se fingit; sed qui concipit naturam,
ut universalem, concipit rem aeternam, ac
est in se; ergo. Prob. min: a parte rei
natura non est universalis; ergo.

Respondeo distinguendo ultimum antea: a
parte rei, id est, extra animam, vel ante
operationem intellectus com. inchoat.

82

ante esse realem, quod est in anima, vel ab
 anima nego antea. et conseq. Nam univ-
 ersitas generis, et cuiuslibet univ-
 ersalis est cognitio realis praeiudicia representans
 naturam animalem u.g. non cogitando de
 pluralitate, quam habet a parte rei, ex
 quo procedit, quod ea natura, prout ex-
 pressa conceptu animal dicitur una, id
 est non expressa, ut multiplex, et quia pro-
 ut sic expressa manet indifferens, et apta,
~~ut sic~~, ut praedictum de multis, id idcirco
 dicitur univ-
 ersalis, superius, et generis. Con-
 de uideri, formam generis esse ipsam cog-
 nitionem realem naturae extrinsecam.

Ad confiam. dicitur. ultimum arti-
 tec: a parte rei, id est, ante operationem
 intellectus non est natura univ-
 ersalis conc.
 inchoo exprimere ante realem, quod est in anima,
 vel ab anima nego antea. et conseq. Univer-
 sa-
 le, ut in Logica dicitur, est compositum ex
 subjecto, et forma; subjectum est natura
 realis, quae multiplicata est a parte rei,
 forma demum est cognitio abstractiva,
 quae dicitur realis est. Unde quae con-
 dicitur na-
 tu-

tivam, ut universalem nullum fundamentum
 sibi objicit, sed illius cognitio facta in na-
 turam, ut intellectam, et cognitam cognitio-
 ne propria, quod omne est quod reale.

Instabi: forma constitutiva univer-
 salis non est quod reale; ergo est in factum.
Prob. antec. primo: forma constitutiva univer-
 salis est in natura, hanc quippe denominat
 universalem; sed cognitio non est in natu-
 ra, sed in intellectu; ergo. **2.** intellectus ap-
 prehendit naturam, ut universalem ex par-
 te objecti; sed intellectus non apprehendit
 ex parte objecti ipsam cognitionem realem;
 ergo cognitio realis non est forma constitu-
 tiva universalis. **3.** universalitas est repre-
 sentativa in cognitione; sed cognitio non
 representat se ipsam; ergo universalitas
 non est ipsa cognitio.

Rep. neg. antec. Ad primam prob.
2. it. neg. maj: forma constitutiva univer-
 salis est in natura extrinseca, et terminative
 conc: intrinseca nego maj, et dicitur; minor
 rem: cognitio realis non est in natura
 intrinseca conc: extrinseca, et terminative
 ne.

negō m̄n. et conseq. Denominatio unīversali-
ū est denominatio intrinseca, sicut denomi-
natio v̄sū, cognitū: unde non est per se formam
intrinsecā unīversam naturae, sed eam est un-
sere denominantem, quod praeterea potest
cognitio realis, licet in intellectu sit est un-
res, et subiectivē.

Ad secundam prob. dicitur magis: Intel-
lectus apprehendit naturam, ut unū veni-
sorem ex parte objecti ~~non~~ per cognitionem
reflexam con: per cognitionem directam
negō mag. et dicitur magis, nisi: sed intellectus non
apprehendit ipsam cognitionem realem per
cognitionem directam con: per cognitionem
reflexam negō m̄n. et conseq. Intellectus ex-
go cognoscit naturam, ut unīversalem, et non
per cognitionem directam, sed per reflexam,
non per conceptum animalis v. g. sed per con-
ceptum generis, qui reflexus est, et factus
est xam, ut intellectam, sive ut iam cogni-
tam conceptu animal, aut simili. Unde
facium est, quod cognitio directa corrup-
at naturam, ut unīversalem non enim con-
cipit, nisi naturam animalis v. g. praeter
dem-

26
dendo ab eo, quod in se est multiforme: ve-
rum sic praedictum cognoscendo, eam exerci-
te ~~demum~~ constituit, ac formalitatem de-
nominat universalitatis.

Ex his patet ad tertiam probi. uni-
versalitas est representativa in cognitione
reflexa com: in cognitione directa nego.
mag. et permissa min. nego conseq. Itaque
universalitas unice representativa per cog-
nitionem reflexam, cuius objectum est con-
cretum ex se extra animam, et cognitione
directa; non vero per cognitionem direc-
tam, quae tantummodo fertur in naturam
realem: Dices; ergo universale datur a par-
te rei, quia tam materia, quam forma
vere est quod reale. Nego conseq. quia h
a parte rei videtur sonat, ac ante opus mentis
est.

Objection 3. forma constituens hanc
definitionem animal rationale; ^{et obitum tale loq} sed talis
forma est ficta; ergo. Probo min. forma
constituens hanc definitionem animal ra-
tionale constituit in compositione anima-
lis non rationale; nam forma artificialis
est

est partium compositio, ut cernere est un-
 qualibet arte; sed ea compositio est in ra-
 tionis fictum; exgo. Prob. min. V. compo-
 sitio talis est, qualem est distinctio par-
 tium, cum compositio sit distinctorum
 unum; sed distinctio animalis à rationali
 est facta, acriter enim ea extrema sunt
 unum, et idem; exgo. Di. Contra animal, et ra-
 tionale nulla est compositio realis; ergo
 ea compositio est ficta.

Respicez min. Ad huius prob. 2°.
 huius ergo ergo min. Ad huius partem
 prob. dico, distinctionem animalis à rationali
 esse solius rationis, at non fingentis, sed
 præcise cognoscens. Distinguit enim
 ratione unum ab alio ⁱⁿ est unum intelli-
 gi intensionem separatam ex parte objecti,
 sed est obiectum compositum conceptum
 inadequato, quorum altera non explicet-
 tur per alteram, ut in Logica de primis.
 Hinc distinctio rationis est præmet præ-
 cise cognitio, qua extensiva est objecto,
 nec pugnat cum identitate reali, et intension-
 e. Ad secundam prob. 2° huius, antea in-
 ter

ter animal, et rationale specificatiue
 sumpta nulla est compositio realis: con-
 formatiua sumpta subditiuus: nulla est
 compositio realis extra animam con-
 intra animam neque antea, et conseq.

Compositio definitionis animal ra-
 tionale, si consideretur ex parte actus,
 est in praeiuncta compositio realis duarum
 apprehensionum. Si uero consideretur ex
 parte objecti, nulla datur in ipso specifi-
 catiue sumpto, siue ut contradistincto a
 conceptibus, sed tantum reuelatur in ip-
 so formatiue sumpto, siue ut cognitio
 per illam apprehensionem complexam,
 que ex una parte, cum exprimit animal
 abstrahendo a rationali, et ex altera ra-
 tionale praecedendo ab animali, hoc ip-
 so denominat alterum ab altero distin-
 tum formatiue, aut intentionaliue:
 dumque utraque apprehensionis pars
 coniungitur, denominat objectum, uelut
 ex partibus compositum. Unde ordo, et com-
 positio definitionis non se tenet intus-
 sic ex parte objecti respondentis defini-
 tio.

tionem mentalem, sed est ipsa definitio
mentalis, in objecto autem solum est
per denominationem extrinsecam.

Rep. 4. inter animal, et ratio-
nale, quatenus sunt objectum definitio-
nis mentalis, est ordo, et compositio; sed
non realis; ergo ficta. Prob. maj: defini-
~~tionis~~ mentalis ~~est~~ ut
tingit ex parte objecti ordinem definitio-
nis, ergo. Prob. antec: definitio mentalis
est ordinativa objecti; ergo attingit ex
parte objecti ordinem definitionis. Dis-
ting. ultimum antec: est ordinativa ob-
jecti in genere cause formalis con: in
genere cause efficientis ergo antec. et
conseq. Definitio mentalis dicitur ordi-
nativa, quo sensu dicitur representativa,
et cognitiva, non quia in objecto efficien-
tia, aut attingatur quadam ordo, repres-
sentatio, aut cognitio ab istis formis det-
erminata, sed quia ut quocumque in genere cau-
se formalis, per eam redditur objectum or-
dinatum, representatum, aut cognitum.

Inter. Implicat in seamipsum ar-
t

edificatio disponere lapideum, et non ad-
 vultare in ipso aliquod artificium, ea-
 go pariter implicat definitivè attingere
 ad objecta, et non cognoscere in ipso ex-
 diemini definitionis. Nemo conseq. sicut
 cognoscitur objectum intuitivè, aut com-
 prehensivè, quàm cognoscitur in ipso alic-
 qua intuitivè, aut comprehensivè, pariter
 cognoscitur objectum definitivè, quàm
 in ipso cognoscitur ordo definitionis.

Et ratio est, quia hinc adverbis
 denotatur modus cognitionis prout spe-
 curativus, cui non correspondet modus
 ejusdem indolis. Unde exemplum dispo-
 sitionis lapideum non est ad rem. Verum
 quippe est actio practica, cui respondet ter-
 minus in externa materia productiva.
 At definitio hominis v.g. licet sit prout
 respectu loquæ, non tamen est cognitio
 practica, nec perfectio objecti, sicut
 edificatio edificati.

Res. 2. quidquid est represent-
 tivè in cognitione, est objectivè in re
 cognita; sed ordo definitionis est represen-
 ta

tativē in cognitione; ergo est objectivē in cognitione. Prob. min: definitio mentalis ordinat objectum representativē; ergo. Resp. quod ordo definitionis est representativē in cognitione, non, ut quid representatum, sed, ut modus representandi, sicut comprehensio, claritas, observatio.

Dices: à modo entitativē reperto in cognitione, requirit objectum denominatum; sed objectum denominatum ordinatum à ordine definitionis; ergo, ordo definitionis non est entitativē in cognitione. Prob. maj: hoc objectum non denominatur spirituale à cognitione spiritualitèr representante, quia spiritualitas est modus entitativē repertus in cognitione; ergo. Resp. distinctio maj: à modo entitativē reperto in cognitione, requirit objectum denominatum ^{extensive} incommensurabile. nego maj. concedo min: et nego consequens. Ad prob. nego causalem. Objectum non denominatur spirituale à cognitione spiritualitèr representante, quia denominatio spiritualis communi sensu accipitur,

tua, ut Italica; sic ob contrarietatem
 ratio non denominatur a representatione,
 comprehensione, licet a representatione, et com-
 prehensione non minus, quam a substantiali-
 tate sunt perfectiones intellectiva respectu
 in cognitione.

Res. tertio: omnis cognitio de-
 finitiva attingit formam artificiosam;
 sed non attingit se ipsam; ergo cognitio
 definitiva non est forma artificiosa. Pro-
 b. maj: omnis actus Logice attingit for-
 mam artificiosam; sed omnis cognitio de-
 finitiva est actus Logice; ergo. Nego maj.
 Ad prob. contra maj. d. iting. min: est ac-
 tus Logice objective con: subjective nego
 min. et coneg. Cognitio definitiva homi-
 nis v. g. subjective est actus philosophice, cu-
 jus objectum respicit; est autem Logice
 actus pure objective; unde est forma, quasi
 actus Logice, nempe rerum definiti re-
 spicienti; non vero actus attingens arti-
 ficiam legem.

Simile argumentum fieri potest
 in artificioso propositione nra, pro cuius so-
 m-

ratione observata, quod præceptorum est
 in logica, nempe, ubi iudicativam con-
 stituit in eo conceptu, qui respondet ver-
 bo est. Hic autem conceptus præsupponit
 simpliciter apprehensionem, per eamque, si
 præciliu videtur, obijciunt realitatem. Hic
 tum intentionalitè dicitur, siue unum,
 et aliud, eo modo, quo supra dicitur. Tum
 iudicium superveniens simpliciter quadam
 reflexione prædicam dicitur, nempe cog-
 noscenti objectum unum apprehensionis ob-
 tubuit objecto alteri, si dicitur signifi-
 cando realitatem utriusque identitatem, quo
 sensu dicitur affirmare unum de alio. **C**
 Hoc tamen non tollit, quod in iudicio sit
 ex parte actus compositio verè talis, ex
 dicitur conceptibus, que objectum, qua-
 terum duplici inventum cognitione de-
 numerat compositum.

Parsitè in syllogismo respectus ex-
 istens ad prædicam, et ad medium per
 eam copulari exercitè sunt, tum in termi-
 nis formalibus, tum in objectibus, prout
 exhibentur denominativè, unde non cogno-
 untur.

cunctis, aliam signatam per syllogismum
directum; cognoscuntur tamen per compo-
sitionem reflexivam, et quidem, tamquam ad-
lationis rears. rearsitate scilicet intentione
nata.

Ut alia levioris momenti dicitur
obscura sequentia. **1.** Logica non alio ratione
rationalis dicitur, nisi quia regulat
rationem unam, ut veritatem artificiosam
percutitur. **2.** Logica dicitur inobedi-
entia alio scientis, quia est scientia inobedi-
entia, cuius objectum generalis, ut ad-
ministratum quoddam ad alia scientis.
3. Denominatio cognoscitur per se for-
mam extrinsecam, quia perficit subjec-
tum; at denominatio cognoscitur, cum non sit
obiecti perfectio, non requirit formam
extrinsecam, nec obiecto unitam, sed ad
ipsum tantummodo terminatam. **4.** ac-
cidents intentionalia non debent prius
convenire singulariter, sed possunt im-
mediate afficere naturam communem.
Hinc generalitas, licet sit forma acciden-
talis dicitur de natura communis. **5.** an-
te

hinc cum loquuntur intentionem et mater-
 niam proximam, sicut ipse actus intel-
 lectus, nec debet esse intentionem mater-
 niam remotam, objecti nempe. Sic autem
 cum pictura intentionem est coloribus,
 non objecti representatur. 6. denomina-
 tio extrinseca, licet naturaliter reinit et
 in forma, artificiosa dicitur cum for-
 ma, a qua proficit, artificiosa est. Et hoc
 sufficit de eorum ratione fieri, quod
 quatio praesens respicit, ut ab arti-
 ficio loquere artem, sive ut
 logica intencum. Quare
 n. veli, illud esse objec-
 tum logica, non ut
 procurant, sed
 ut horren-
 ti, sit
 va-
 ni.

QUESTIO II.

Quodnam sit objectum p^{ri}-
mum per se inspectu
a Logica?

POST quam in precedenti
ens rationi Thomae
a ratione Logica referan-
dum esse statuerimus, quaerit-
ur ergo, quod eandem p^{ri}mo objecto p^{ri}ma-
rio Logica respiciat? Nec unica est au-
thoritas sententia, licet enim in comen-
tiis intentionalibus ex se extra animam, et
secunda ratione constitutis, objectum p^{ri}-
male Logica sit forma denominans, nempe
cognitio artificialis, dubitatur adhuc,
utrum cognitio formalis ita intendatur
a Logica, quatenus secunda est in se ipsa,
an quatenus derivat in objectum de-
nominatum recte cognitio, hoc est, qua-
tenus est extrinseca objecti perfectio, ex-
do

do, et artificiosa dispositio, adeo ut necesse
 sit cognitum, ordinatum, artificiosum, et
 dispositum ut objectum humanum,
 quod per se Logica intendit.

Hoc postulare tuentur communi-
 ter Antiqui nostrae familiae, qui nobiscum
 in factum à Logica se po ablegant.
 Et ad verum Patrem Societatis, unum, vel
 altero excepto, contendunt, Logica per se
 se non intendere veram primariam cogni-
 tionem, ut determinanter objecta, sive ut re-
 bus extrinsecè connectas, sed potius ut in
 semetipsis artificiosas. Unde asserunt,
 objectum per se primo intentum à Logi-
 ca non esse connectum hoc recte cognitum,
 sed potius hoc artificiosa cognitio.

Non multum à de, crepat ab hac
 opinione Nestoriorum intentio, qui ob-
 jectum formare Logica in ipsius actione
 intellectu, ut ad verum diligenter ita-
 tuunt, hac tamen rege, ut mentis actiones
 entitativè sumptae sint subjecta Logica prout
 materiae, rectitudo vero ipsarum par-
 tiva, quia ad verum ordinantur, objectum
 lo-

logica formale, sive forma illa, quam
 logica medij sui motus materia
 propria coaptare intendit. Nam tenent
 Clarissimus Duhamer, Eduardus Cox-
 sim^s, Edmundus Purchotus, cum quibus
 sit.

Assertio Nostra.

OBJECTUM formale per
 se inspectum à Logica sunt
 actus intellectus, quatenus
 recti, sive quatenus ad verum sunt dir-
 gendi. Prob^o primò ex D. Thoma I poste-
 riorum lectione I. Logica inventa est, ut
 intellectus in ipso actu rationis ordinatè
 facilius, et sine errore procedat, ergo ip-
 se actus rationis, ut rectus est objectum
 formale Logice.

Prob^o 2°. Logica pro objecto respic-
 it modum sciendi, ut omnibus est inveni-
 fens; sed quiddam modus sciendi com-
 mit actibus intellectus, quatenus rec-
 ti; ergo Prob^o min: quiddam modus
 sciendi.

sciendū et artificiosa exactio manifestatiōna ignotū; at eōdem, certumque est, quod actibus intellectus convenit manifestare ignotum; ergo.

Prob. 3. contra Authores primæ sententiæ: Logica Institutio præ se satisfit rectitudine propria actuum intellectus; ergo objectum primariū inspectum à Logica sunt actus intellectus, quatenus recti. Probo antea: quatenus Logica nō dicitur, præterea rectum modum representandi, quæ proprius est actuum intellectus, nempe definitioni, divisioni, et argumentationi, dicitur, quod præ se sufficit ad acquisitionem scientiarum, et ad usum rationis formandum, utamque tutam aperit, qua veritas, et error avocentur in rectum indagacione progrediamur, removendo confusorem, et ambiguitatem; at non ob aliud instituta est Logica juxta communem Philosophorum sententiā; ergo.

Prob. 4. à paritate valida: actus voluntatis, secundum moralem rectitudinem, non propriam, nempe rectitudinem
pro

pro tendentia in objectum bonitatis,
sunt objectum primum et hinc, seu
philosophia moralis; ergo actus intellec-
tus secundum rectitudinem sibi propo-
sitam, sumpta rectitudine pro acta de pre-
sentatione, sive conformitate ad veritatem
et objectum sunt objectum primum
in logica. Consequenter patet ex simili proce-
dendi modo, et in intellectu philosophia utri-
usque. Antea vero est assertum fieri om-
nium, quod philosophiam moralem pertracta-
ntur, quod quid in contrarium clamet
Thomista.

Solvuntur Argumenta.

OBJICIES I pro adversari-
orum sententia: id est ob-
jectum primum logica,
de quo actus logica verificantur; sed actus
logica non pauci verificantur de solis
conceptibus objectivis; ergo conceptus ob-
jectivi in concreto sunt objectum primum
logica. Prob. min. actus in ge-
nerali

nus est predicabile de multis; predicatum
 tum propositionis affirmantis debet
 identificari cum subiecto; definitio debet
 consistere cum definito; in syllogismo extre-
 ma debet identificari cum medio, et simi-
 les alij, verè logica sunt, sed ex solis objecti
 cognitione inventi, verificantur, ergo.
 Hinc tota fere logica est in explicandis
 genere, et differentia, subiecto, predicato,
 medio, extremis, quae omnia proprie con-
 veniunt conceptibus objectivis, non forma-
 libus.

Rep. dicitur. min: sed actus Lo-
 gica non pariter verificantur de solis con-
 ceptibus objectivis, si accipiuntur, ut vo-
 cantur com: si explicentur ad intentionem
 logica nego min. et conseq. Ad prob: actus
 illi, si explicentur ad intentionem Logi-
 ca reddunt sensum inquam: conceptus
 genericus tantus debet esse, ut reddat na-
 turam predicabilem; definitio, et defi-
 nitivum formalia verificantur debent de eo-
 dem objecto; subiectum, et predicatum
 formalia representare debent objecta rea-
 u-

101
utem identificata; in syllogismo exponi
non debet realis identitas extrinsecum
cum medio, et inter se. Sic autem expri-
cati proprie verificantur de concepti-
bus formalibus. In idem recedit, quod
alij dicunt, praedictos actus verificari de
conceptibus non in essendo, sed in reali-
cando; quoniam enim subiectum, et praedi-
catum formalia non identificentur,
tamen representant objecta realiter
identificata.

Nec interpretatio ista violenta
est, aut gratuita conficta, tum quia inter-
tio logica est intellectuum docere modum
recte concipiendi, ut ex turba conceptu-
um ineptos abiciat, et relinquat ordinan-
tos: tum quia actus illi intendunt posi-
tionem objecti, quod praecipue respici-
unt, seu de quo verificantur in sensu
logico. At identitas realis subiecti cum
praedicto inquit ex actus directione
poni, non ergo talis identitas, sed eius
representatio est, quae verificat eam de-
tinere in sensu logico. Et primum fieri con-
tin-

402
tengetur in alijs artibus. Sic poetica
dictam, ut accipiatur Neptunus pro
maris, Ceres pro regette, de vocibus loquitur
tuta, non de rebus.

Obiector 2. Logica agit de veritate
cognitionum; sed veritas est, quod con-
cretum est ex actu, et objecto; ergo
concretum est ex actu, et objecto est
objectum primarium Logicae. Resp. dis-
ting. maj: Logica agit de veritate cogni-
tionum, ut ante dicibilem comi ut ante
non dicibilem nego maj. com. min. et nego
conseq. Logica directe considerat veri-
tatem formalem conceptuum, id est, eo-
rum conformitatem cum rebus, quate-
nus ab ante dicibilem; non est autem
dicibilem ea conformitas per se omni-
nia sui constitutiva, sed per se exten-
ditur, scilicet per conceptum: non
enim dicitur Logica, ut Leo sit animal,
sed aliunde supposito, quod sit, dicitur, ut
dicatur quod est cum objecto conformi-
ter, potius quam deforme.

Obiector 3. totus labor cupit ubi
aa.

artē: in eo versatur, ut formam adap-
 tet ad unam materiam, ita ut ~~ex~~ ex utra-
 que resultet artificium primum in-
 spectum ab arte; sed in arte logica non est
 alia materia, cui forma artificiosa
 adaptetur, praeter obiectum recte cogni-
 tum; ergo totus labor logicae est in
 coaptanda cognitione cum obiecto, ita ut
 ex utraque resultet denominatio recte
 cognita, velut artificium logicae primum.
 Major patet in naturalia, et ar-
 chitectura, et alijs. Minor vero proban-
 tur, quia cognitio ipsa non est materialis
 artefacta, sed forma artificiosa, vel ac-
 tio artificiosa: deinde nec intellectus est
 materia logica propria; non alia ergo
 excogitari potest materia, praeter ob-
 iectum cognitum.

Resp. neg. min. Ad prob. d. r. m. g.
 maj: cognitio ipsa intuitiva sumpta non
 est materia artefacta nego: secundum rec-
 titudinem praesumptam de logica, quod
 ad verum confirmatur con. maj. min. et
 nego conego. Intuitus ipsa cognitionem
 re-

109

cundum predicata formaliter distincta
ab actibus, siue rectitudine, qua ad ve-
rum conformatur, est materia, cui Logi-
ca formam adaptat actibus. Nec
ad hoc requiritur distinctio realis in-
ter materiam, et formam. Sic pruden-
tia moralem rectitudinem adaptat acti-
bus voluntatis, à quibus rectitudo est rea-
liter distincta. Nec volumus, ut Intel-
lectus sit materia proxima Logicae,
non enim est, nisi materia remota, sicut
tabula respectu picturae.

Obiecto. A. Logica per se intendit
rectam definitionem, ut extrinsecè
unitam objecto; ergo per se intendit con-
creta inde resultantia, velut proprium
artefactum. **Prob. antec.** Logica per se
intendit mentalem definitionem, ut recte
representationem essentiali rei; sed rec-
ta representatio est unum, quia definitio
reddita extrinsecè unita objecto; ergo.
Conform. primò: tota Logica difficultas
est in captandis mentis actibus
cum rebus: hac enim conformitatē

10-

posita nihil recitat ante superandum;
 at haec conformitas consistit in coaptatione
 actionis ad actum cum objecto, ut forma cum
 materia; exigo. Conformitas R. ponitur
 ultimum determinatum, ex quo resultat
 necesse est conuenire non posse, et tribuitur
 conuenientiam integram, ut tale; sed lo-
 gica non requiritur, ponit rectam cognitionem,
 ex qua necessario resultat conuenientiam
 recte cognitum; exigo.

Requisitae. Ad prob. con-
 uenientiam in et magis conuenientiam. Sexta represen-
 tatio est quae dicitur unio extrinseca actus
 cum objecto, at non intentionem formalem
 et explicitam, prout unio est, sed tantum
 prout est recta representatio in re. Sic
 congrua locutio, et imago sunt unio
 extrinseca sui cum objecto; non enim
 alia unione opus est, ut statim resul-
 tet passiva denominatio ^{in re} significata, et
 prout, et tamen in suis actibus non in-
 tenduntur formalem, quatenus tales
 uniones sunt. Ad primam conformitatem
 terminum. magis: tota logica difficultas est in
 con-

conformandus mentis actibus cum actibus,
 quatenus eorum conformitas se habet ex
 parte actus coram quatenus se habet ex
 parte objecti neque magis conformis, et neque
 conrege.

Conformitas actus cum objecto non
 intenditur a Logica, per se primo, quate-
 nus ex parte objecti se tenet, sive quate-
 nus aliud passivè de seminat, sed tantum,
 quatenus denotat actum actuum repre-
 sentationem. Sic conformitas imaginis
 cum objecto non intenditur, per se
 primo à pictura, nisi quatenus denotat
 actum colorum dispositionem, et id eam-
 dem conformem. Ponente ultimum deter-
 minativum qua tale, sive ex intentione
 det examinandus autem conrege,
 quatenus intentione videtur, quatenus forma est
 intentione subjecto, et instituta ad illu-
 us perfectionem, tribuitur per se pri-
 mo conrege.

Si tamen non ponatur ultimum
 determinativum qua tale, sed sub ali-
 qua ratione, seu numero, per se optabili, tunc
 non

non fundat attributionem totius concre-
tæ, scilicet primariæ, ut liquet in
grammatica, et pictura, quibus non
sic attribuntur concreta congruè sig-
nificatum, et præterea, quomodo ponentur
bis ~~in~~ coniazam locutionem,
et imaginem, quæ sunt ultima determinati-
uiva concretorum. Cum ergo Logica
ponat rectam cognitionem suo munere
recte representationis, quod est per se
maximè optabile, non verò suo munere
deumantibus denominationem extrinsecam,
quæ si est optata digna, ut potè nunc
perfectiori ratione denominationis: fit, ut
non per se primò attribuat in Logica
tota denominatione.

Obiectio 5. ipse actuum ad ve-
rum dignitatem non est objectum for-
male Logice; ergo actus intellectus ad
verum diligendū non sunt objectum
primarium Logice. Prob. antec. dilige-
bilis ad verum tantum exprimat cap-
acitatem, ut actus artificialis e disponen-
tus ad verum attingendum; sed capabilis
ta

tas materialis, ut ad verum dicitur, ponatur,
 non est objectum formale artis, sed ma-
 teriale; ergo. Resp. neg. antec. Ad prob.
 dicitur magis: dicitur quod dicitur subjective
 ad verum tantum exprimitur capacitate
 tem, N^a con: dicitur quod dicitur objective ne-
 go no magis con. minus et nego conseq.

Bifariam potest aliquid esse ab
 arte dicitur; subjective nempe, et ob-
 jective. Subjective dicitur dicitur,
 quod, postquam existit, indifferens est, ut
 accipiat, vel non formam artificiosam.
 talem est dicitur dicitur dicitur ab arte
 architectura. Potest etiam subjective dicitur
 dicitur dicitur vocari per quamdam ana-
 logiam, indifferentia rationis, quae
 habent praedicata communia, ut contra-
 hantur per differentias specificas, ut
 dicitur, aut rectas, v. g. indifferentia ac-
 tus humani ut dicitur, ut ex directione sen-
 dentiae contrahatur potius ad amorem
 honesti, quam ad boni delectabili, et amo-
 rem. Dicitur vero dicitur dicitur objective,
 quod essentialiter est rectum, indiffe-

non tamen, ut exiſtat, vel reur; Ideoq̃
 ab arte dicitur ut egiſtentia, potius
 ut quam actus oppoſiti. Quare non est
 ſubjectum, cui aut perfectio non ſuper
 addat, ſed ut ſperamet perfectio, que pre-
 concipitur ab Artifice, et requiritur obje-
 ctum, ut digna, que actu ponatur. Sic
 à fide dignibileſt amor Dei ſuper om-
 nia, que dicitur, ut actus, quem precont-
 eſcit, eſſe amorem Dei, elevatur potius,
 quam alius amor.

Cum ergo dicitur, Logiceam, pro
 objecto primario reſpectu actus intel-
 lectus, ut dignibileſt, non est. ratio de
 dignibilitate ſubjectiva, que ſola reſpectu
 ut cum capacitate intrinſeca materia
 per artam formabilis, et que ut omni
 quodammodo reſpectu in ratione com-
 muni actus intellectus, ut contraſubje-
 ctis per ſanctas actuum ſpecies. Sexto
 cogitur est de dignibilitate objectiva,
 que nihil est aliud, quam intrinſeca
 reſpectu actuum intellectus, que re-
 quiritur. Regnatè objectiva, ut fac-
 tu.

170
tibi: quo sensu dicitur, et hinc cum pro
objecto formaliter respiciatur voluntas ac-
tu, ut ordinabiliter. Inane dicitur quod
hinc sensu idem sonat, ac antea dicitur
ne dignum per se, et propter se.

Obiectum 6: actus intellectus pro-
prie non sunt antefacta, que respicit
Logica, ergo. Probat antea, primo: con-
ceptus non est proprie deformatio, tum
quia non exprimit essentiam rei per se,
sed per objecta, ideo interroganti quid
est homo, non respondetur, est cognitio
representans animam rationare: tum quia
pariter conceptus non sunt generis, et dif-
ferentia, tum quia definitio, et descriptio
tunc formalia non consistuntur. 2. sub-
jectum, et predicatum non sunt proprie
actus intellectus, quia non sunt id, de
quo dicitur aliquid, et id, de quo aliquid
predicatur. 3. Extrema syllogis-
mi non sunt conceptus, quia non iden-
tificantur cum medio, et inter se. 4.
cognitio non est proprie consequen-
tia: hac enim est obiectiva connexio
um.

unius cum alio; et qui negat consequen-
tiam, non negat, unum ab arguente in-
ferri ex alio.

Resp. neg. antec. Ad primam
prob. neg. antec. Explicare est manifes-
tare clarè, et distinctè, quod propriè con-
venit actibus intellectus. Neganti quid
est homo, respondet quidem definitio,
at non ut significata, sed ut signifi-
cans quidditatem rei. Quare defini-
tio debet esse responsio propria, non objec-
tum responsionis. Cognitio definien-
s constat ex parte, et differentiâ formalibus,
id est, secundum formam. Consequens de-
finitionis cum definito in rebus natura-
te logica non est ipsa realis identitatis
objectorum, sed mutua collectio verita-
tatis formalis, ita ut de quocumque ver-
nificetur definitio, vernificetur defini-
tum, et vice versa. Ad secundam unum
conceptum de alio dicitur cum supposi-
tione formalis, seu more signi.

Idem dicendum est ad tertiam;
vel dico, doctrinam de identitate extrin-

332

morum respicere identitatem objecti-
vum non de formalis, sed de materia-
li, quatenus scilicet est fundamentum
extrinsecum ad certitudinem syllogis-
mi mentalis. Ad quartam. Objectorum
connexio est consequentia objectiva, quam
logica non regulat, sed praesupponit,
tamquam fundamentum consequentiae
mentalis. Haec sola regulatur a logica,
quia sola ex parte est capax, et consistit in
dependente sua unius iudicii ab alio,
quantum ad veritatem. Unde, qui negat
consequentiam non negat ab arguente
inferri iudicium aliquod, sed negat in-
ferri illud, quod in veritate pendet ab
antecedente.

Obiecti T. rectitudo, et pravitas
cognitio nunc pendet, et perficitur ab
exigentia objectorum, quae exigentia rex-
gula est, et mensura rectitudinis actus
nunc: ideo quippe intellectus recte definit
quia objectum exprimit se representando,
ergo a logica magis attenditur exigen-
tia objectorum, quam rectitudo actus.

Resp.

Ne ip. dicitur, antec: rectitudo, et pravitas
 tunc cognitionum pendet, et specificatio ab
 existentia objectorum, tamquam a spe-
 cificatio intentionis magis: extrinseca
 subditio magis de linea naturali com. de line-
 a artificiali magis antec, et dicitur etiam
 eodem modo habet imperitiam probi.

Rectitudo conceptuum pendet ab
 existentia objectorum, tamquam a spe-
 cificatio intentionis de linea naturali,
 quod genus specificatio non intendit
 aut pro formali, cum non sit regulum
 factibile, sed aliunde oblatum prae suppo-
 nit. Quod aut formaliter intendit, est spe-
 cificatio intentionis de linea natu-
 rali artificiali, quod in se nostra est
 specifica, vel generalis a representatione
 differentia, per quam differt actu rec-
 tus a pravus. Exemplum habes in spec-
 toria, qua non respicit naturale pro-
 totypum, quamvis hoc dicitur specificae
 solum rectitudinis imaginum, eadem
 quippe recta est imago, quatenus objecto
 conformatur. Causa illa; ideo intel-
 li-

lectus recte definit, quia obiectum exi-
 git sic representari, ceterum vera est,
 quatenus by quia denotat fundamentum
 extrinsecum de logica presuppositum;
 quo sensu dicitur ideo p[ro]p[ri]o Am[er]i-
 bali recte p[ro]p[ri]o l[og]icam, quia Am[er]i-
 bali ipse usus erat.

Obiectum 8. actus obiectum potius
 est opus, quam operatio, sed logica est actus;
 ergo. Prop. dicitur magis: actus factiva obiecti
 tum potius est opus, quam operatio conc. ar-
 th. activa nego mag. et similitex distincta
 min. nego conseq. Nominis actus factiva hic
 intelligimus eam actem, qua relinquunt quae
 sensibile post se, quare est architectura. ~~hanc~~ duxa.
 At sea actem, quae nullum opus p[ro]p[ri]o ex-
 linqunt, huiusmodi sunt actem s[er]vandi, c[on]-
 t[ra]hendi, syllogi s[er]vandi, ~~et~~ non aliud ob-
 jectum, quam actiones i[ps]as respiciunt.

Demque obiectum: actus illi, in quib[us]
 logica ultimè, et terminative non s[er]-
 vit, non sunt obiectum p[ri]mariu[m] Logice;
 huiusmodi sunt actus intellectus, quatenus
 ad sensum d[er]ivandi, ergo. Prop. min: actus
 in

Intellectus, ut ad verum diligendi dicitur
 ordinem, et tendentiam ad veritatem; sed
 ordo, et tendentia ad veritatem non est id, in
 quo ultimè, et terminativè sicut Logici: cum
 hac in veritate distat; ergo. Per se, nego, min.
 Ad magis prob. distans, magis dicitur ordinem,
 et tendentiam ad veritatem transcendentem
 talem con: formarem, magis magis, et sic distans
 ta min. nego conseq. Uaque actus intellectu-
 tus, quatenus rectè important ordinem
 ad veritatem non formarem; hac quibusque
 ipsa recta cognitio; sed ad veritatem objec-
 tivam, sive transcendentem. hanc non in-
 tendit Logici; aliter eadem esset objectum
 logica, ac metaphisica; sed cum præsupponit,
 inique aliunde oblate intendit actus intel-
 lectus conformare.

Ex dictis tota disputatione collige
 sequentia. Per omnes non sunt objectu
 formale logica, nec materiale proprium,
 sed duntaxat materiale remotum, quod sum-
 matim, et per summa capita considerat lo-
 gica in ordine ad conceptus mentis coordi-
 nandos; non autem ac plethoria faciem na-
 ti-

hanc Carat, considerat, ut rectam eius
 imaginem afferret. Sed etiam possunt
 objectum materiale indirecte, et de obli-
 quo attractum, quatenus sunt objectum ob-
 jecti Logice, nempe actuum intellectus. Si
 minus voces dicitur possunt objectum mate-
 riale remotum Logice: Logica quippe de
 vocabis agit, non tamquam de objecto pro-
 prie Logice, sed tamquam de sonis, quo me-
 tus præcipiantur regule dicitur conceptus
 unde tractatum dicitur, solum indirecte, et reduc-
 tione pertinet ad Logicam.

Objectum vero materiale proximum,
 seu materia propria denominabilis, ex qua
 constituentur artefacta Logica, est entitas
 actuum intellectus secundum prædicta
 formaliter distincta à representatione,
 atque etiam secundum præsentatio-
 nem in communem, quatenus indifferen-
 tium ad varias representationum obje-
 ctum rectarum, aut utitur. Objectum forma-
 le Logice est rectitudo intellectus actuum
 intellectus, qua ad verum conformetur,
 rectitudo hæc est ens rationis, nisi pure ob-

210

ob-

objectivum, sed subiectivum, et quia dicitur
tatur per actus reflexos, qui sunt secundum
de intentione, vel formale, id dico secundum
tatur secundum intentionem objectivam.

3. Objectum formale quod sumpto pro
formali specifico, et inadeguato, quod
apud Thomam ista objectum materiale au-
ditur est quavis rectitudo specifica, vel quod-
vis actus secundum partem cuius operationem
intellectus. Objectum adequatum sunt mer-
ito operationi, ut ad verum dirigenda:
principium tamen locum obtinet demont-
stratio, quam recte dixerit objectum prin-
cipaliter, hoc est, principium, et nobis
tamen objectum inadeguatum logicae. Nec
ideo putet, etiam demonstrationem esse ob-
jectum logicae attributionem; nam nec
iudicium, nec apprehensio diriguntur a
logica precise per demonstrationem.
Oportet quippe per se est, etiam, et distincte
per se, recte iudicare, certa methodo
ut magis posse, quod sit res, quas se facit,
aut species habeat.

ait.

DIS.

DISPUTATIO III DE IDENTITATE, ET DISTINCTIONE.

QUO DISTINCTIONE
 ta ut, non
 perhibetur,
 et. Impletur
 disputatio
 circa inveni-
 uale, quodam
 iuxta nobis propositam in logica me-
 thodum circa distinctionem, tum realem,
 tum formalem, sive rationis
 primum inter nobis discer-
 tienda, licet ad
 metaphisicam
 magna sal-
 tem ex
 se per-
 tinent.

QUES-

QUAESTIO I.

Utrum deus dicitur motus
formarum ex natura rerum
inter gradus meta-
physicos eiusdem
individui.

Notantur circa digna.

GRADUS metaphisici dicitur
cunctae eorum praedicata, quibus
gradus ascendimus ab
infima ratione individui
ad supremam usque rationem entis;
ut, ut Petrus haec praedicata: homo, animal,
vivens, corpus, substantia, ens, in quibus
etiam includuntur praedicata differ-
entialia rationale, sensibile, &c. Petrus
etiam includit naturam speculivam, et
differentiali includivam, quae ut Pe-
trus dicitur. Quod ergo inter haec praedica-
ta non dicitur dicitur motus rerum ab uno ad

QUI

utp.

supponunt. Petrus potest esse omne, idque ex
eo dicunt, quod quod dicitur ex his prædi-
catis, scilicet affirmativa de alijs; scilicet quod
petrus dicitur animal. Petrus est animal, notio na-
le Petrus est animal, quod cum distinctione
reari pugnat iuxta dicta est logica.

At Scotista cum suo Subtili
Doctore dividunt distinctionem realem,
quæ ab actu intellectus non pendet, in rea-
lem entitativam, siue abstractam, et simpliciter
realem, et est formalem ex natura rei. Ita
intercedere dicunt inter rem, et rem, unde
dicitur: simpliciter, et absolute realem. Se-
cundam esse dicunt, quæ distingunt for-
malitates eisdem rei. Nomina formalis-
simum intellunt prædicari metaphisical
eisdem rei, quæ diversa, quæ dicitur int-
ferunt, diversaque definitiones, quoniam
ubi inter se sunt adeo connexa, ut neutrum
apertare sine alio possit.

Hanc distinctionem vocant medi-
am inter distinctionem rationis, et realem
simpliciter: est enim major distinc-
tione rationis, cum deus actualiter est
re-

actus ante opus intellectus; est vero mi-
 nor distinctio re realit, quia ipsi extrema
 non sunt absolute res, sed sunt apud formas
 utates. Huiusmodi distinctio inter gradus
 metaphisicos eundem individuum, inter ge-
 nera, et differentias, inter naturam, et acci-
 dentem ad existitiam a sui. Aut horum, et
 respectiva communiter a Thomae, et De-
 carter, cum quibus sit.

ARRESTIO NOSTRA

REPUGNAT distinctio for-
 marum ex natura rei inter
 gradus eundem individuum
 metaphisicos. Probat Animam, et ratioma-
 litas hominum, se distinguuntur formaliter
 ex natura rei, distinctio enim reali-
 tas, sed hoc repugnat etiam apud Scoti-
 tas; ergo. Probat magis se animam, et ratio-
 nality hominum actu distinguuntur a tra-
 rationis opus, actu sunt duo extrema por-
 tiva a parte rei, quorum minor non est ali-
 ud; ergo omnino realiter distinguuntur. Pro-
 60

bo conseq: à parte rei unum non esse ali-
ud omnino pugnat cum identitate reali;
ergo si animalitas, et rationalitas homi-
nis actu sunt duo extrema positiva à par-
te rei, quorum unum non est aliud, omnino
realitè distinguntur. Antecedens patet,
tunc quia realis identitas communem
sensu accipitur pro eo, quod unum de ip-
sa sit aliud; tunc quia unum esse aliud
à parte rei omnino pugnat cum distinc-
tione realitè reali; ergo è composito unum
non esse aliud à parte rei omnino pugnat
cum identitate reali.

Solvuntur Argumenta.

OBJECIES I. Gradus mix-
ticiphi dicitur distingui ante
opus intellectus; sed non est
tè realitè, ergo formalitè ex natura rei.
Prob. maj: animalitas, et rationalitas conveniunt
predicata ex se contradictoria; sed talia pre-
dicata convenire neguerunt, nisi subjectis ve-
re distinctis ante opus intellectus; aliud quom
ve-

verificaretur in simili affirmatio, et negatio
 eundem de eodem, et secundum idem, quod
 implicat, ergo. Prob. maj. animal in pas-
 se vel est ratio animalium hominum equo;
 rationale vero non ita, sed esse, et non esse
 rationem animalium hominum equo sunt
 predicata ea se contra dictoria; ergo. Prob.
 maj. quod secundum partem, ratio animalium
 animalium hominum equo, non est ratio animalium
 animalium hominum equo; sed rationale est ratio
 animalium animalium hominum equo; ergo.

Argumentum res supra probat contra
 Scotista in omni formalitate, quantum-
 cumque simpliciter, de similitudine formalita-
 tum ex natura rei. Ratio est, quia forma-
 litas, quantumvis simplex, necessario est
 vera formalitas, in qua assimilari debet
 cum aliis formalitatibus: aliunde si in
 eadem debet esse dissimilitudo in ratione talis
 formalitatis; erit ergo dissimilitudo, et non si-
 militudo respectu eundem. Vel igitur eadem
 simplex formalitas potest sine contradic-
 tione esse similis, et dissimilis alteri; vel
 in formalitate, quantumcumque simpliciter,

ad

admittenda est formalitatum distinctio
 ex natura rei. Imo multa p[er] eandem sunt
 formalitates in distinctis.

Directe ergo ad augmentum res-
 pondeo neg. maj. et hujus majoram probati-
 vanti. Ad hujus prob. distinctio. maj. quoad
 primam partem: animal a parte rei est ra-
 tio assimilandi hominem equo si similitudine
 mixta, conc. si similitudine pura nego. maj.
 quoad utramque partem. Ad prob. secundam
 partem. si nego. maj. ratio pure dissimilandi
 hominem equo, non est ratio assimilandi
 hominem equo conc. ratio dissimilandi ho-
 minem equo dissimilitudine mixta, non est ra-
 tio assimilandi hominem equo, sub distinctio.
 non est ratio assimilandi similitudine pu-
 ra conc. similitudine mixta nego. maj. et dis-
 tinctio. min. rationale est ratio dissimilandi
 hominem equo dissimilitudine mixta, et im-
 perfecta conc. similitudine pura nego. min. et
 con. noj.

Impossibile namque omnino est,
 pura similitudo, cui nulla dissimilitudo sit
 admixta. Quodquod habet verum esse, des-
 bet

debet convenire cum alijs, sicut in ra-
tione entis, et simul ab alijs differre in
esse tantis. Hoc est aliq[uo]modo simile, et
dissimile alteri, pariterque esse rationem
assimilandam, et rationem dissimilandam, nec
involvit contradictionem, nec dissimilitudinem
arguit. Nam similitudo omni modo dissimilitu-
dine non excludit similitudinem om-
nem: sicut est conversio imperfecta dissimi-
litas non detrahunt aliq[uo]d, quod similitu-
do adhibuit in alijs extrinsecis.

Nulla ergo contradictio est in his
propositionibus. animal est ratio assimilandam
de hominem equo, rationale est ratio dissimilandam
de hominem equo; cum secunda non
detrahatur similitudinem, quod affirmare proba-
tur. Et hoc patet, nihil significari de anima:
de homine aut parte rei, quod pariter non ve-
rificetur de rationali, et est conversio. Nam
utrumque de parte rei est ratio convenientiam
cum equo convenientia significante, homi-
nem, et equum esse duo animalia, et utrum-
que est ratio differendi differentia significante,
hominem, et equum non esse duo ra-
tio-

tionaria, et in eodem sensu utrumque est
ratio a similitudine, et utrumque ratio di-
similitudinis.

Rep. 10. ergo verè dicitur potest equo
similitudo in rationalitate, sicut verè dicitur
equo similitudo in animalitate. Dicitur con-
sequenter: verè dicitur potest equo similitudo in rationali-
tate praecisa per intellectum, sequitur: rea-
litas sumpta modo, sequitur: similitudine, qua
interque, ut animal coram qua uterque sit
rationalis, sequitur. Cum ideo rationali-
tati non includat in sui compositione
sive in sui conceptu formali animal,
requirit homo dicitur similitudo equo in rationali-
tate praecisa per intellectum, quam simi-
litem equus potest et par. At cum ratio-
nale in parte vel verè sit animal, fundat si-
militudinem, qua uterque sit animal, et ip-
sum animal, quia se ipsa ut rationale, fun-
dat dicitur similitudinem inter hominem, et
equum, qua non uterque sit rationalis.

Repo. 11. Primum a parte vel similitudo
est Pauli, quam equo; ergo est similitudo Pau-
li in similitudo formalitudo; ergo in Pau-
lo

lo est aliqua formalitas, et quia non est
 similis equo. Concesso autem, quod si nego pri-
 mum conseq; ergo est similis Paulo in plu-
 ribus formalitatibus, quae sunt plures per
 intellectum com: quae sunt plures a parte
 rei nego conseq; in suppositum. In Petro
 a parte rei nulla est pluralitas formalitatum,
 sed unica essentia indivisibilis,
 quae tota est similis Paulo magis, quam
 equo; haec tota minus similis equo, quam
 Paulo. Nec ulla in his est contradictio, quia
 praedicere similitudinem, licet idem funda-
 mentum habeant, inducunt tamen diversas
 terminos, et ratione ipsorum diversum ef-
 ficium unum, potestque altera major, al-
 tera minor esse respectu alterius; non enim
 haec majoritas, aut minoritas in solo Pe-
 tro consistit, sed hinc in Petro cum Paulo,
 inde in Petro cum equo: Petrus autem, et
 Paulus non sunt omnino eadem cum Petro,
 et equo.

Rep. 3. ergo de similitudine Petri
 ad Paulum est major, quam de similitudine
 de Petro ad equum. Prob. conseq; similitu-
 do

de Petri ad Paulum est maior, quam simi-
 litudo Petri ad equum; sed utraque simili-
 tudo est indubitablem de similitudo; est
 ergo de similitudo Petri ad Paulum est ma-
 jor, quam de similitudo Petri ad equum.
 Nego conseq. Ad prob. concessa majori di-
 stinguimur: utraque similitudo est indubi-
 tablem de similitudo, quae determinat de sp-
 rum, quod similitudo aditumt magis quae
 non determinat de sp-um, quod similitudo ad-
 itumt com. m'n, et de simi. conseq. claritate
 gratia: ergo de similitudo Petri ad Pau-
 lum est maior, quam de similitudo Petri
 ad equum in genere similitudinis. Coni. in
 genere de similitudinis nego conseq. Si-
 cut similitudo est maior, non in quovis
 genere, sed in genere similitudinis, ita de-
 similitudo ipsi identificata est maior
 in eodem genere similitudinis, cum ven-
 sit similitudo. Idem e. conuerso tibi dicitur
 habere de de similitudine.

Observa tamen, quod similitudo non
 dicitur maior, aut minor ex sola quantita-
 te perfectionis, entitativa extremorum
 quum

quod Petrus, et Angelus, divinitus ex-
 sent, quam Petrus, et Paulus, sed potius
 ex certa ipsorum indole, que fundet plu-
 res, aut partitiones conceptus, quibus ab
 intellectu nostro univocantur eadem extre-
 ma: pariter que de similitudo non distincta
 major, aut minor, nisi per additionem ad con-
 ceptus de se ipsis, quos fundat. Nulla au-
 tem contradictionis necessitas sequitur
 ex eo, quod Petrus, et Paulus fundant plu-
 res conceptus univocos, quam Petrus, et
 equus, sicut e converso Petrus, et equus
 fundit de se ipsis, quam Petrus, et Paulus.

Obiecta 2. animal, et rationalis ho-
 minis, diversa definitione correspondent,
 videlicet primū, primum respondendi, et primū
 primum de se ipsis; ergo et diversa quoddam-
 tate; nam definitio, et quoddam contentu-
 turus. Distinguitur: Diversa definitio-
 nes inadquate con: adquate, nego antea,
 et disting: conseq: diversa quoddam, de-
 veritate rationis con: diversitate ex na-
 tura nego conseq. Diversitas definitionum,
 bene solum arguit diversas a parte rei quod.

dicitur, cum definitio nisi iuris obiecto
 adaequata, id est, cum explicent sine praeci-
 sione intellectus; minime vero, cum sunt
 inadaequata, seu praecisiva, quae totum ob-
 jectum quod dicitur ad partem vel non adaequant:
 tales sunt, quae obiectio attingat, quorum
 mentem explicat et continent adaequatum anima-
 malis, aut rationalibus, prout sunt ad partem
 vel, sed altera obiectum, prout exprimitur
 conceptu animalis, et altera, prout exprimitur
 conceptu rationali, quae conceptus praeci-
 sivi sunt, et important distinctionem
 rationis

Rep: ergo saltem definitio adae-
 quata arguit distinctionem ex natura vel
 ab omni eo, quod per eam non exprimitur.
 sed haec definitio animalis rationalis est quod
 omnes adaequata naturae humanae; ergo ar-
 guit distinctionem ab actu, quam non
 exprimit. Distingui, conseq: definitio adae-
 quata vel metaphysice sumpta arguit dis-
 tinctionem nego: adaequata vel physice sumpta
 conseq: similiter distingui, nego: est adaequa-
 ta naturae humanae physice sumpta nego:

metaphisicè accepta conc. min. et nego
conseq. Definitio ista non est adequata
naturae humanae Petri, cum ad aequationem
realitatis phisicæ, sed est potius. In hoc
sensu verè præcisiva, cum non exprimat
esse Petrum, quod à parte rei est. Idem
cum animali rationali. Solum ergo est
adequata naturae humanae metaphisicè
accepta, quia exprimat adequatam quæ
sentiam metaphisicam, extra cuius con-
ceptum est actus.

Obiçes. 3. ubi datur compositio,
datur distinctio partium; sed à parte rei
datur et homine compositio metaphisica
animalis, et rationalis; ergo. Nego min;
quia compositio metaphisica est opus sol-
us rationis. Quia enim animal à differ-
rentiæ prædictæ consideratur ut indiffe-
rens, et per rationem determinatur ad spe-
ciem humanam; Ideo ex utroque resultat
compositio quedam ratio nis, que meta-
phisica dicitur. Hæc à parte rei ratio
non est pars hominis, nec constituit
hominem, sed est spiritus homo.

Dico: rationale *in parte vel in*
est tota essentia hominis: aliis quoniam homo
ratio de se non est per rationale; ergo est
partis sui. Nemo autem: quia rationale
id realiter acceptum est totus homo, cuius
omnia predicata secum identificantur. Nec
hinc sequitur, hominem ratio de se non hac
expressione rationale, quia conceptus de
similibus debet esse adeo perfectus, ut
ex se illius expressione pateat, hominem dif-
ferre, et convenire cum alijs.

Obje. 4. *In homine reperitur:*
una in parte vel, plures perfectiones, quae
in se habent distinctionem, non de se, sed per
vita vegetativa, et vita sensitiva, quae
in brutis, et plantis realiter distingui-
untur; ergo in homine reperit in parte
non multiplex perfectio, sed multiplex
tas non est sine distinctione; ergo in
homine datur distinctio perfectionum ex
natura rei. Disting. conseq. multiplex
perfectio, quae est multiplex ratione nos-
tra comm. quae est multiplex in parte vel
in distinctio. multiplex actualiter nego.
 mmi

multiplex fundamentalitē, aut virtuali-
tē, quatenus est unīca perfectio aequi-
valens pluralibus autibus distinctis, adeo
que fundamentum praebet, ut per ratio-
nem dividatur in plures con. conseq.

Resp. perfectiones illae sunt in ho-
mine formalitē, et non sive virtualitē,
sed eo modo distinguuntur, quae sunt, nam
unitas, et distinctio sequitur ad esse, ergo
distinguuntur formalitē. Concessio magis
quia ad verbum formalitē in praesentē
idem vocat, ac verū, et propriū, sed non
metaphysicē, disting. min. eo modo, quo
sunt, distinguuntur ab omni eo, quod non
sunt con. inter se magis min. et conseq. Se-
quuntur quidem distinctio ad esse, sed dis-
tinctio ab omni eo, quod non habet idem
esse: unde cum perfectio res illa idem
esse habeat in homine, neguerit inter ea se
distingui.

Pro complemento obiecti, locutiones
inventa pro statu intentionali praesentē
eo, secundum transmutationem ad statum rea-
lem, ad sciendam esse, haec v. g. animal
est

est contra naturam; rationale est contra naturam;
 animal est contra naturam; homo est species, est na-
 tura communis, indifferens, et aliter
 aliter. Omnes quippe denominationes, in-
 quod modo procedunt ab actu rationis, prae-
 cedente animalis ad rationem, et in ratione
 naturali; et naturam immutant ab indubi-
 tatis. Nam ad partem vel non est, nisi mul-
 tiplex natura determinata, et expressa indi-
 ferentia, seu communitate; nec animal ho-
 minis est animal cognitum, sed aliud se toto
 diversa sunt, quodlibet animal se toto animal
 in diversa linea.

Unde cum Scotista comparat ani-
 mal cum rationem cogendum est, ut loqua-
 tur, non de animalis ut sic, sed de animalis
 determinato, quod est in homine ad partem
 vel. Si vero reduplicacione utatur, sic
 v. g. animal quatenus, vel in quantum ani-
 mal, negandum est suppositum in rem
 naturam; nulla enim reduplicacio est de par-
 te vel, sed omnis reduplicacio involvit
 actum rationis praecedentem immo
 predicatum ab alio.

2710

Ex dictis colligitur, miramur esse
 in parte vel determinationem actualium in
 his gradibus metaphisicis, nec virtuales
 intrinsecam, quae sit capacitas intrinseca
 unius vel antecessioni operationem in
 intellectu ad suscipiendum sine contradictione
 ne predicata intrinseca ex se contradic-
 toria, quoniam in quocumque capacitate
 a parte repugnat illis primis per se
 notum: impossibile est, idem simul esse, et
non esse, quae sunt eadem non tenentur
idem esse se. Nunc inter gradus meta-
 phisicos ^{in parte vel} admittenda est diversio =
 determinatio virtualis intrinseca = **U**

QUÆSTIO II.

De tria ne inter gradus meta-
physicos, eorumdem individuum
predicatio objectiva, aut
pure formales?

Satur questionis propo-
nitur.

ADMIRABILIS illa
est, quam mentis nostrae
inse in logica diximus,
ut unum ab alio secum
identificato coniungere possit, predicatio voca-
tura, quod in illa unum ab alio ^{seu} secundo ad-
tura, coniungatur, hoc est, unum sine altero
conspiciatur. Quod si predicatio ita unum at-
tingat predicatum objectum, ut cetera rea-
libus identificata coniungat intacta, voca-
tura predicatio objectiva. Si vero cognitio
cuncta objecti predicata se sola attingat,
sed adeo bene representationis claritas
re,

te, ut vultur perinde apparere obiectum,
 ac si unum predicatum haberet, appella-
 tur prædictio formalis, sive ex parte actus.
 Ex. gr. cognitio animalis est prædictio ob-
 iectiva, si per eam ita attingatur ani-
 mal humanum, ut rationale se ipsa ma-
 neat intactum, incognitum, non represen-
 tatum. Est tamen prædictio formalis,
 si totam hominis entitatem attingat,
 sed adeo tenui claritate, perinde ac si
 homo foret dumtaxat animal.

Quædam ergo, quam præ-
 dictio dicitur inter gradus metaphisicos, sive
 inter prædicta realiter identifi-
 cabilia. Objectiva enim, ut Thomista contendunt, an-
 tuæ formalis, ut asserunt Jesuitæ. Quer-
 itur est inter Thomistas, et Jesuitas hoc
 tempore celeberrima, sed, ut viximus forsan,
 magna ex parte de nomine. Si quidem
 nec Thomista negant per actum ani-
 malis attingi rationalitatem in sensu phi-
 sico, materialis, et identico, quod est Jesui-
 tarum intentum. Nec Jesuitæ impedi-
 unt, quod per eundem actum ani-
 mal

mai non cognoscatur a ratione naturalis quia
 talis, si de se esse talis, quod est essentiam
 Thomistarum.

In re ergo potest Thomam convenire
 ut, sologue nomine differant, quatenus
 Thomista contendunt, cognitionem, qua ra-
 tio naturalis abstractum identiter, et mate-
 rialiter abstrahit, non debere appellari
 a rationalitate cognitionem, quam tamen
 talem dicendam esse Thomista propugnant.
 Ne ergo ad eorum exemplum de solo nomi-
 ne intelligamus, modo, predictioem de se
 posse primam, et metaphisicam, sive
 logicam. Tum datur predictio objectiva
 primas cum abstracta unum vel predi-
 catum, altero ne materialiter quidem,
 identiter, et unum primas abstracta. Ne-
 taprimas vero, cum unum vel predi-
 catum abstracta, quod alterum, quo-
 cum primas, et realiter est idem, cognos-
 catur secundum rationem ubi
 bi propugnant. Hic, po-
 sitis, ut-

Prima Arsextio.

NON daturus prædicatio in ob-
 jectiva prædicata inter
 gradus metaphisicos eun-
 dem individui. Probat. Subjeto, quod est unum,
 et idem in nomi, in quo experit est omni
 distinctio in convenientie negantur prædica-
 ta ex se contradictoria; convenienter posita
 prædicatio objectiva prædicata inter gradus
 metaphisicos eundem individui; hoc
 ergo contra ipse repugnat. Probo min. cog-
 nitio non cognoscitur eadem cognitione nisi prædicata
 non sunt contradictoria, sicut prædicata, et
 non prædicata eadem prædicatione; sed posita
 prædicatio objectiva prædicata inter
 gradus metaphisicos eundem individui,
 subjacent unum et idem cognoscitur actus,
 et non cognoscitur eadem cognitione; er-
 go. Probo min. posita prædicatio objectiva
 prædicata inter gradus metaphisicos
 eundem individui, animal cognoscitur
 eundem cognitione animal, et rationale in
 sen-

440

sensu, in quo expressi est omni distinctione
 lionis ab animalium non cognoscetur eor-
 dem cognitione; ergo posita praedictione ob-
 jectiva philosophica, subiectum unum, et idem
 cognoscitur, et non cognoscitur eadem
 cognitione abque ulla distinctione. Probo
 antea: posita praedictione objectiva philosophica,
 animal cognoscitur cognitione animal,
 et rationale in sensu philosophico materialiter,
 et identico non cognoscitur eadem cog-
 nitione: in hoc quippe consistit praedictio
 objectiva philosophica; sed rationale in sensu
 philosophico, materialiter, et identico non
 debet distinctionem ab animalium, cum tam-
 tum in sensu metaphisico ab eo distin-
 guatur; ergo posita praedictione objectiva
 philosophica animal cognoscitur, et rationale
 non cognoscitur eadem cognitione
 in sensu, in quo expressi est distinctionem
 omni ab animalium.

Confirmatur: cognitio praedictiva
 animalium non immutat animal,
 dum illud transit ad statum intentionis
 naturae: tota namque residet subiective,

in Intellectu; sed animal Intellectu immutatum est rationale; ergo rationale
 phisicum transfertur ad statum intentionalem cognitione precursiva animal;
 ergo rationale saltem in sensu phisico
 materialu, et identico abtingitur cog-
 nitione animal: Ergo animal non est
 precursivum precursione phisica ad ratio-
 nali. Explicatur: quod transfertur ad
 statum metaphisicum, sive intentionem
 per cognitionem precursivam ani-
 mal, est ipsum esse phisicum animalis
 Intellectu immutatum; sed esse phisicum
 animalis Intellectu immutatum est
 ipsum esse phisicum non rationale; ergo
 cognitione precursiva animal trans-
 fertur ad statum intentionalem esse
 phisicum rationale; illa ergo cog-
 nitione non precursivum ad ratio-
 nali in sensu phisico, et
 identico.

Secunda Arrectio.

DANTUR prædictiones objec-
tiva metaphisice inter
quodam metaphisicos equi-
dem indididm. Prob^o prædictio objectiva
metaphisica est cognitio unius, altero se-
cum identificato non cognito secundum
formalitates sibi proprias; sed hoc mi-
lari involvit contradictionem: imo de fac-
to evenit: cum enim homo emittit se detur,
in motu id animal esse, quod movetur, cog-
nosceret, quæ cognoscimus naturaliter
tatem qua talis est: tum quia de natura
litate qua talis miramur, posuimus ratio-
nem reddere: tum quia miramur ratio-
nabilitatis per se ipsum, regnum, nec equi
speciem habemus; ergo de facto tantum
prædictiones objectivæ metaphisicæ.

Confirm^o cognitione prædicti-
va animal non abstractus de seipso; sed
de seipso non abstractus, non abstractus na-
turaliter qua talis: cum prædictio even-
ren-

verticaliter dicat ordinem ad discursum;
ergo cognitio illa non attingit no-
tionem rationem qua talent: igitur ne-
quit ab illa objective non praescindere.

Prob. 2. unum extremum dicitur
quod per rationem ab alio est objective
ab illo praescindere; sed inter animal, et ra-
tionale quatenus talia datur distinctio
rationis; ergo animal a rationali, ut ta-
li objective praescinditur. Probo maj: unum
extremum dicitur quod per ratio-
nem ab alio est, unum extremum habe-
re esse intentionale, quod non habet aliud;
siquidem ea dicitur dicitur extra per ratio-
nem, quorum non est idem esse inten-
tionale; sed unum extremum ~~non~~ habere
esse intentionale, quod non habet aliud,
est objective ab illo praescindere; ergo. Pro-
bo min: unum extremum habere esse
intentionale, quod non habet aliud, est
unum extremum esse cognitum ab alio
non cognitum: cum esse intentionale non
habet aliud est, quam esse cognitum, sed
in

In hoc statu praesidio objectiva, ergo unum
extremum habere esse intentionale, quod
non habet aliud, est objective ab illo praes-
cindi.

Solvuntur Argumenta.

LICET argumenta, quibus
tunc Thomista, cum
Jesuita sua approbant as-
sertionem nostram non advenientia inten-
tione, quae omnes in unum redigunt, libet ea
expendere, ut quidquid in hac re tenen-
dum arbitremur, clare percipiatur.

Objicitur igitur 1. adveniens
primam conclusionem: potest cognosci
animas hominum, quoniam cognoscatur de-
cursum; ergo etiam quoniam cognoscatur
rationalitas. Prob. conseq: rationale
est habitudo, et ordo transcendentia
ad decursum; sed requirit cognosci ordo
sine et ex motivo; quoniam ergo cognoscitur
animas sine decursu cognoscitur sine
rationale.

Resp.

Resp. concesso antea. dicitur con-
 regi quoniam cognoscitur rationale idem
 esse, et materialiter magis: quoniam cognos-
 citur rationale formaliter taliter. In
 esse taliter con. conseq. Ad prob. di-
 ting. mag. rationale ut tale est habi-
 tudo, et ordo transcendentium ad di-
 scernum con. rationale. In sumptum
 subditio: est habitudo, et ordo trans-
 cendentium ad discernum, ut quoniam
 terminum magis: ut ad terminum ma-
 iorem con. mag. et dicitur. In sum-
 magis cognoscitur ordo sine termino con-
 ceptu illum ad talem terminum refe-
 rente con. conceptu illo ad alium ter-
 minum referente, vel etiam conceptu
 simpliciter, et absoluto magis. et dicitur.
 conseq. quod si magis cognoscitur ani-
 mal sine discernum cognoscitur sine ra-
 tionali formaliter taliter con. sine ratio-
 nali in sensu philosophico, materialiter, et idem-
 bico magis conseq.

Itaque ordo, et habitudo non po-
 test sine termino cognoscitur cognitione con-
 pa.

praeterea ad talem terminum, bene tale
 men cognitio ne absoluta, vel etiam compa-
 rativa, quia respectiva eadem ordo ad ali-
 um terminum, si plures habeat. Cum
 ergo rationare phisicum sit individua-
 lis ordo ad dicendum, et remotionem, cog-
 noic potest referre ad quamlibet sita-
 tum operationum. Quare ordo ipse ad
 dicendum, materialiter rationem, et ident-
 tate cognoscitur totus, per conceptum ani-
 mali referre ad remotionem, totus quidem
 subjectivus, et ex parte sui, licet non ten-
 nentur, seu pene omnes sui terminos.
 Quomodo per cognitionem absolutam
 v. g. per conceptum substantia, cognoscitur
 identice totum esse reale animalis,
 et ratio nati, tametsi nihil de connata-
 tur cogitetur.

Obiicitur 2. ab attractione naturae com-
 muni ad inferioribus importat in ter-
 mini intentionalem separationem, si
 cuius unum cognoscitur, altero non cog-
 nito, ergo cognitione abstracta, quia cog-
 noscitur animal, non cognoscitur ratio-
 na-

nare. Conf. am. si cognitio ne praed. quod
 animal cognoscat etia rationale, animal
 non potest univocum; sed est; ergo cognitio-
 ne praed. animal non cognoscat etia
 rationale. Prob. maj. si cognitio ne praed.
 animal cognoscat etia rationale,
 animal includeret differentias; sed ratio
 animalis differentias importans non est
 univoca; ergo Prob. min. ratio univoca
 est omnino eadem; et ratio animalis
 differentias importans non est omnino eadem;
 ergo. ~~Ratio~~ ^{Ratio} ratio univoca nullam
 includit diversitatem; sed ratio animalis
 differentias importans diversitatem
 includit; ergo.

Resp. dicitur antea: abstractio nat-
 urae ab operationibus importat separa-
 tionem, sed eius non unum cognoscat
 etia, alteri secundum esse praed. non
 cognoscat neque: alteri qua tale non cog-
 nitio con. antea. et dicitur conseq. non
 cognoscat etia rationale qua tale con. praed.
 ratio, materialiter, et dicitur neque con-
 seq. Ad conf. am. dicitur maj. si cog-
 nitio

ratione præcisa animal cognosceretur
 rationale materialiter, et identice animal
 non foret univocum nego: si cognosceretur
 rationale quia tale conc. maj. min. et disting.
 conseq: ergo, cognitione præcisa animal
 non cognosceretur rationale formaliter tale
 conc. materialiter, et identice nego con:
 seq.

Ad probationem majorem, disting. maj:
 si cognitione præcisa animal cognosce-
 retur rationale formaliter tale, animal
 includeret differentias conc: si cognitio-
 ne præcisa animal cognosceretur rati-
 onale materialiter, et identice animal
 includeret differentias indisting: inco-
 daret differentias formaliter tamen nego:
 materialiter, et identice conc. maj. et dis-
 ting. min: sed ratio animalis differen-
 tias important materialiter, et identi-
 ce non est univoca nego: differentias im-
 portantur inesse talium conc. Ad hujus prob.
 disting. maj: ratio univoca est omnino ean-
 dem identitate reali, et est univoca nego: ~
 identitate rationis, et est univoca conc. maj.
 et

et disting. min. sed ratio animalis im-
 portatam ^{differentiam} esse tantum non est omnino
 eadem conc. differentiarum importans ma-
 terialiter, et identice subdisting. non est
 omnino eadem identitate reali, et intrinse-
 vera conc. identitate rationis, et extrinse-
 ca nego min. Ex his patet ad explicatio-
 nem distinguendo may: ratio univoca
 nullam includit diversitatem intrinse-
 cam, et realiter nego: rationis, et extrinse-
 cam conc. may. et disting. min. sed ratio
 animalis differentiarum quatuor impor-
 tam diversitatem includit conc. impor-
 tam differentiarum materialiter, et identi-
 tice subdisting. includit diversitatem in-
 trinsecam, et realiter conc. diversitatem
 rationis, et extrinsecam nego min. et con-
 seq.

Abstractio autem natura ab in-
 flexione non importat ullam objecti-
 vum separationem. Quia enim, ut ^{2^o}
 transita natura, illam non immutat
 intrinsece, ac proinde post abstractionem
 animalis, tam intrinsece manet abstractio-
 tio.

tionale, quam erat antea. In eo fit, ut per
 cognitionem præcisam non solum ani-
 mal, sed etiam rationale prædicum iureat
 denominationem cognitionis. Animal ergo
 non abstrahitur à rationali prædicato,
 quo sensu nullam dicit distinctionem ab
 animali, sed duntaxat à rationali quo
 tali, seu in ratione rationalis. Nam
 animal duntaxat præcinitur à ratio-
 nali, à quo metaphysice distinguitur; un-
 de cum non distinguitur metaphysice
 à rationali prædicato, sed solum à ratio-
 nali metaphysico, ab hoc tantum potest
 præcineri, seu abstrahi.

Nec univocatio rationis abstrac-
 ta impeditur per differentias materia-
 liter attractas, sed per cognitionem con-
 unam sub ratione talium. Nam univocal
 sunt, quorum nomen est commune, ratio
 vero significata per nomen, est omnino ca-
 dem, non quidem identitate reali, et in-
 trinseca (alioquin Deum convenire
 tribus personis univocum esset, cum tal-
 ius logica non alios cognoscant termin-
 os

non univocis, nisi quia summi sunt univocales) sed identitate, vel unitate rationis, ut eius omnia inferiora definiantur per unam univocam definitionem, quae proprie dicitur quibus appetitur. Omnes autem reales differentes a animarum, cum ablinquantur conceptu animal, sunt unius definitionis, quia possunt subire tantum conceptu, univoca definitione definiuntur, nempe per unam definitionem sciendi. Ea autem, quae unam definitionem potest claudere, vocantur univoca, ut inquit Magnus. **Aug.** lib. de primis principis dialectice cap. **IX.**

Obiectio 3. animal re vera cognoscitur per actum, quo metaphisice definitur; sed per hunc nullatenus ~~definitur~~ ^{cognoscitur} rationale; potest ergo animal hominis cognosci, rationale nullatenus cognosci; datur ergo inter animal, et rationale praecisio obiectiva positiva. **Prob. m.** per actum, quo animal definitur, nullatenus definitur rationale; ergo nullatenus cognoscitur rationale; nam cum sua cognitio definitiva sit, nihil aliud obtingit, nisi quod de-

definit. Prob. antec. animal definitur
per hunc actum vivens sensibile; sed per
hunc intellectum definitur rationaliter:
30.

Resp. disting. min: intellectum cog:
noscitur rationale qua tale com: ratio-
nale phisicum ~~subdisting.~~ nego: Ad hunc
prob. disting. maj: intellectum definitur
rationale qua tale com: rationale phis-
icum nego ~~subdisting.~~ definitione adae-
quata com: inadaequata nego maj. Ad hunc
prob. com: nego maj. disting. min: sed ra-
tionale qua tale non definitur per hunc
actum vivens sensibile com: rationale phis-
icum ~~subdisting.~~ definitione adaequata
com: inadaequata nego min. et conseq.

Cum animal phisicum, sive reale
non sit primum principium ~~sentendi~~, sed
etiam individuum ~~principium~~ ^{discurrendi}
et non definitur adaequate per hunc ac-
tum vivens sensibile, sed inadaequate tan-
tum, hoc est, animal metaphisicum, sive
animal formaliter tale, aut animal cog:
natum cognitione animae. At cum defo-
ma-

natura animalium verum, et vere defini-
 tua etiam eodem modo rationare phisicū
 cum, quatenus animal. Nam sicut ani-
 mal phisicum est cognoscibile cognitione
 animal, pariter rationale cum phisico iden-
 tificatum. Unde sicut per illum actum
 cognoscitur, et definitur animal phisicum
 non quatenus rationale, sed quatenus
 animal, pariter modo cognoscitur, et de-
 finitur rationale phisicum, non quate-
 nus rationale, sed quatenus animal.

Obiicitur A. reclusa prædicatione
 objectiva phisica impossibile est distinc-
 tio rationis inter prædicata reclusa
 identificata, v. g. inter animal, et ratio-
 nale; Nam ex hoc non respugnat. Prob. ant.
 reclusa prædicatione objectiva phisica ani-
 mal, et rationale nequeunt fieri duo per
 rationem; ~~etiam~~ ^{ergo.} Prob. antec. reclusa præ-
 dicatione ~~phisica~~ phisica, animal, et ratio-
 nale quatenusque cognitionem terminat,
 nequeunt non ad unam materiam in intel-
 lectu; ergo. Prob. antec. reclusa prædico-
 ne objectiva phisica per eandem cogniti-
 onem,

nem, qua cognoscitur animal, cognoscitur eodem modo rationale; nequeunt enim non adiuncta manere in intellectu.

Resp. nego. antec. Ad prop. d. d. d. d. g. antec. secunda praedictione propria animal, et rationale, nequeunt fieri duo si unum cognitionis cor. si duplicem cognitionem subdisting. nequeunt fieri duo dualitate intellectiva, et propria cor. dualitate extensiva, propria, et rationis nego. antec. Ad imp. prop. d. d. d. g. antec. secunda praedictione objectiva propria animal, et rationale propria sumpta nequeunt non adiuncta manere in intellectu cor. quatenus talia nego. antec. et imp. prop. d. d. d. g. antec. praedictionem, qua attingitur animal, attingitur eodem modo rationale qua tale nego. rationale propria cor. antec. et nego. conseq. sub distinctione data.

Fateor, animal, et rationale per cognitionem unam sic adiuncta, ut nulla resultet libertas, quod probat, cognitionem unam non sufficere distinctionem rationis positivae, quod libenter concedimus.

Ca.

Ceterum per cognitionem diuensas non
sic adiutantur, ut excludat aueritatem et
dualitatem apparentem in essentiam, quod
intellectus perinde possit obiectum defini-
re, et explicare, ac si duplicem haberet
essentiam. Ut enim in logica diuinus
distinctio rationis non fit, nisi per con-
ceptum actu distinctos, ac definitiue di-
uinos, quae enim realiter identificantur,
tunc, ^{non} realiter dicuntur distincta per na-
tionem, nisi prout utitur diuersis de
nominacionibus à ratione praestita. Unde
distinctio rationis praedicta, quae fit
ad dictum, quando solum existit conceptus
animal, non est distinctio animalis à ra-
tionem praedicta sumpto, sed à rationali,
qua talis, siue ut representabili per
conceptum rationale.

Huiusmodi autem distinctio ra-
tionis non est proprie talis in genere
distinctio, sed quaedam verè distinc-
tionis imitatio: vera quippe distinctio
necessario praestat, ut unum verè et uno-
quodque sit aliud, excluditque veram et
pro-

propriae identitati utamur; Intel-
lectus autem realiter identificatus ne-
bignat distinctio, que talia prestat. Con-
sistit quidem distinctio rationis in se-
nominationibus, cum formis, que veras et
proprie sunt, quatenus reddunt objectum
verum, et proprie definibile diversis defini-
tionibus. At enim non reddunt objectum
duplex, sed quavis duplex, eo quod possunt de-
veras conceptibus inadaquatius eundem
objectum, perinde illud definitur, et explicet
Intellectus, ac si in se ipsa esset duplex, tan-
tum improprie convenit se ipsa nomen dis-
tinctionis relatu ad objectum.

Rep: sed distinctio rationis est
vera, et propria in genere distinctionis.
ergo nulla est solutio. Probi. minus: 1. quia
alioquin nulla esset compositio metaphi-
sica ex genere, et differentia, cum totum
objectum comprehendatur quavis cognitione,
vel generica, vel differentia. 2. quia
aliter nulla esset emanatio, basis omnium
metaphisicarum ab essentia, nam nulla
datur vera, et propria distinctio proprie-
ta-

tatis, et essentialis. **B.** quia autem idem
est predicatum essentialis, et proprium
metaphysicum, cum multa inter ipso de-
tin. d. distinctio vere talis.

R. resp. nomina, quibus utitur in
fabulosa metaphysica distinctionis, ma-
natio nis, compositionis, unitatis ab omni-
nis explicari debere sensu improprio,
si quidem nec distinctio facta, nec distinc-
tio extensa, qua basis est totius fabu-
losae metaphysicae, vera, et propria est in
genere distinctionis simpliciter talis;
non enim proprie participant conceptus
distinctionis, qui conveniunt distinctioni
tali. Aliquid tamen acuritate vera, et
proprie significat, ratione cuius non
innamiter hi nomina utitur. Nam
compositio metaphysica denotat tantum
objectum cognoscibilem conceptibus
inadequatis, ac minus definitivis dived-
vis, quorum alter univocatus cum alio,
et alter divocatus ab alio, ubi quae-
dam est similitudo compositionis physicae,
cum objectum appareat, quasi duas ha-
bens

bens parte, alteram communem, in statu
materiali propria, alteram discretivam in
tali forma.

Radicalis autem, aut emanatio, uel
ubi ubi a rationali, tanquam, propria
ab essentia, denotat intellectum procedi,
a cognitione hominis sub conceptu homo,
ad cognitionem eiusdem sub conceptu ab
essentia, fundamento desumpto ex ordine
operationum, in quibus actus abeundi
presupponit actum intelligendi. Dicitur
itaque progressio, emanatio, quia, sicut in statu
proprio calor emanat ab igne, sicut pro
prietas quae, ita in statu intentionali ob
jectum sub ratione ubi ubi, quia pro
fuit a se ipso sub ratione rationali.
Vocantur autem praedictae essentialiter
obiectum, ut cognitum, per ordinem ad ope
rationem ubi ubi, sive consequatur ex
auctore. Nihilominus distinctio rationis
rationis, compositio metaphysica in
generale, et differentia, et emanatio proprie
tatum ab essentia, ubi poterunt proprie
tatem in linea rationis, quia totam ha
bent

deest proprietatem, quam linea ratio ne-
petit.

Rep. hi. contra præcedentem solutionem:
sed secunda præcedente obiectiva præcedentia
animal, et rationale nequeunt fieri duo
per rationem si duplicem cognitionem; ergo
nulla est solutio. Prob. min. sub. secunda
præcedente obiectiva præcedentia, animal, et
ratio non respondere non possunt ex parte
obiecti distinctæ formalitates, duos con-
ceptus obiectivi; ergo secunda præcedente
obiectiva præcedentia animal, et rationale ne-
queunt fieri duo per rationem si duplicem
si cognitionem.

Nego min. sub. Ad huius prob.
distinctio ante: respondere non possunt dis-
tinctæ formalitates, duos conceptus obiectivi
si formalitatem tales nego: duo conceptus ob-
iectivi specificati sumpti sub distinctio: duo
dualitate propria com: dualitate impropria,
et rationis nego ante et conseq. Hi
conceptus animal, et rationale respon-
dent duo conceptus obiectivi, sumpti concep-
tu obiectivo pro secunda intentione in con-
cre

caeto, seu pro entitate objecti, ut demon-
strata per duplicem cognitionem, tamquam
duo effectus formales realiter inaequa-
le distincti; qui tamen, prout ita dicitur, sunt
tamen non sunt extrema distinctio. ratio-
nis. Extrema ergo distinctio rationis,
sunt praedicata supra realia improprie duo,
quorum dualitatem inducit diversitas. Pro-
sa conceptuum. Ceterum de hoc infra re-
debit sermo.

Obiectio 5. qui videt, promissum a
longe se moventem, ex motu cognoscit anima-
male; sed non cognoscit rationale: tum quia
videt, id est objectum esse rationale; tum
quia motus non est signum rationalitatis;
ergo. **Concessio** maj. distinctio enim non cog-
noscit rationale materialiter, et identice
nego: rationale quatuor conc. min. et ne-
go conseq. utique eodem modo, quo cogno-
scitur tum casus animal objectivum, cogno-
scitur etiam rationale proprium, sive rea-
le, sive cognitio, sive signum definitum.
Probat primum sententia; licet non cog-
noscatur rationale quatuor, sive cogno-
scitur.

tione, ut eius definitio per se prima sit
 um de curandi.

Ad primam probi, quod tunc casus
 versat, illud objectum esse rationale,
 non negat cognitionem terminatam ad ra-
 tionale primum, sed dicitur ut cognitio-
 nem voci rationali respondentem, sive
 cognitionem rationalitatis qua talis.
 Ad secundam; falsum est, nullum tunc
 haberi signum rationalitatis primae.
 Nam cum ille motus producatur unde
 voluntas a rationali, requirit non sive
 signum aut primam. Non tamen
 est species apta ad conceptum rationale,
 sed solum ad conceptum animal. Unde
 non est signum rationalitatis qua talis.

Objecio. **C**ontra secundam con-
 siderant. Ideo repugnat praedictio objectiva
 prima, quia illa posita, de subiecto prae-
 sentis eodem, nempe de animal, et rationali
 verificentur praedicta contradicto-
 ria; sed eadem praedicta contradictoria
 verificentur posita praedictione objectiva
 metaphisica; pariter ergo repugnat haec
 Prob.

Prob. min. ratione distinguitur, et non dis-
 tinguitur, uti praedicata contradictoria,
 sed posita praedicatione obiectiva metaphi-
 sica, verificata de animalibus, et rationalibus
 per rationem distinguitur, et non distinguitur;
 ergo. Prob. min. opposita praedicatione ob-
 iectiva metaphisica animalibus distinguitur
 per rationem à rationalibus, sed rationalia
 non distinguitur per rationem ab
 animalibus: ergo.

Resp. neg. min. Ad huius prob. con-
 ceptio mag. distinguitur min. de animalibus, et rat-
 ionalibus eodem modo consideratis verificat-
 catur ratione distinguitur, et non distinguitur
 nego: diverso modo consideratis comminuitur.
 Ad huius prob. distinguitur mag. animalibus spe-
 cificativè sumptum ratione distinguitur
 à rationalibus nego: formalitèr sumptum, de-
 ve ut ratione animalibus comm. mag. et distinguitur
 min. sed rationale quatenus animal non
 distinguitur per rationem à rationalibus
 nego: specificativè sumptum, vel rationalia
 formalitèr tale comm. min. et nego con-
 sequens distinctione data.

Cum animal, et rationale speci-
 ficatiue sumpta, atque etiam prout subi-
 tant unice cognitioni, nullam inter se
 dicant distinctionem, requirit aliquod conti-
 venire animal, quod pariter, et in eodem
 sensu non conveniat rationali; cateamini
 sumpta formaliter, vel sub ratione tali-
 um, non ita conveniunt in omnibus pre-
 dicatis, nec eandem identitatem habent.
 Nam rationale specificatiue sumptum
 (id est prout, puta de animal) solam dicit
 entitatem hominum, ut est a parte rei; et
 formaliter acceptum, sive quatale, iam
 dicit entitatem hominum, ut actu cogni-
 tam conceptu rationale. Quare dum lo-
 quimur de rationali quatale, non loqui-
 mur de eo inde sumpto, sed ut est sub con-
 ceptu intellectu, cui nomen rationale
 respondet.

Ex his patet, animal, et rationa-
 le quatale, sive sub ratione talium
 distinguuntur realiter inadequate, quod sunt
 idem obiectum, prout denominatum a
 conceptibus realiter distinctis. Atque
 dum

dum dicitur, animal ratione distinguitur
 a rationali, rationale uero non ita,
 non loquitur de animalibus, et rationali
 specificatiue sumptis, sed de animalibus, et
 rationalibus, qua talibus, siue formaliter
 acceptis, quo sensu realiter inaequa-
 litate distinguuntur, ex proinde aliquid
 conuenire potest animalibus, quod non con-
 ueniat rationalibus absque ulla contradic-
 tione.

Reperi ergo extrema ratione dis-
 tincta realiter distinguuntur. Prob. conseq.
 per nos animal, et rationale sunt extrema
 ratione distincta; sed per nos animal, et
 rationale quatenus talia realiter inaequa-
 litate distinguuntur, ^{ex qd} Distincti conseq. rea-
 litera distinguuntur penes id, quo sunt ex-
 trema concipi penes id, quod est extremum
 magis conseq. Extrema, uel abstracta, quae
 denominantur a ratione distincta, non sunt
 conceptus ipsi formales: hi namque rea-
 litera inter se distinguuntur. Sunt quidem
 dum ipsi conceptus distinctio rationis, sed
 non ideo sunt ratione distincta. Sic cog-
 nitio

In tunc alterius. Mundus possibilis est
 existentia intentionali alterius mundi,
 et tamen ea cognitio non existit intentio-
 naliter, sed phisice.

Alii terminus: conceptus formales
 non sunt extrema ratione distincta ut
 quod, sed ut quo. Extrema ergo ratione
 distincta ut quod sunt ipsa predicata et
 realiter identificata, prout cognita di-
 versis conceptibus, ut prout reduplican-
 te conceptus prout per modum subjecti,
 quod denominatur ratione distinctum nec
 particulariter quidem, sed per modum for-
 mae suae denominantis; non aliter ac
 mundus possibilis non dicitur inten-
 tionaliter existens nisi prout cognitus,
 quoniam ideo reduplicatur cognitio per mo-
 dum subjecti, sed tantum per modum
 formae. Ratio huius est, quia obiectum
 esse ratione distinctum, est esse cognitum
 diversimode, seu per conceptus definiti-
 ve diversi: sicut ergo denominatio cog-
 nitio diversi modo cadit supra entia di-
 versimodum obiecta ut quod, nihilominus vero supra
 con-

conceptus *ipſius*; ita denominatio ratione
 diſtincta, quamvis utraque essentialiter
 imponet cognitiones *ipſas*, ut forma.

In *uixes*: ergo esse ratione diſ-
 tinctum ut quod, et non esse ratione diſ-
 tinctum ut quod verificatur de animalibus,
 et rationali modo sumptis; sed animalibus,
 et rationale sic sumpta nullam inter
 se dicunt diſtinctionem veram talem; ergo
 de subjecto proximo eodem ab, que ultra
 contradictione verificatur in predicata
 contra diſtinctionem, nempe esse ratione diſ-
 tinctum ut quod, et non esse ratione diſ-
 tinctum ut quod. **D**iſtinctio conſeq: eſt, et
 non esse ratione diſtinctum ut quod
 verificatur de animalibus, et rationali ho-
 mine modo sumptis, *ly* modo excludenti-
 be conceptus a ratione forme denomina-
 tione illa ratione diſtincta nego: *ly*
 modo excludente tantum conceptus a ra-
 tione subjecti denominatione subdiſtinctione ver-
 ificatur ratione unius forme nego:
 ratione diſtinctam formam concedo
 conſeq.

Ita

Itaque fatemur cum D. Thomae
 1. 2. q. 4. art. 1. quod de eo, quod est idem
 et, et differens ratione, nihil prohibet con-
 tradictionem predicandi. Haec tamen illi
 non tribuimus secundum eandem formam
 materiam, alioquin nulla ex parte contra-
 dictio vitaretur, sed illa eadem subje-
 cto tribuimus secundum formas mate-
 riam diversas, quoniam necessitas importat
 distinctionem rationis, ideoque contra-
 dictionem tollimus. Quare concedimus,
 animal, quatenus subest conceptui ani-
 mali, esse ratione distinctum ut quod a
 rationali qua talis, et rationale, pro-
 ut subest conceptui rationali, non esse
 ratione distinctum ut quod ab ipso
 rationali, pro ut subest eadem conceptui
 Quod ad summum probat, aliquid con-
 venire animali, et rationali, imo toti
 entitati hominis per conceptum animal,
 quod eadem non convenit per concep-
 tum rationale, in quo nulla contradic-
 tio apparet.

Ex his colliges, quo remanet
 immo

non absque illa contradictione, animal
 cognosci cognitione animal, rationali
 quia tunc non cognito: item cognitione
 animal attingi animal formaliter tale,
 et non attingi rationali formaliter tale,
 sed duntaxat materialiter, et identice. Haec
 namque locutiones, si recte explicentur,
 hoc sonant: totum animal rationale objec-
 tum attingitur cognitione animal, si
 uerum dicitur potest est principium sentiendi,
 simulque totum non attingitur cog-
 nitione, si uerum dicitur, potest est principium
 diuisiendi, et hoc sensu comedimus in
 una, eademque re reperiri diuersas formas
 utatur diuersis conceptibus attingibiles,
 quod loquendi modum in logica in uerba
 et firmum, et in diuersa se uocabimus.

Collige D. locutiones hae ratio-
 nale non est formaliter animal, est entia
 ueritatis animalis, non pertinet ad e-
 sentiam metaphisicam animalis, et simi-
 les alia uerba esse: sic enim explicantur,
 rationale ut tale, siue ut cognitum
 conceptu rationale, non definitur per
 con-

conceptum animal, nec per eum explicat
hominem: Item non ingrediatur explicatio-
nem animalis ut talis, nec pertinet ad
eius explanationem fundatum super con-
ceptum animal.

Ex his collige. tertio, per concep-
tum animal non cognoscitur rationale im-
plicitè; non ea tantum implicitè cognos-
citur dicuntur conceptu aliquo, quae sub alio
conceptu non synonymo ad eum explicat-
ionem pertinent. Sic predicata homi-
ni, prout sic ~~dicuntur~~ concepta dicuntur
implicitè cognoscitur conceptu homi-
ni, etiam predicata superiora vellem, velle
purs, dicuntur implicitè cognoscitur conceptu
animali. Quare locutio ista locum non
habet, uti datur distinctio rationis per-
fecta, et mutua; sed tantum dum sermo
est de conceptibus facientibus distinctio-
nem per implicitum, et explicitum.

Collige. 4. cognitionem animal
benignam ad esse primivum animalis
non primivè sumptum, sed metaphisicè
acceptum, sive ut cognoscitur, ly ut redur-
plu

470

Philicame cognitionem non per modum
subiecti signate abstracti, sed per modum
forma actu denominanti, cui actu subest
animal, dum cognoscitur.

Sed quia extrinsecam distinctionem
distinctionem rationis in cognitione
consistit, contra insurgunt Thomisti-
ta. Si distinctio rationis in cognitione
consistat, erit distinctio realis; sed dis-
tinctio rationis realis non est; ergo nec-
quid distinctio in cognitione consistat.

Confirmat. Implicat distinctio, prout ex-
trinseca; ergo. Prob. antec. primo: dis-
tinctio est passio entis; sed implicat pas-
sio entis extrinseca uni; ergo. 2. unum
ab alio distingui est esse id ipsum, quod
est, et non aliud; sed hoc convenit vel per
se ipsam, non per aliquid extrinsecum;
ergo.

3. implicat identitatem extrinsecam;
nam cum identitatem reddat unum, unum
inter extrinsecum alteri, sequetur, unum
esse summe extrinsecum alteri est ali-
quid, quod in terminis implicat; ergo pa-
ssio implicat distinctio extrinseca.

Resp.

Resp. neg. mag. Nam, licet cognitio in se, ut realis, non est distinctio realis praedicatorum obiecti, cum non excludat realem eorum identitatem; distinctio enim non dicitur realis, nisi a mutuae excludendi realem identitatem. Sic autem spiritus cognitio, que utiq; realis est, dicitur essentia in obiecto, sed intentionalis, non realis, quia essentia non dicitur realis, nisi a mutuae potendi rem extra causas. Ad conprob. nego antea. Nam distinctio, que non est propria, utiq; potest esse extrinseca, sicut extrinseca est essentia intentionalis, quia solummodo improprie dicitur essentia.

Nec obstant probationes adprobate. Ad primam sola distinctio realis est passio entis, non vero distinctio rationalis, alioquin distinctio facta, que apud Thomam, est ipsamet distinctio naturalis, esset passio entis, quod esset mirabile. Si mirum cum dicitur, unumquodque per se ipsum esse id ipsum, quod est, et non

non aliud, scilicet est de distinctione
 reati, non enim animal per se ipsum
 habet, quod habet per distinctionem fac-
 tam. Ad tertiam: implicat reati, iden-
 titas est univoca, sicut implicat coliterra
 tua reati, est univoca. autem tamen
 identitas, sicut explicita intentionali,
 potest esse extrinseca, tuncque reddet
 unum alteri extrinsecum extrinseca, id
 est, reddet unum extrinsecum alteri per
 nec esse extrinsecum, quatenus apparet,
 ut esse intentionale utrius-

que, ut definitur
 de unum, et
 idem.

DISPUTATIO IV
 DE VNIVERSALI,
 ET QUINQUE
 PRÆDICABILIBUS.

In logica, licet audiorum cala-
 mo, exigimus de universalibus;
 non autem de eisdem argere
 cogimur, ut ea sententiarum,
 ut potè subtiliorum cala-
 mum exigentes, consultum
 huic loco putavimus esse

vanda.

Nihil aliud universalis nomine
 hic significari videtur, ut ex logica con-
 stat, quam id, quod, cum unum sit, commu-
 ne tamen est multis; idque quatuor
 rationibus esse potest. Primo est unum sa-
 ve

le in operando, sic Deus est omnium causal
 maxime universalis, qui est Author, et cau-
 sa rerum omnium. **2.** in significando, quod
 est vox una, quae multos significat. **3.**
 in representando, huiusmodi est compositus,
 qui objecta multa exhibet. **4.** in essendo, quod
 multum inesse potest: sic homo dicitur uni-
 versalis, quia a natura humana est in Petro,
 Paulo, et singulis hominibus. **5.** in praed-
 icando, quod scilicet de multis praedica-
 ti valet, ut homo de Petro, Paulo, et ceteris.

In presenti solum arguimus de universali
 in essendo, et universalium in praedicando.
 Quibus primum dicitur metaphisicum,
 deinde unum aptum esse in multis;
 alterum dicitur universale logicum, et de-
 finitum unum aptum praedicari de multis.
 Haec inter se differunt, tamquam e sententia,
 et proprietate ratione distincta. Nam
 ordine rationis primum consideramus apti-
 tudinem rei, ut sit in multis, et postea,
 verum inde resultantem aptitudinem, ut
 veri de multis praedicetur. Denique unum
 est, tum logicum, tum metaphisicum in do-
 gma

quia dixerimus. Et autem ibi, promissio-
nis tenetur, ubi.

QUESTIO I.

Utrum detur univ^{er}sale
a parte rei?

Varia sententia statuen-
ter univ^{er}sale a parte
rei, reprobantur, et re-
futantur.

PRIMA sententia asserit
existere in hinc comae na-
tura, univ^{er}sale, aeternum, in-
corruptibile, ingenerabile,
que per productionem ad singularia des-
cendant, sic tamen, ut nec productio singu-
larum generentur, nec eaerunt corruptum-
tur. Haec sententia delictum est. Tum quia
en. positivum, aeternum, et indestructibile
non est, nisi Deus; tum quia huiusmodi
natura a natura distincta a singulari-
ta-

lantibus, ut potest ab illis separabilibus, ut
 magis cum eisdem identificaretur, ut
 potest de ipsis veris affirmabilibus. Senten-
 tia hac immutata tribuitur Platoni, quip-
 se qui non alias ideas, quam existentes
 in mente divina, admisit. Hinc Timæo,
 ubi mundi originem describit, docet,
 mundum à Deo, juxta exemplar, quod men-
 te conceperat, conditum fuisse.

Secunda sententia, cujus Author est
 Petrus Fonseca, statuit statum possibilitatis,
 quem vocat hic Author statum essen-
 tiae, et solitudinis, in quo natura huma-
 na realiter praesens est ab accidentibus,
 eam praecedunt, et est ad quamlibet indispen-
 sabilis, ac proinde universalis est realiter,
 et ante opus intellectus. Respicitur haec
 sententia, primo, quia sicut natura in
 statu existentiae, non est, nisi haec, et illa
 singularis, ita in statu possibilitatis
 id enim est possibile, quod postea exis-
 tit actu. Quia natura in statu exis-
 tentiae identificatur cum accidentibus, non
 poterit ergo accidentibus praecedere, nisi
 pra-

precedat se ipsam.

Tertía sententía est Patrum, Bar-
tholomei Ambr., et aliorum assententium,
naturam humanam, universalem esse á
parte rei, quia est una in multis unita-
te non numerica, sed formali, specifica,
et essentiali consistente in reali simi-
litudine, et convenientia, quam habent
homines inter se. Sententia hac repu-
ditur primo, quia similitudo solius, non
refert distinctionem ac singularitatem extra-
moram, quorum unum ut, sicut alium sent
enim relatio reali. 2. quia si simi-
litudinis est vera identitas, aut unitas, ho-
mo, qui factus est ad imaginem, et simi-
litudinem Dei, realiter identificabitur
cum Deo.

Quarta sententia est Scotista-
rum, qui hanc distinctionem formalem ex
natura rei insistentem, tuentur univer-
sale á parte rei. Docent quidem om-
nes, naturam humanam realiter abso-
lute identificari cum individui, et eo-
rum singularitatibus, imoque ab eis
dem

dem distinctam esse formaliter ex natu-
 ra rei; sed ut eius univ[er]salem unitatem statu-
 ant, et duos opinandi modos dividuntur.
 Nam alij dicunt, naturam humanam esse
 unam, et communem pluribus per inop-
 portunitatem, ita ut una, et eadem humani-
 tatis realiter sit in omnibus, nec inter se
 distinguantur humanitate, nisi essentiali-
 ter, ratione scilicet excellenti. Ex eo
 opinio haec respicitur, quia inde sequitur
 primo non dari plures homines, sed plures
 tantum singularitate, quemadmodum et
 Trinitate non sunt tres. De propter uni-
 tatem naturae dividit. Sequitur secundo,
 eandem esse humanitatem et Christo
 Domini, ac in Iuda proditore, unde eadem
 exit detestabilis, et adorabilis.

Alij arguunt totidem naturam,
 quot sunt homines, sed tamen admittunt
 a parte rei naturam communem per in-
 convenientiam, quod vocant univ[er]sale nega-
 tivum. Hoc nomine intelligunt naturam
 cuiusque hominis, v.g. Petri, orae, prout dis-
 tincta formaliter ex natura rei a Petri-
 ta

tate, non dicitur ex se repugnantiā, ut
 conjugatur cum quavis acieitate alioz
 cum hominum dicitur, seu dicitur, sicut
 licet in se esse impedita sit per Petri-
 tatem, cui de facto identificatur: ita
 vertuntur per aliquos Scotiste. Neglecta
 etiam hac sententia, quia vel potuit De-
 us facere, ut humanitas Petri, altem in
 prima sui conjugatione conjugetur cum
 Petritate, vel non? Si primum non po-
 terit ea humanitas nunc esse identifi-
 catur cum Petritate: siquidem realiter
 separabilitate ^{non} ~~est~~ coheret cum identita-
 te reali adhuc iuxta Scotistas. Si id
 cum non dubitatur in natura, nisi ap-
 titudo ad separationem, et conjugationem
 qualemcumque cum Petritate.

Repugnatio generatur in univ-
 erso a parte rei.

REPUGNAT a parte rei
 univ-
 erso, et communicabilitate
 ejusdem entis ad plura, ergo
 re

repugetur a parte rei universale, nempe
 natura in multis; et apta predicari de ite-
 ribus. Probo antea: unitas a parte rei est uni-
 tas intrinseca, et realis, et communicabili-
 tas ejusmodi, singularitatem intrinsecam, et
 realem importat sub eadem ratione; sed
 realis unitas, et singularitas sub eadem ra-
 tione omnino repugnat, si quidem esset
 intrinseca unitas, et non unitas in eadem
 sensu; ergo. Constat. si daretur a parte
 rei universale, existeret quid difficultum
 mysterio **SS^{ma} T^{er}mitat^{is}**, nempe na-
 tura una, quae simul esset multiplex natu-
 ra, quod certe foret quid mirabile, quum
 natura una, quae simul esset multiplex per-
 sona.

Ex his colligitur a parte rei solum
 esse universale fundamentum, quatenus
 datur fundamentum, ut intellectus natu-
 ram realem abstractat, et praecendat a
 multiplicitate reali, atque ita consti-
 tuat formaliter universale. Illud autem
 fundamentum sunt propria individua rea-
 libus inter se similia, quae per mensuram
 si-

primi in tuō omni occasione, præbent int-
tellectui, ut ea univocet conceptu indefini-
to, vel generalico, vel specifico, & ut est Lo-
gica de omnibus.

Soluntur Argumenta.

OBJECIES I. pro idem attri-
butis: scientia sunt de universali-
tibus, sed sunt de necessarijs,
æternis, et immutabilibus; ergo dantur
universalia hæc attributa prædicta, ac pro-
inde à singularibus separata. Distingui-
muri: sunt de necessarijs in essendo magis: in
verificando communi. et magis conseq. Quia
omnia prædicata tribuntur objectis, idem
tamen non in existendo, sed in verifican-
do prædictio non scientificati. Quia
enim hæc prædictio homo est animal rati-
onale vera est ab æterno in intellectu
divino, et foret etiam in intellectu creato,
si existeret ab æterno, et quia verificatio
eius est necessaria, et immutabilis, nec
pendet ab eo, quod homo generetur, sunt
cor.

coramposita, sed eadem species obiectum,
 quod est homo, universaliter conceptus, di-
 citur etiam, et necessarium, quod sequi-
 tur separatio eorum a singularibus,
 nam hinc eadem attributa eodem sensu con-
 veniunt.

Obiectus 2. duo aliter sententiis: uno
 tantum hominem existente dicitur a parte
 rei natura humana una, et multiplicitate
 ubi; ergo et natura universalis. Dicitur
 autem multiplicitas per divisionem in
 plures naturas humanae specie di-
 versas. ergo: multiplicitas, id est, non ex-
 cludens possibilitatem, et existentiam
 aliorum similium, et solo numero dif-
 ferentium concitantes. At haec multiplicitas
 non sufficit universalis, cum non
 reddat illam naturam aptam esse in mul-
 titudo.

Obiectus 3. plures homines a parte
 rei non distinguuntur formaliter, essen-
 tialiter, aut specificiter: aliter pertinet
 ad diversas species; ergo habent a parte
 rei unitatem formalem, essentialiter,

lem, et specificam. Disting. antec. non dicitur
 tunc unum formaliter, et essentialiter, aut
 specificè distinctione inducente diversitas
 tem, aut de similitudinem conc. distinctione
 tione inducente veram pluralitatem entitatis
 tationem essentialiter nego antec. et disting.
 conseq. habet unitatem oppositam diversitati
 conc. oppositam pluralitati nego
 conseq. A parte rei plures homines non
 equidem speciem, habentque unitatem essentialiter,
 aut specificam. Ceterum
 hac unitas non sufficit universalis; est
 enim fundamentalis, et impropria, non
 propria, et formalis. Et enim. Integritas
 dem species est et est esse inter se
 mure; nam diversitas, cum idem sonet,
 ac dissimilitudo notabilis, ratio excludit
 tua per similitudinem

Dices: ubi datur proprie indivisibile,
 datur proprie unitas; quia unitas per
 indivisibilem definitur; sed in natura humana
 numerice multiplicata datur
 proprie indivisibile sed plures naturas
 specie diversas; ergo. Disting. mag.
 ubi

ubi datur proprie in individuo datur proprie
 unitate excludens multitudinem: ex-
 cludens proprie diversitatem, sed locum re-
 liquens multitudini. ~~in~~ Ergo magis con-
 cessa in individuo conseq. Divisio, per quam
 definitur unitas, debet esse non solum in
 plura diversa, sed etiam in plura talia, quae
 sunt multa simpliciter. Cum ergo indivi-
 duum naturae humanae in plura, et specie
 diversa non excludat multitudinem na-
 turarum, non sufficit ad unitatem pro-
 prie dictam.

Obiectum A. objectum scientiae, et
 intellectus est universale; sed objectum praecedit
 actum potentiae, vel facultatis, cuius
 est; ergo universale praecedit actum intel-
 lectus, ac per consequens datur a parte actus.
 Distin. in: objectum praecedit actum po-
 tentiae, vel facultatis, cuius est secundum
 naturam subjectum universaliitati communi.
 secundum universaliitatem subditivam: se-
 cundum universaliitatem fundamentalem
 communi: secundum universaliitatem formalem
 ergo in. et conseq. **Obiectum scientiae, et**
 in

Intellectus dicitur uniuersare, quia con-
siderat uniuersaliter, id est per actus,
quibus formaliter constituitur uniuersa-
re, precedente natura cum uniuersalita-
te fundamentari, quam supra explicauimus.

QUÆSTIO II.

Utrum deus uniuersale
per intellectum?

NON videtur vocari, aut
conceptus esse uniuersa-
res, ut Nominale
comendebant, per ab ut
de ex his, que in Logica dicitur, ut
uniuersalis naturam explicamus, ratio
constat. Nunc autem, ut doctrinam de
~~tra~~ dicitur ab opposito
argumenti, uide-
beremus.

sit.

As-

Assertio Nostra.

486

DATUR univ. esse per inter-
lectum. Prob. univ. esse est
unum aptum esse in multo,
vel communicabile multo; sed per actum
intellectum, v. g. per conceptum homo natura
humana redditus una, et apta esse in multo;
ergo redditus univ. et vari. Probo min. quod
primum patet, postea quod secundum
probat. per conceptum homo natura
humana redditus univ. et vari. definitus
quia sub illo conceptu non aliter defini-
tus natura Petri, quam natura Pauli; ergo
redditus una. Probo conseq. primum natu-
rav. Res univ. et vari. definitus est fieri
ab univ. ratione; sed fieri univ. ratio-
nis est fieri unum; ergo si natura humana
per unum conceptum redditus univ. et vari.
definitus, redditus una.

Prob. aut minor quod secundum
patet: natura humana fit apta commu-
nicari pluraliter, divini omnia impedimen-
ta

ta remouentia, qua illam determinant.
 In enim sublatis nihil restaret natura,
 qua alias supponitur realiter identificata
 cum pluralibus, unde repugnet Platoni, nec
 Aristoteli 12^a; sed per conceptum homo re-
 mouentia omnia impedimenta, quae naturam
 humanam determinant; ergo. Probo min: Im-
 pedimenta, quae naturam humanam de-
 terminant, sunt differentia individuales;
 sed ha remouentia per conceptum homo; er-
 go. Probo min: natura humana per concep-
 tum homo praecinditur ab omni differen-
 tia individuale; ergo.

Soluentur Argumenta.

OBJECIO I. natura hinc

Omnia per conceptum homo
 non redditur una; ergo nec
 uniuersalis. Probat antea: natura humana
 per conceptum homo praecinditur ab uni-
 tate, sicut etiam a multiplicitate; ergo.
 Nego antea. Ad huius prob. distictio, antea:
 praecinditur ab unitate, reali, immo. eca, et
 m.

monemica conc: ab unitate intentionali, et
 extrinseca nego antecet conseq. Conceptus
 homo a quo praecindit naturam ab unitate,
 et multiplacitate reali, et intrinseca, cum
 natura sub illo conceptu non desinat
 per unitatem intrinsecam, nec per multi-
 plicitatem. At quomodo conceptus ille sit
 praecinditur ab unitate, et multiplacitate
 reali, positive tamen ad unum suum
 objectum, quia positive excludit diversio-
 nem, per quam objectum sub ipso concep-
 tu appareat multiplex ratione, cum di-
 versis.

Dicitur 2. unitas extrinseca, et ad-
 tulo non est impropria; ergo non constituit
 universale: quemadmodum unitas intrin-
 seca, quia impropria non sufficit uni-
 versali. 2. universale est essentialiter unum;
 ergo non est unum extrinsece tantum. **3.**

cognitio homo ^{u.g.} est singularis; ergo si est uni-
 tas, est unitas singularis; ergo non est uni-
 versalis. **4.** cognitio homo ut summum est
 unitas praecinditur; ut non reale requirit
 unitatem positivam; ergo cognitio homo
 non est unitas proprie universalis. **5.** ma-
 tu-

tura universalis est unus conceptus ob-
 jectivus; ergo haberet unitatem à cog-
 nitione distinctam. **G.** cognitio carere
 unitatem ab objecto; ergo requirit unitatem
 re objecto unitatem. **T.** eo natura dicitur
 una à cognitione homo, quia ta-
 lis cognitio est una; sed quod cognitio in
 se sit una non patet, ut naturam dero-
 minet unam, sicut quod in se sit spiri-
 tualis non sufficit, ut illam denominet
 spiritivalem; ergo.

R. resp. dicitur, antec. et improprie
 comparate ad unitatem realem com. in v.
 mea rationis, ergo antec. quia in linea
 rationis propria est, cum vere excludat
 divisionem de illa linea. Sic unitas am-
 bitiosa & impropria est, si comparatur unita-
 ti proprie, cum tamen propria sit in v.
 mea actuali moralis. Unitas similitudinis
 cum non pertineat ad unam intentionem
 realem, sed ad realem plurimam, debet
 excludere divisionem realem, ut foret pro-
 pria unitas in sua linea: hanc tamen non
 excludit, sed potius potius præsequitur plu-
 ra-

rationem, unde in sua linea est unitas
proprie talis

Ad secundam distinctionem, antea unives-
sale coniective sumptum est essentialiter
unum com: specificative sumptum nego
ante e, et conseq. Unversale, prout est con-
iectum ex subjecto, et forma intussecu,
essentialiter est unum, quia unitas est de
essentia totius coniecti. Solunt ergo uni-
tatem dicere extrinsecam nature principis,
que denominatur univocalis. Sic cogni-
tio est de essentia coniecti cognitum, et ta-
men est extrinseca rei, que denominatur
cognita. Ad tertiam cognitione homo est uni-
tas singularis respectu sui, et univocalis
respectu objecti, quemadmodum est simi-
ca existentia sui, et intentionalis existen-
tia objecti. Ad quartam: licet cognitio
homo sit unitas principis, quatenus nec
dicat, nec exprimit pluralitatem realem
objecti, est tamen unitas positiva in linea
rationis, quia pluralitatem rationis po-
sitive remittit.

Ad quintam nego convegi quia
na-

natura universalis, et unus conceptus ob-
 jectivus unitate est universa, et intentiona-
 li, si ve unitate cognitionis, ut loquitur
 D. Thomas. Ad septimam cognitionem desumit
 unitatem ab objecto, tamquam à fundamen-
 to, et objectum accipit unitatem à cogni-
 tione, tamquam à forma: cognitio præ-
 supponit in objecto unitatem fundamen-
 talem consistentem in similitudine plu-
 rium, et objectum accipit unitatem à
 cognitione actualem extrinsecam consi-
 stentem in expressione prædicta. Ad sep-
 timam non videtur debemus naturam huma-
 nam à cognitione, quia cognitio sit in
 se una, sed quia modum habet tendendi
 ad unum, id est prædictam à multitudine
 simplicitate acari nature. Hac ratione
 conceptus iste hominis, videtur in se
 unus, non reddat naturam unam, cum
 non præcedat à plu-
 ritudine reali,
 ut talis.

QUÆSTIO III

Quodnam sit univ^{ers}alit^{er} a-
ct^{us} abstractum?

CUM univ^{ers}alitate sit con-
cretum quoddam ex sub-
jecto, et forma coherens,
quaeritur, quodnam sit
subjectum, quod inscribitur deminutionem
univ^{ers}alit^{er}, sive quid attingat ex parte ob-
jecti cognitio homo, aut ali^{us} iⁿtel^{lect}us pra-
cisive, quibus formalit^{er} constituitur
univ^{ers}alitate. Patet præcisioⁿem objecti-
ve præcisiva respondet per conceptum ho-
mo attingit dumtaxat prædicata essentiali-
ta natura humana præcisiva ex parte ob-
jecti ab omnibus differentibus individuo-
rum. Contra Patet Societate asse-
runt, per prædictam cognitionem attingit
quod omnes differentias individuales natu-
rae humanae. Quid nobis tenendum sit, ex
iⁿter, quae d^{is}p^os. præcedenti q^o 2^a d^{is}p^os. ca-
tit^{er}

h^{ic} constat Consequentia ad ea s^unt.

N^ostra A^onextio.

CONCEPTUS homo (eodem
intelligendum est propor-
tione servata de quovis actu
constituente universale) abtingit ex parte
objecti *hominem* hominem, ita tamen ut na-
turam humanam abtingat *hominem* formaliter,
differentias vero *individuales* materialiter,
utitur, et identice. Conclusio ratio explica-
ta manet questione supra citata. Nunc
autem prob^{etur} breviter objectum cognitio-
nis homo est vera, et realis natura huma-
na, ut ~~inquitur~~ ^{inquitur} nemo *per se* vel est natu-
ra Petri, vel alterius hominis determinata-
te, vel omnium hominum; atqui non est
sola natura Petri, vel alterius hominis
determinate: cum hec non possit de om-
nibus predicari; est ergo natura omni-
um hominum, ac proinde cognitio illa
terminatur ad omnes homines. At cum
prædicta sit, et ad unum objectum, non
at-

attingit pluralitatem quatenus; ergo
tantum pluralitatem attingit materiali-
ter, et idem de.

Solutio Argumenta.

OBJICIES I. cognitio homo
praedicat a multiplicitate
individuum; ergo non attingit
multiplex individuum. **C**onsequens. I. cog-
nitio homo attingit plura, ut unum; ita
ergo attingit plura, ut pluralitatem non
attingat. II. si ista cognitio attingit om-
nes homines, idem objectum habet, ac ista
omnis homo; sed ista non addit objectum
unum, nec universale; ergo nec illa. **I**. cog-
nitio ista Civitas attingit plures homi-
nes modo adumbrato, et tamen non con-
tinet universale; ergo idem dicendum de cog-
nitione homo, si ne ipsa plures homines
attingat.

Resp. ad argumentum dicitur, ut ec:
praedicatio praedicatione metaphisica con-
sistit in plurali ergo ante et dicitur con-
sequ.

seq: non obtingit multiplex indivisibilis
 materialiter, et idcirco nego: formaliter
 in esse multiplicitatis cum, conseq. Solutio
 constat ex dictis eadem citata questione.
 Ad primam consequentiam, ea cognitio acci-
 git plura ut unum, ut ut reduplicante uni-
 tatem non per modum respectus signate
 affectus; nullam quippe unitatem constitutive
 unitatem natura humana sibi objecti, sed
 tantum per modum forme suae demon-
 strantis, cui actu subest natura humana, dum
 obtingitur.

Ad secundam nego conseq. Nam cog-
 nitio homo praesens est a pluralitate qual-
 itatis, proindeque modum tendendi ad unitatem
 habet, et hoc ipso tribuit objecto
 unitatem formalem extrinsecam, quam
 unitatem ipse non tribuit cognitioni em-
 piri hominis, ut potest representari naturam
 humanam inesse multiplicitati. Ad tertiam
 nego conseq. Cognitio divina non
 addit objectum unum, ut duplicem ex com-
 ra. 1. quia non addit distributive, et
 non enim illius objectum verificabile est
 de

de quovis inferiori, ut ad universaliorem ra-
 tionem referatur. N. quia non per-
 fecte praecurrit a pluralitate qua tali,
 non enim definitur potest Civitas, nisi per
 multitudinem hominum *Reipublicae*
 forma deserta.

Obijciat N. cognitio homo natu-
 ram a differentijs ratione distinguit;
 haec ergo non attingit ex parte obiecti. Div-
 tinguitur autem a differentijs specificativis
 sumpti. nego: formaliter talibus ergo con-
 antec. et nego consequ. sub determinatione data.
 Una cognitio naturam distinguit a diffe-
 ferentijs qua talibus, sive reratu ad con-
 ceptu. de caetero unum ab alio, in quibus
 di sunt *Peccata, Paucitas, &c.* eas numero-
 mmi adinat inesse natu-
 ra, sive reratu ad
 ipsummet con-
 ceptum
 homo.

QUES

QUESTIO IV.

Per quem actum intellectus
fiat universale?

CIRCA naturam univ-
ersalem talis cognitio ser-
vare potest. 1^a pure pra-
cisiva dicitur abstracta
naturam realem multiplicem, namque
operante praesens in multiplicitate
reale: huiusmodi est haec cognitio homo, et
haec dicitur abstractio absoluta, et simplex.
2^a cognitio reflexa, que naturam unam
praesentem in prime cognitionis comparat
cum inferioribus apprehendendo eam idem-
tatem cum multis: talis est haec cog-
itio natura mentaliter una, et applicabilis
in multis: haec dicitur cognitio compara-
tiva, sive simplex comparatio. 3^a est cog-
nitio comparativa, que naturam actu pra-
esentem, diciturque comparatio composita.
Quia ergo, ut dicitur universale plene
cons-

constitutiva per simplicem abstractionem, an vero insuper requiratur notitia comparativa. Pro cuius resolutione sit.

Notitia Abstractio.

V NIVERSALE fit per simplicem mentis abstractionem, nec exigit notitiam comparativam. Probo: universale est unum aptum esse in multis; sed per simplicem abstractionem plene fit unum aptum esse in multis, ut q. 2. huius disputationis satis ostendimus; ergo. Probo: cognitio comparativa supponit universale iam constitutum; ergo per simplicem non fit. Probo antec: cognitio comparativa supponit naturam unam et communem pluralibus; ergo. Probo antec: cognitio comparativa signate representat naturam unam, et communem pluralibus; sed cognitio supponit id, quod signate representat; ergo. Probo maj: hanc notitiam comparativam habet hanc, aut similem tendentiam na-

natura unaj communis pluribus; sed hec
 tendentia signate representat naturam
 unam, et communem pluribus: non ali-
 ter ut expressio hec natura naturalis
 unaj signate representat naturam ad-
 tunc naturam; ergo.

Solutio Argumenta

OBJECIO I. univarsale
 formaliter constituitur per
 respectum: consistit enim
 aptitudine, et superioritate natura ad
 inferiora; sed huiusmodi respectus per
 simplicem comparationem; ergo. Prob. min:
 talis respectus fit, cum intellectus com-
 parat naturam ad inferiora; ergo. Prob.
 antec. talis respectus fit, cum cognos-
 citur; sed cognoscitur, cum intellectus
 comparat naturam inferioribus; ergo.
 Distin. maj: constituitur per respectum
 transcendentalem con: per ad commenta-
 rent neque maj et sic distincta minor
 neque conieg. Ad minoris prob. neque antec.
 Ad

200

Ad hujus prob. dictionem. mag: respectus præ-
dicamentalis fct, cum cognoscitur per
multo: respectus transcendentali subdi-
ctum: fct, cum cognoscitur respectus ip-
se reflexe nego: fct, cum cognoscitur
natura cognitione prædicta cor. mag.
min. et nego con. eq.

Universale formaliter constituitur
per respectum naturæ, sive per de-
nominatiōem prædicabilis, seu apte
predicandi de multis, quam natura præ-
tat simplex abstractio. Aptitudo autem
ista naturæ vere est quoddam respectus
ad inferiora non prædicamentalis, sed
transcendentalis, instar illius, quam ha-
bet ad effectum aptitudo cause, quod ge-
neris relationis non distinguitur dicitur,
quæ respectus, nec excedit terminum exis-
tentiæ, sed tantum possibilium, ides quæ
datur in natura abstracta, prius quam
inferiora in intellectu existant per com-
parationem. Idem dicimus de superioritate,
quæ est prout est prædicta omnem sol-
vitur, nihil est aliud, quam communitas,
ex-

extensio, et amplitudo inadeguabilia, ab
 illo ex inferioribus, possibilebus, quia
 se non postulat terminum existentem,
 sicut superioribus Domini ad verum, sed
 solummodo possibilem, sicut superioritas
 cause, v. g. Solis ad quemlibet effectum sub-
 lunarem.

Certum autem est, respectum hunc
 cognoscit non posse in esse tali, nisi per
 comparationem. Verum hoc commu-
 ne est omnino relativo etiam transien-
 dentali, v. g. potentie visiva, que ut tu-
 li, requirit cognoscit, nisi per cognitionem
 comparativam ad terminum, qui est ac-
 tus videndi. Quare sicut comparatio non
 facit potentiam visivam, sed aliunde
 facit speculativam. Dicitur: universale
 est terminus secunde intentionis; ergo
 objectum eius non constituitur per cog-
 nitionem directam, cum hoc sit prima
 intentio formalis. Neque conseq. quia
 terminus secunde intentionis signifi-
 cant secundam intentionem objectivam,
 que in concreto constituitur per primam
 in-

intentionem formalem.

Obiectum 2i. universale non est proprie
 predicabile, donec intellectus apprehen-
 dat convenientiam eius cum inferioribus;
 de hac ergo convenientia iudicat intellec-
 tus predicando, et negat de incognitis
 predicari; sed eiusmodi convenientia non
 apprehenditur, nisi cognitio ne comparati-
 va; ergo. Disting. maj. non est proxime
 predicabile proximitate activa, est inie-
 ca universalium conc. proximitate passiva,
 que sola intentione est universalium
 ergo maj. et concessa min. ergo concessa.
 Universale loquens plene constitutum
 intenditur, dummodo sit proxime pre-
 dicabile, quantum est ex parte nature
 communis.

Nec admodum est, quod universale
 dicatur predicabile mediate, et remote, si
 ratio habeatur omnium conditionum, que
 ad predicabonem undequaque requiruntur.
 Sic obiectum locumque presentem
 locatur, ac vice perfertur dicitur, proprie-
 me visibile ab homine cavis oculis in-
 ven-

bente, cum tamen inter visum et actum
 quem med^o axe debeat oculorum apex?
 h.

Obiecti 3. requiritur existere praed^o
 dicabile actu, quod existat subiectibile
 actu; sed hoc non existit absque modo
 comparativa; ergo requiritur existere praed^o
 dicabile actu, praed^oque nec intrinsece
 absque modo comparativa. Prob. maj: cor-
 relativa sunt simul tempore, et natura,
 de proinde requiritur existere unum, quod exis-
 tat alterum; sed praed^odicabile actu, et sub-
 jectibile actu sunt correlativa; ergo. Con-
 firm. requiritur existere praed^odicatum ac-
 tuale sine subiecto actuali; ergo. Distinctio
 maj: ultimum syllogismum correlativa praed^o
 dicamentalia com: transcendentalia ne-
 go maj: et sic distinctio m^o nego conseq.

Praed^odicabile, et subiectibile non sunt
 correlativa praed^odicamentalia, sed reflexiva
 quae transcendentaliter. Quia vero cor-
 relativa, licet sint simul cognitio me, hoc
 est, licet alterum non possit cognosci re-
 flexe, ut relativum est, sine altero, non de-
 bent.

bent esse simul tempore, et natura. Sic
 ab eterno existit Omnipotentia producti-
 va creaturatum, quoniam existant creaturae
 ab eterno. Ad confirmatio nego consequ. quia
 denominatio predicati importat actuali-
 tem conjunctionem cum subiecto, quod
 necessario coexistere debet. At denomi-
 natio predicabilis praedicte dicitur apti-
 tudinem, et indifferentiam: aptitudo au-
 tem ad aliquid esse se non importat exist-
 entiam terminum.

Objectiones A. natura humana sub con-
 ceptu hominis indifferentem est, ut sit species
 predicabilis, vel subiectibilis; ergo ut de-
 terminate sit species predicabilis indi-
 cetur cognitione, quae ad individua com-
 paratur. Nego antea: quia natura hu-
 mana sub cognitione hominis est determi-
 nate species predicabilis, simulque sub-
 iectibilis respectu diversorum, videlicet
 hinc individuum, inde generis, quod
 ad hoc naturam comparativam reperiet
 non illius denominationibus sufficit, et
 simultanea aptitudo naturae humanae,
 ut

ut in cognoscantur individua de illis præ-
dicetur, tamquam superior, et in cognosca-
tus natura generalis illi subicitur, tam-
quam inferior.

De Præcipua univeriali in proprietate.

PRÆCIPUA univerialis pro-
prietas est predicabilitas;
illudque in quæstionem ve-
nit, quo sensu objectum cog-
nitivum univeriali constitutum
v.g. objectum conceptus homo fiat predi-
cabile de singulis hominibus, quippe
predicabilitas inadæquata non sufficit,
alias Petrus esset univerialis de parte
rei, cum sit unus, et inadæquate predi-
cabilis de multis, nempe de corpore, et ani-
ma, quibus constat. Alunde objectum il-
lud sive complectatur naturam omnium
ab inferioribus objective, excellens, sive
complectatur omnes homines, requiritur
se

se de iunguntur ad eamdem predicabilem,
 et secundum se totum, quoniam falsi ad
 sunt haec propositiones: Petrus est omnis
homo, Petrus enim identificate natura
 ram humanam, quae a parte rei est pro-
 pria natura omnium hominum, licet in
 statu abstractionis nullius rei propria.

Difficultas haec est uariis de eor-
 di modis interpretatur Aristoteles. Germana
 tamen illius explicatio pendet ex mo-
 do respondendi cognitionis uniuersalis consi-
 tituentis. In modo, est indefinitus, id
 est, ut supra praesertim, indefinitus
 tur, atque adeo aequiuocum uerbum, aut
 disiunctum, aptumque ad suppositionem
 disiunctam, et confusam, in qua uerifi-
 catur per aliquod ξ multum, quae significat.
 Quare indefinitus conceptus homo
 foret eodem modo resoluendus, ac resoluturus
 huius: qui dicitur homo; aliquid homo; unus
 homo, aut unus ex hominibus.

Paret hoc, tum quia terminus hoc
 non est ordine ad predicamentum non habet
 bet tendentem copulatiuam, aut collec-
 tiuam.

tervant, cum reddat obiectum vere affir-
 mabile de singulis, et omnibus, quae con-
 tinent; ergo cum aliunde non habeat ten-
 dentiam determinatam unum homi-
 nem, unde videtur, praeter aliter, superat, ut
 habeat tendentiam unde emanantem,
 et deest, unctivam; tum quia huius terminum
animal, et aliquid animal sunt mu-
 tuo convertibiles, et praedicando, ita ut
 recta illatio sit, est animal; ergo et ali-
 quod animal, et de converso.

Hinc clare percipitur, quomodo
 obiectum cognitionis homo excludat om-
 nes homines, et tamen sit adaequatum
 praedicabile de singulis. Nam licet de
 Petro sola eius natura sit praedicabile
 determinate, et determinate tandem, seu
 vague omnes naturae praedicant, non sicut
 de Petro, quomodo natura Petri sit
 unum de est enim disjunctionis: vere
 enim dicitur Petrus est aliquid homo,
 vel unus ex hominibus, sive Petrus est
 hic homo, vel ille homo, vel ille homo, &c.
 ubi ex parte praedicati omnes homines
 in-

Indetexminatē sūcūmīfūcatur.

Nec ideo debet totum illud ob-
jectum identificari cum Petro, aut con-
venire Petro. Nam identitas adaequata
predicatio cum subjecto inspectum quidem
eo adaequata predicabilitate in se
Indetexminato, ex hac enim ratione inspen-
tura identitas adaequata subjecti cum
uno extremo disjunctionis est Quare praed-
icabilitas respectu singularium afficit
totum objectum universale, non tamen
totum afficit identitas cum singulari.

Sed aduersus doctrinam daturus

Obiicit primo: cognitio nec aliquis
homo non constituit universale; ergo ideo
dicendum de termino homo, si detexminatē
sūcūmīfūcat. Nego enim, quia a praed-
icatu terminus exprimit disiunctiōem ob-
iecti, cum perinde sonet, ac aliquis ho-
minum, quare requirit taliterne obiecto
unitatem rationis, quae consistit in, praed-
icatione a reali disiunctiōne, seu pluralita-
te. At verus terminus homo nullam
disiunctiōnem praesertit, et ideo ad aptus
est

est ad tribuendam unitatem rationi v.
 Ratio non dicitur unum, terminum non esse
 se formaliter dicitur unum, sed virtualiter
 tantum, aut equivalenter. Quamvis
 autem formalis dicitur unum, praeserat
 dicitur unum, non ita dicitur unum
 virtualiter.

Obiecti R. univiale debet esse
 adequate predicabile non solum de
 singulari, sed etiam de omnibus simul in-
 fealibus; ergo cognitio, qua constituitur
 tua, debet copulativè significare natu-
 ras omnium. Dicitur autem de omni-
 bus simul infealibus distributive simp-
 ter conc: collectivè acceptis modo antec. et
 conseq. Univiale solum est predicabile
 de omnibus individuis distributive simp-
 ter, ita ut licet simul tempore comen-
 ut omnibus, tamen non nisi singula-
 tim singulari applicetur, aliòquin pos-
 set dicitur omne individuum humanum
 est omne homo, contra quod observan-
 tur in logica.

Dices: apprehensio homo simul ap-

270

apprehendit omnes homines; ergo omnes
copulativè representat. Neque conseq. quia
tendètia copulativa non consistit præ-
sè in representatione simultanea pluri-
um, sed in speciali modo representandi,
qui nobis ex verificatione immotescit: si
enim verificari nequeat, nisi per plura
simul, erit tendètia copulativa, si verò
per quodlibet, vel per aliud quod verificari
possit, erit dicitur unctiva vel for-
malitè, vel æquivalentia.

Dices; ergo terminus homo nullum
objectum determinatè significat. Disting.
conseq. determinatè determinatone spe-
cifica ergo: determinatone individuali
con. conseq. Conceptus homo significat na-
turam humanam, potius quam equinam
et leoninam, hoc est, determinatè signifi-
care determinatone specifica: at non
significat naturam huius, potius quam
illius hominis, sed omnium indetermi-
natè.

Obiecta 3. Indefinitus conceptus
homo solum representat naturam
pre-

predicabilem, quam actus predicat in
 actu u.g. Petrus est homo; quia cum ju-
 dicium consistat ex apprehensionibus pre-
 uisus realiter distinctis, apprehensio ho-
 mo eadem est, eodemque modo tendit, ut-
 que in eodem objectum intra predicatio-
 nem, ac extra; sed hic actus Petrus est ho-
 mo solum predicat naturam determinata-
 tam; ergo hic actus homo representat natu-
 ram predicabilem determinatam; ergo
 non representat indeterminate omnia ho-
 mine. Prob. min. hic actus Petrus est
 homo solum predicat naturam Petri; ex-
 go. Prob. antec. v. ex D. Thoma opusculo
 56 agente; homo, quod predicatur de Sor-
 te, idem est, quod Sorte;:: cum pre-
 dicatur in sit subjecto. 2. quia solum po-
 test predicari de subjecto, quod cum ipso
 identificateur; sed sola natura Petri identi-
 ficatur cum ipso; ergo 3. quia talis
 actus singularizat naturam humanam.
 4. quia iudicium quod predicat natu-
 ram, quam Petro convenire videtur
 lectus per apprehensionem comparati-
 vum

Dialectice redduntur inutiles. tum quia
 hæc propositio Petrus est homo negat de
 Petro humanitatem est communem secundum
 totam ejus latitudinem, et æquivalere huic.
Petrus non est ullus homo, sive Petrus
nullus est homo, ergo contra dicitur
Petrus est homo affirmat, non solvitur hu-
 manitatem Petri, sed humanitatem est
 communem: alioquin duo contradictoria
 non essent affirmatio, et negatio ejusdem
 de eodem, et secundum idem contra logi-
 cam incommensuram. Et si est affirmati-
 va prædicaret determinatum hominem,
 non contradiceret negative ratione ge-
 nericæ, quia posset utraque falsificari in
 materia contingenti, ut patet in his.

Carolus III est Rex Gallie; **Caro-**
lus III non est Rex. Alij rationi-
 bus probari potest falsitas. Nulla propo-
 sitionis, sed dictæ sufficiens. Nunc autem

Ad primam probationem dictam
 propositionem. idem est, quod Sontes idem
 sitate adæquata nego: idem sitate inadæ-
 quata conis Comedimus igitur, quod ho-

no, qu^o predicatur de Sorte, idem est, quod
 Sortes, non identitate adaequata, sed
 inadaequata, aut cum dicitur, Sortes
est aliquid homo: nisi predicatum for-
 maliter, vel equivalenter d^{is}sumitur cum
 conueniat d^{is}, quod est idem. Cum Sor-
 te, non potest uerè predicari de Sorte.
 Et hoc unum intendit D. Thomas. Ad
 secundam d^{is}ting. may: predicacione
 determinata cono: indeterminate nego
 may, et conuenia m^o nego conueq. Predica-
 tio indeterminate uera est, quamlibet quis
 predicet, quam quod cum Peto d^{is}ting.
 fiat in, ut patet d^{is} predicacione for-
 maliter d^{is}sumitur, qualis est haec: P-
tes est aliquid homo.

Ad tertiam nego propositionem,
 uel illam d^{is}ting. in singulari natu-
 ram humanam denominando illam uerè
 patet in singulari cono: predicatum in-
 gulari nego. Cum iudicium applicet
 Peto objectum praehabita apprehensio-
 nis homo; quod erat universale, illud
 denominat predicatum actuare, non con-

gulare, sed univ. ex. are. Ad quartam
 nego min. quia cognitio comparat nat:
 tuncam abstractam, quae univ. ex. are.
 Ad quintam nego conseq. quia idemitas
 a parte rei requirit esse indet. examinatum;
 Nihil enim esset in rebus, nisi de
 det. examinatum. At sic intellectum po-
 terit hac idemitas appaerere indet. examina-
 te cum hoc, vel illo extraneo det. univ. ex. are.
 ut cum dicitur Praxi, ut ait quis homo.
 Sic repugnat individuum univ. ex. are. a par-
 te rei, quoniam repugnet per intellectum.

Pro complemento observa, quod, licet
 subjectum homo in proportione indefi-
 nita aequivaleret termino omnis homo,
 id non habet ex se, et ratione sui, nec in
 omni materia, sed d' universali in materia
 necessaria, quando predicatum est de es-
 sentia subjecti; idque habet ratione ma-
 teriae, eo quod predicatum s. g. animal p.
 convenit alicui homini, debet omnibus
 convenire. Unde qui dicit, hominem esse
 animal, si actualiter med. cat. avertit, om-
 nem hominem esse animal, quia ex illo
 se.

requiritur ratione materiae.

Dicer. per nos propositio indefinita, in omni materia aequivaret univ. materiae, cuius hinc actus homo, non ratione materiae, sed ratione tendentiae, quam habet & aequivaret termino omnis homo. Disting. autem: propositio mentalis, nego: vocalis & corp. Terminus indefinitus homo v.g. dum subiectus in propositione vocali representat conceptum mentalem omnis homo, quia, licet particula omnis non exprimitur, intelligitur praefixa termino indefinito, quod ex usu communis loquendi colligimus.

QUAESTIO V.

Quodnam sit definitum in definitione generis?

CUM generis dua sunt partes, materia minimum, et forma, merito quaeritur, quodnam sit definitum in definitione generis.

va ista definiuntur. Quartio communis
 est omnibus predicabilibus, imo et om-
 nibus concretis accidentalibus ut sunt
 album, caridum, sanctorum, *St. Thom. v-*
 to, et Scotus communiter docent, de-
 finitum ut quod in recto, et primiti-
 formatum, siue secundum intentionem con-
 notando naturam, siue naturam, quae
 de obliquo importatur. Semite vero ten-
 tua definitum in recto naturam, et secun-
 dam intentionem in obliquo. Pro unius
 resolutione sit.

Avertio Nostra.

DEFINITUM in definitione
 generali ut concretum consti-
 tuere importans naturam in
 recto, et secundam intentionem in obliquo.
 Probat. Et est definitum in definitione ge-
 nerali, de quo verificatur definitio propria;
 sed haec verificatur de natura in recto, et
 ut quod, importata secunda intentione
 in obliquo, ergo. *Aliter videtur contra;*
 quia

quia natura est unum subjectum, de quo verè dicitur, esse predicabile de pluribus, adeo ut ne per accidens quidem, id verificetur de secunda intentione; fatis enim dicitur: homo est secunda intentio, vel homo est animal, et secunda intentio. Vocamus autem secunda ut quod in concreto, illud subjectum, cui verè exhibemus denominationes concretas proprias.

Quia tamen natura in esse corporis verificandi definitionem generis constituitur per secundam intentionem (non enim animal, sed in à secunda intentione est genus, aut predicabile) ideo natura prout verificans definitionem generis constitutivè importat secundam intentionem, sed in obliquum, et ut quod; id enim vocamus obliquum, et ut quod concretum, cui non conveniunt denominationes concretæ propriæ, cum tamen ratione ipsius altera pars denominetur. Unde verè dicitur sola natura est predicabile consuetudine excludente secundam

intentionem à materia subiecti, quod
 denominatur predicabile; non tamen so-
 litudine excludente recordantur intentio-
 nem à materia forma constitutivis. Ip-
 sum est predicabile. Tota haec doctrina
 patet in denominationibus nris: *Primum*
Dei adoptionis haec est gratia, quae non, nisi
 in de natura rationali verificatur
 in recto, et ut quod, sic tamen ut gratia
 constitutivae importatur in obliquum, et ut
 quod.

Solvuntur Argumenta

OBJICIENS I. est ut desin-

O tum in definitione generali,
 cuius essentiam explicat de-
 finitio; sed desinitio explicat essentiam na-
 turae, ut gratia animalis, sed secunda intentio-
 nis; ergo. Prob. nris. 1. quia definitio non
 explicat, quod sit animal. 2. quia desini-
 tio generalis explicat essentiam communem
 omnibus generalibus, quavis certe non est
 essentia animalis. 3. quia talis desinitio-
 ne

ne sola predicabilitate explicatur, hoc autem ad essentiam animalium non pertinet.

4. quia definitur, quod nomen generis principaliter significat, sed hoc principaliter significat formam, ergo Prob. min. nomine concreto, et abstracto idem significatur, sed abstractum hoc generaliter significat formam, ergo. 5. quod definitur est significatum formale generis, sed significatum formale est forma, ergo.

Respondeo. In via definitionis generis explicatur esse predicabile de pluribus, quae est essentia propria naturae. Ad primam prob. de Definitione generis non explicatur, quod sit animal simpliciter, vel metaphysice sumptum, explicatur tamen, quod sit animal logicè consideratum: sic unum definitur Fides. Sed ad primam, explicatur, quod sit creatura rationalis, non secundum esse metaphysicum, aut simpliciter, sed secundum esse supernaturale, quod per gratiam habetur. Ad secundam: essentia logica naturae animalium est communis et omnibus naturalibus, quae sub eadem generalitate figura,

licet sint nature valde diverse in esse
 phisico, conveniunt tamen in esse logico,
 nempe in esse predicabili de pluribus,
 quod est sp. unice considerat logica.

Ad tertiam. Quod de definitione expo-
 situs ora predicabilitatis, non est abstracta
 sed est concreto, et per modum effectus
 formativum tantum praesentat; non enim expo-
 situs forma constitutionis predicabile, sed ip-
 sum esse predicabile. Hoc autem esse per-
 tinet ad essentiam animalem, prout logice
 consideratur. Ad quartam dicitur magis quod
 nomen generis principaliter significat
 principalitate attributionis comm. princi-
 palitate claritatis magis magis et dicitur ad
 eodem modo min. magis conseq. Licet nomen
 generis claritatis significet formam, tamen
 principaliter principalitate attributionis
 et verificationis significat naturam; non
 quippe naturae tribuitur, de praesente, ut
 unice subiecto verificatur. Definitum au-
 tem est concreto, et ut quod est significatum
 principale principalitate attributionis.

Ad prob. magis magis, quia abstractum
 tum

tum significat formam, connotatur vero
 subiectum cum forma, et hanc p[ar]te ut
 quo, qua ratione verè dicimus secunda in-
 tentio est generalitas, t[er]tia autem secunda
 intentio est genus. Ad qu[od] dicitur
 magis: quod definitur ut quod est significati-
 tum formale magis: ut quo connotatur
 et magis connotatur. Patet, non enim genus
 significat naturam materialiter, et se-
 cundam intentionem formaliter, si nomi-
 nibus in se denotetur, alii etiam signifi-
 cati per modum forme, alteram per mo-
 dum subiecti denotantur, sed non idem, quod
 significatur formaliter est definitum
 in recto, et ut quod; nam in connotatis ac-
 cidentalibus, ut sunt coloratum album, et
 illa pars, que formaliter significatur,
 non significatur, ut id, quod habet essent-
 iam definitam, sed ut id, quo materia-
 lis ^{par} redditur haberi, unde non de-
 finitur in recto, et ut quod, sed in obliquo,
 et ut quo.

Obiicitur 2°. definitionem generaliter
 predicatam esse predicabilem, sed esse predi-
 ca

cabile est propria essentia secunda intentione; ergo. Prob. min: esse predicabile est propria essentia illius, quod essentialiter continet denominationem predicabilem; sed secunda intentio essentialiter continet denominationem predicabilem; ergo. Resp. neg. ^{min:} quia essentia propria secunda intentionem non est esse predicabile, sed constituens predicabile, quemadmodum non est proprium gratiae esse amicum, aut filium Dei, sed constituere amicum, aut filium. Ad prob. d. t. maj: quod continet denominationem predicabilem, sicut ut quo nego: ut quod con. maj. et sic dicitur min. nego conseq. Secunda intentio continet quidem denominationem predicabilem, sed sicut ut quo, nullatenus ut quod, id est, non sicut tribuendum, cum sit in capite illius denominationis, sed naturaliter necessario praestandum.

Dicit: esse predicabile est effectus formalis secunda intentionis, sed effectus formalis identificatur cum essentia

remia forme, ergo esse predicabile ma-
 litem identificatur cum essentia secun-
 da intentionis; erit ergo ipsa essentia
 vera. Concesso ergo. d. hinc. m. n. identi-
 ficatur identitate adequata nego: Inade-
 quata subdistinguitur: Identificatur cum
 essentia forma, ut cum subjecto denomi-
 nabilem nego: ut cum forma denominante
 prout ut quo con. m. n. nego conseq.

Effectus formalis non identificatur
 cum forma adequate; nam prout ea for-
 mam constitutive importat capacita-
 tem subjecti, ideoque si quatuor d. d. d. d.
 tem potestativa est lapide, non resultat
 inibi effectus formalis d. d. d. d. Quatenus
 autem identificatur inadequate cum
 forma, non identificatur cum ipsa, ut
 cum subjecto denominabilem, sed ut cum for-
 ma denominante prout ut quo, nec d. d. d.
 prout illud relevante ad denominationem
 particulari d. d. d. d. Qua propter
 d. d. d. d. essentia forme, quatenus deno-
 minatio nem d. d. d. d. impedim,
 non est propria forme, quia denomi-
 natio

hō solum est propria illius, à quo habe-
tur, seu à quo inscribitur.

Obj. 3. de primis est auctori-
bet definitionis est id, quod per se conve-
nit definitioni; sed esse predicabile de
primis non convenit naturae per se, sed
per aliud, nempe per secundam intentio-
nem; ergo. Contra mag. distinz. m. m.
non convenit naturae per se nisi sumpta
secundum esse primis secundum con-
venit esse logicum mag. m. m. et conseq. Quia
natura sic sumpta nihil est aliud, quam
genus spiritus importata secundum inten-
tionem, tamquam pars spiritus consti-
tuens, licet sicut ut quo; unde definitio
non per aliud à natura logica inspec-
ta, nisi alicuius pars à toto, convenit
naturae.

Res. ergo natura solum est di-
finitum in definitione generali, sicut
substat formae, et secundum effectum for-
malem ab ipsa praestitum. Distinz. con-
seq. sicut substat formae, ly praestitum red-
ditur formae, ut id, quod verificat de-
f.

definitio non nego: ut eod, quo natura
 verificat definitio non com. conseq. de-
 finitua natura secundum effectum
 formalem, in denominationem generi-
 xis, que subiectum dicitur in recto, et for-
 mam in obliquo.

Dices; ergo natura definitua non
 habet formam; ergo non definitua natu-
 re sui; ergo non definitua se se. Dis-
 tinguendum conseq: definitua natu-
 re forma, tamquam totius essentia
 definita nego: tamquam pars essen-
 tia definita in distingo: tamquam
 pars formalis essentia definita con-
 quia non est alia pars formalis in con-
 creto definito: tamquam pars imper-
 tate in recto, cui conveniat esse predi-
 cabile nego conseq. Similiter distingo.
 secundum conseq: non definitua natu-
 re sui, tamquam pars materialis
 nego: tamquam pars formalis con-
 unde natura definitua in recto, quia
 in concreto accidem aliove pars ma-
 terialis est, cui convenit esse con-

acturum, quod per definitionem explicatur. Verumtamen conseq. disting. non def. materia per se per seitate subiecta denominabilis in quo: sub alio genere per seitate permittit. Denominatio predictabilis ita est propria concretu, ut nunquam possit verificari de secunda intentione, ut de subiecto denominabilis, sed pro subiecto immediatissimo respiciat naturam generalem. Idem verum est in denominationibus substantivis, cognitivis, elevatum ad videndum Deum, amicum, vel firmum, Dei adoptivum, et immunitatis alij.

Obiectum A: concretum genus est totum per accidens; sed totum per accidens requirit unam definitionem definitam; ergo definitum in definitione generis non est concretum genus. Dist. 2. in: requirit definitam unam definitionem, qua verificetur in recto de utraque parte totum per accidens cum unam definitionem, qua solum verificetur de parte materiali secundum Philos. et

228

esse, quod habet à parte formali
ut quo modo. Sic unica definitione
definitiva quodlibet concurrens accidenta-
le, ut iustus, sanctus, &c.

Obiicitur 5. definitio generalis,
cum sit actu, logica, id est in actu de-
finit, quod logica principaliter respicit;
sed logica principaliter respicit
secundam intentionem, cum sit ob-
jectum logicae formale; ergo. Ad id
argumenti solutionem habetis supra
di. sp. 2. a. q. 2. a. Expediunt tamen re-
spondeo neg. mag. Nam, quod logica pro
objecto respicitur secundam intentionem,
non officit, quia per actu v quosdam
secundarios, quales inter alios sunt v;
et possunt definitione v quinque pra-
dicabilia sumi servata significatione, quam
praeserunt primo aspectu, respiciunt
principaliter materiam demonstrationis.
Nec hinc sequitur, tum materiam esse
nam, tum secundam intentionem esse ob-
jectum logicae formale; cum eas logica
respiciat, non propter se ipsas, sed in
32a.

quodam mentis cogitationum ad veritatem
tem diligendam.

Pro complemento questionum in quibus
res primo: utrum natura, cui plura sunt
individua repugnant, sit species predicabili-
lis? Hoc est, utrum natura simpliciter v.
g. quoad modum immutabilitatis supponit
emur ex sententia Thomae, utrum, quae defen-
dit, substantias immateriales esse numero
immutabilem, cum apud ipsos numerica
multitudo à materia, sive ordine ad materi-
am proveniat, possit fieri universalis? Res-
p. negativè. Prob? Non est species predica-
bilis ea natura, quae non est apta predica-
ri de multis; huiusmodi est natura, cui plu-
ra individua repugnant; ergo. Probo min: ea
natura non est apta affirmari de pluralibus,
quae non identificatur cum pluralibus; ergo.

Dicunt primo: ea natura prescindit
potest à singularitate; sed prout sic manet
universalis; ergo. Nego mag: quia, cum illa
natura sit singularis ex conceptu respectu
eo, requirit à singularitate prescindit; vel dic,
eam naturam prescindit posse à singularita-
te

te formali, minime vero à singularitate
radicali, cum negueat, præcõdi à prædi-
cato inferente singularitatem, & plurali-
tate nonne, ob quam additum immutabili-
bitur.

Dicev R. ea natura est species sub-
jectibilis; ergo et prædicabilis. Nego conseq.
quia, ut sit species subjectibilis, sufficit re-
spectus ad genus; ut vero sit species prædica-
bilis, requiritur et respectus ad inferiora,
quo caret species, cui inferiora repugnant.

Quæst. R. an differentia sit unives-
salius respectu speciei, quam constituit? Res-
p. non esse. Prob. Univerale est superius
eo, quod respicit, ut univesale; sed differentia
non est superior specie, quam constituit; cum
non latius pateat, sed cum ea comparatur, ut
ambibile cum Leone; ergo.

Dicev: differentia prædicatur de spe-
cie, ut differentia; sed ut differentia est unives-
salius; ergo. Disting. maj: ut differentia distinc-
tiva conc: ut differentia subjecti superioris me-
go, maj: et disting. min: ut differentia est un-
iversalius respectu inferiorum ~~con:~~ con: res-
pec-

pectu subjecti superioris, vel equalis nego
 min et conseq

De actuali prædicatione.

Id reliquum superest, ut quæ ratio-
 ne conmixta, et abstracta ad simplicem
 prædicationem, ostendamus. Primum ta-
 men observari debet, conmixta vo-
 cari substantiâ, cum ex partibus sub-
 stantialibus, sive compositum substantiale
 constituentibus coalescunt, ut homo, Leo, &c.
 Hæc important in recto formam, non minus,
 quam subjectum; idæque pluralitèr usurpa-
 ri nequeunt, quod forma, quam præsefe-
 runt, multiplicet. Quæ vero ex aliquo ac-
 cidenti constituentur, conmixta accidentalia
 nuncupantur, ut album, calidum, &c. Hæc
 absolute dicta solum subjectum absolute in
 recto important; in obliquo formam; possunt
 que ex solâ pluralitèr subjecti plurali-
 tèr usurpari. Id autem apud logicos impor-
 tatur in recto, quod veritè in solâ subjecti
 ti.

tinet denominatione & concreto attributis; in obliquo autem id, quo, seu ratione cuius denominatione sustinet.

Concreta substantiabilia alia sunt physica, alia metaphysica, alia verò tantummodo significandi talia. Præter hæc genera sunt quæ cum subjectum realiter inadæquate saltem ad formam distinguuntur. Ex. g. homo, cuius suppositum realiter inadæquate ab humanitate est distinctum; cum suppositum, præter humanitatem dicat subsistentiam. Secundi generis vocantur ea, quæ coalescunt ex partibus sola ratione distinctis. Posterioris tandem generis ea dicuntur, quæ, licet omnino simplices sint, significantur tamen instar rerum compositarum, nullaque distinctione propria ab abstractis differunt, ut Deus, et Veritas; ens, et entitas; res, et realitas.

Hic itaque stabilitis, dicimus, concreta omnia tam accidentalia, quam substantiabilia indefinitè concepta verè prædicari essentialiter, et in sensu formali de concretis inferioribus, ad quæ comparantur, tamquam ad species, vel individua, v. g. Petrus
ut

est homo, album est coloratum. Constat hoc
ex dictis in Logica l. 6. § 6. n. ultimo. Et
contra vero concreta inferiora non, nisi acci-
dentaliter de superioribus predicantur jux-
ta dicta eodem § n. 16, et 17.

Concreta autem, et abstracta non, nisi ^{generalia}
materialiter, et identice, verificantur de
concretis, et abstractis differentialibus; v.g.
rationalis est animal, rationalitas est anima-
litas: quare in sensu formali predicatio-
ne eorummodi sunt falsa; Quia genus non
includitur formaliter in differentiis; licet
vera sint in sensu identice ob identitatem rea-
lem. Similiter abstracta substantialia me-
taphysica vere predicantur in sensu reali
de concretis substantialibus metaphysicis
propterea realem identitatem. Et contra vero
concreta, et abstracta propria nequeunt in-
veniri predicari; quia pars eo sensu, in quo
est pars, non vere predicatur de toto, nec vice
versa. Unde non vere dicitur hic homo est hu-
manitas, vel est rationalitas, nec e converso;
sicut non vere enunciatus; homo est anima, vel
anima est homo.

Abstracta accidentalia philosophica non
 vere predicantur de subiecto concreto absolute
 dictiv; fari enim dices: album est albedo;
 quia vera predicatio requirit identitatem
 cum subiecto secundum textum: album autem
 absolute dictum in recto importat rem deno-
 minatam, cui non identificatur albedo. Unde
 haec predicatio Petrus est albus ita exponitur:
Petrus est subiectum habens albedinem, vel af-
fectum albedinis; in qua cum subiecto identi-
 ficatur, quod dicitur in recto. Nec idem
 predicatio illa desinit esse contingens: non
 enim affirmatur identiter illa modo, et in-
 vitabile, sed simul affirmatur actualiter uno
 accidentis cum recto predicati, ut secunde
 sit dicere Petrus est albus, ac est subiec-
tum habens albedinem sibi unitum, vel cui
albedo unita: et cum hac uno sit contingens
 absolute contingentem reddat propositionis
 veritatem. Hinc concreta accidentalia sepe
 predicantur de substantiis, quibus real-
 iter unit accidentalia forma, licet non explic-
 mata ex parte subiecti. Sic tamen, ut predicatio
 sit accidentalis, qua simul exit necessar-
 ia,

facit pluralitatem in suppositivum Adjectival
veris, quia solus habent esse in subjecto, ex
solus subjecto pluralitate multiplicatur.

Sed ne confirmata nobis in limine
questionum praefixa transiliamus, sicut
jam disputationes logicae, quibus exerci-
tatur animus, altiora Metaphysica ax-
cana aggredi potest; et nunc Deo, qui, plura-
ma, ac infinita ferè beneficia nobis contu-
let, vices meritis, gratoque animo
reperdamus de more de-

cente.

Te Deum laudamus, &c.

INDEX LOGICÆ

D e virtutibus intellectualibus	1
D ebur	1
D e objecto scientiarum in communi.	06

DISPUTATIO I

D e natura Logica, et eius divisione.	10
Q uestio I. Utrum habitus Logicae docenti, et utenti realiter distinguantur?	12
N ostre Asseritio.	13
S olvuntur argumenta.	15
Q uestio II. Utrum Logica sit scientia, et ars?	18
P rima Asseritio.	20
S ecunda Asseritio.	21
S olvuntur Argumenta.	22
Q uestio III. Utrum Logica sit scientia practica, an speculativa?	30
N otantur aliqua	31
N ostre Asseritio.	33
S olvuntur Argumenta.	35

Quar.

Quaestio IV. Utrum Logica sit sim- plex qualitas?	239
Notitia Avertio	45
Solutiva Argumenta	46
Quaestio V. Utrum Logica sit simpli- citer necessaria ad alias scientias ac- quirendas?	48
Notitia Avertio	54
Solutiva Argumenta	55
	58

DISPUTATIO II

De Objecto Logica.	68
Expositiva intentio rationis iuxta rationis dicendi modum.	68
Quaestio I. Utrum ens rationis fac- tum sit objectum formale Logica?	74
Notitia Avertio	75
Solutiva Argumenta	78
Quaestio II. Quodnam sit objectum primum, per se, primo inspectum à Logica?	95
Notitia Avertio	97
Solutiva Argumenta	99

DISPUTATIO III

De identitate, et distinctione	118
Quaestio I. Utrum deus distinctio formalis ex natura rei inter gradus metaphysicos eiusdem indivisibili?	119
Notantur ratio digna.	119
Notura A ssertio	124
Soluntur Argumenta	122
Quaestio II. Deus ne inter gradus metaphysicos eiusdem indivisibili ratio objectiva, aut pura formalis?	130
Statutur quaestio in propositura.	130
Prima A ssertio.	139
Secunda A ssertio	142
Soluntur Argumenta	144

DISPUTATIO IV

De Omnia vali, et quinque praedicabili- bus	173
Quaestio I. Utrum deus omnia vali a parte rei?	175
Varia sententia statuentes in sensales a parte rei referuntur, et reputantur.	175
Re	

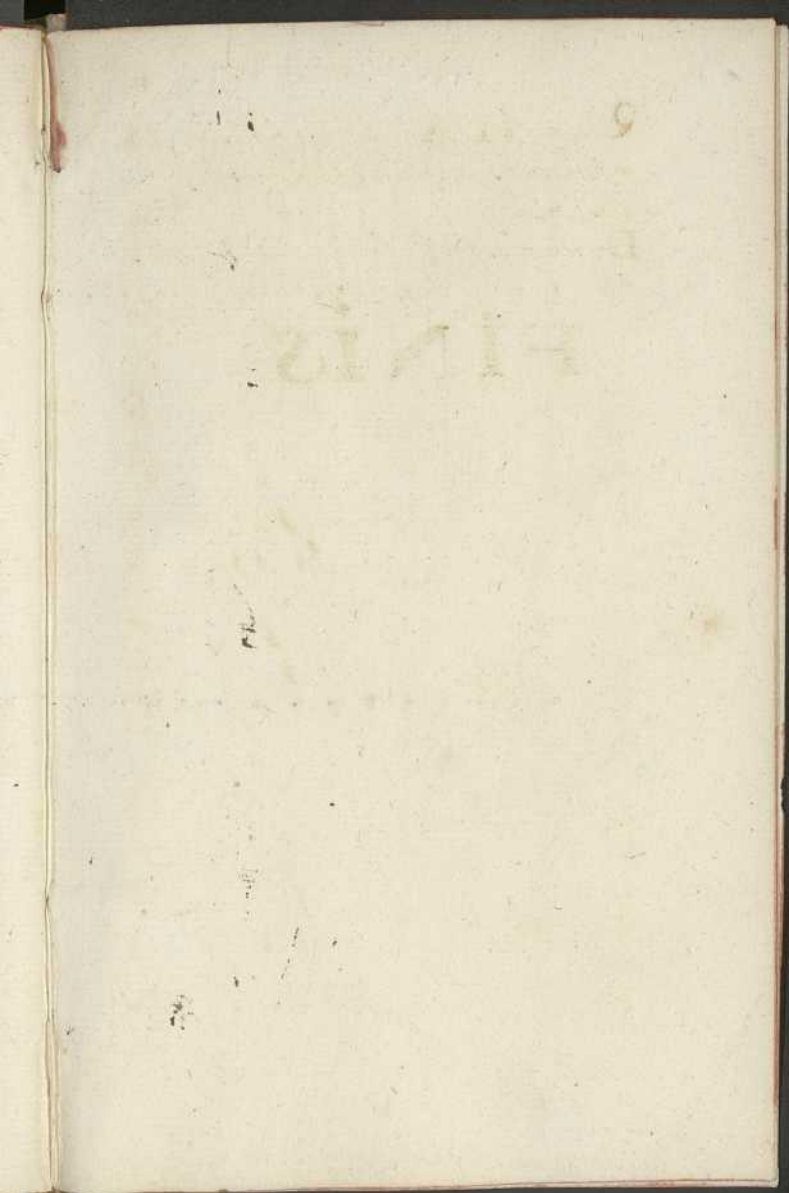
R eplicata generacioni universale in parte sui	240 179
S oluntur Argumenta	181
Quaestio II. Utrum detur universale per intellectum.	185
N ostra Aversio	186
S oluntur Argumenta	187
Quaestio III. Quodnam sit universa- litatis abstractum.	192
N ostra Aversio	193
S oluntur Argumenta.	194
Quaestio IV. Per quem actum intel- lectus fiat universale?	197
N ostra Aversio.	198
S oluntur Argumenta	199
D e propria universalitate & proprie- tate.	205
Quaestio V. Quodnam sit definitum in definitione generalis?	216
N ostra Aversio	217
S oluntur Argumenta.	219
Inquire I. Utrum natura, cui plu- ra individua reperiuntur sit species pro- diabilis?	223
	Que

Quæst. II. An differentia sit
 universalis respectu speciei, quam
 constituit? 230.

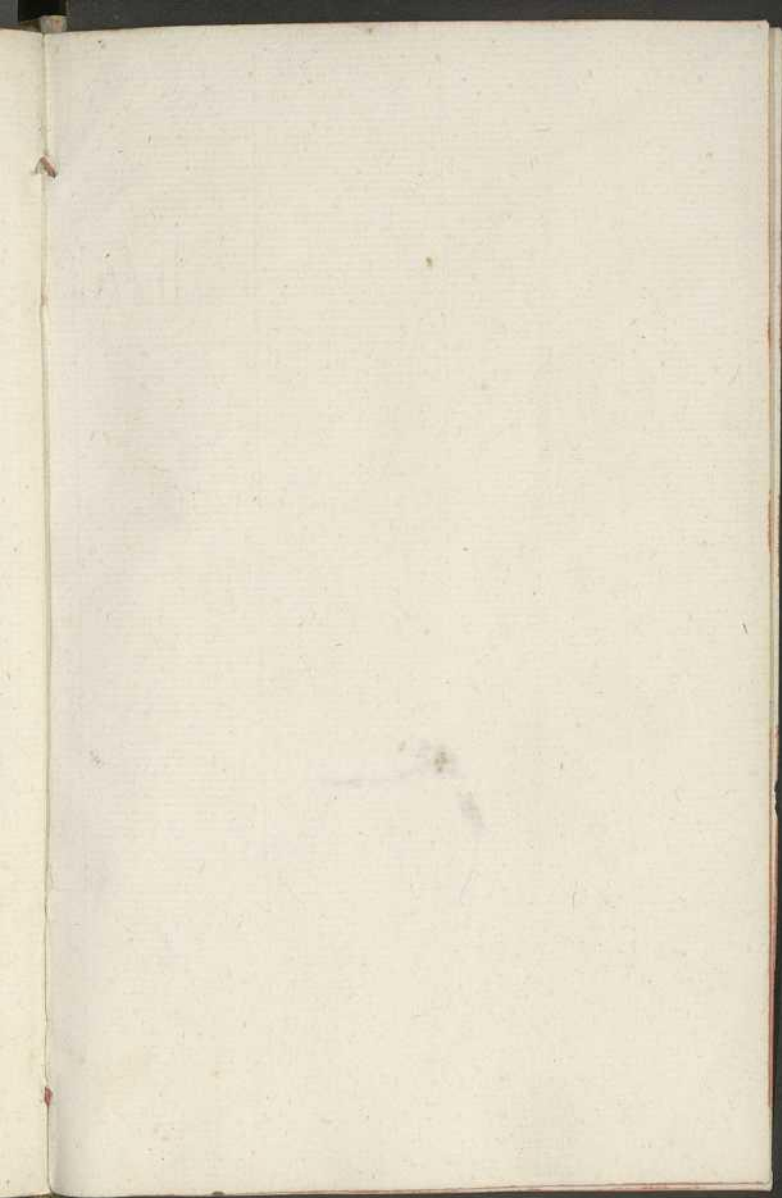
De actuali prædicatione. 231.

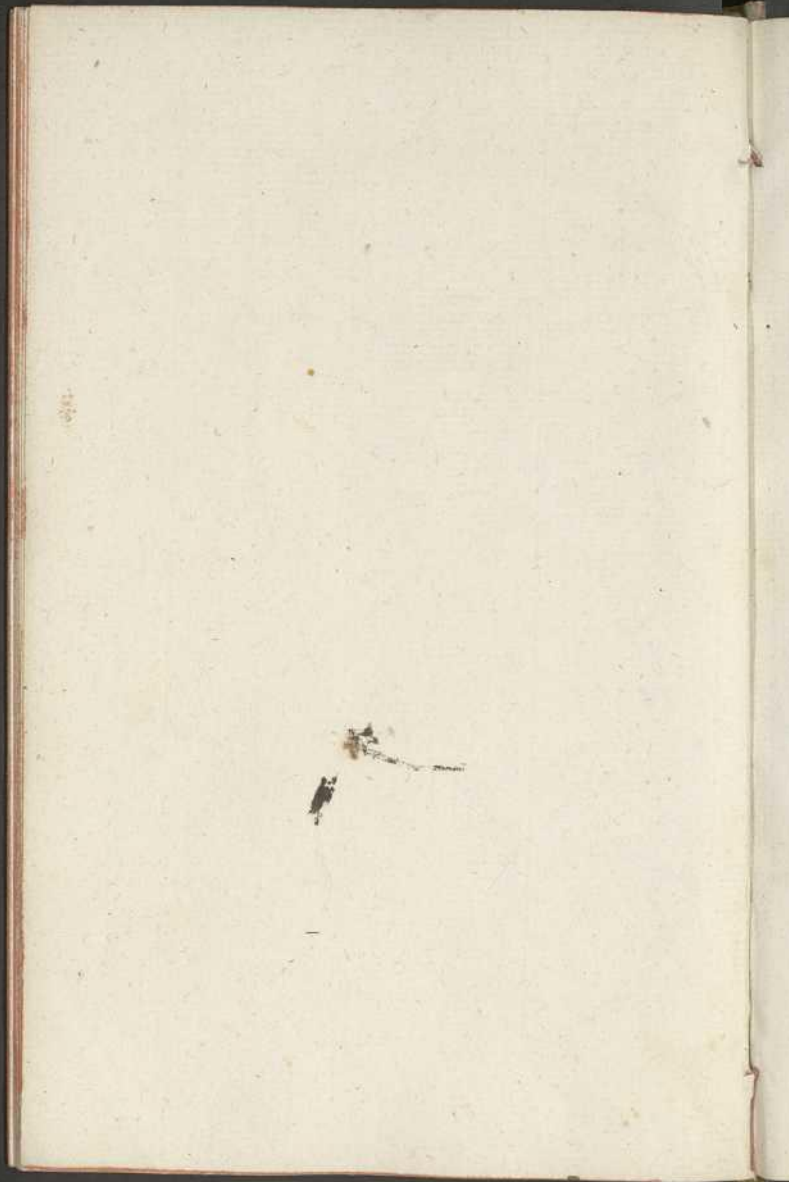
FINIS.

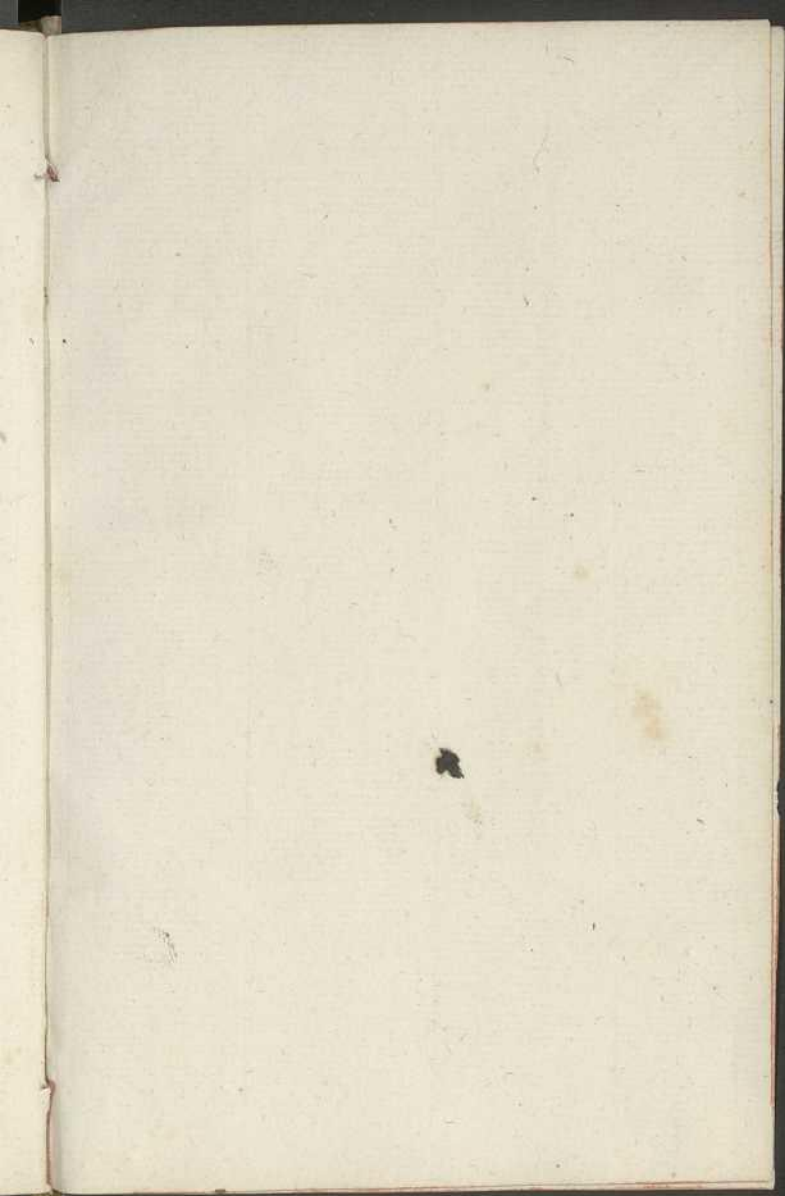

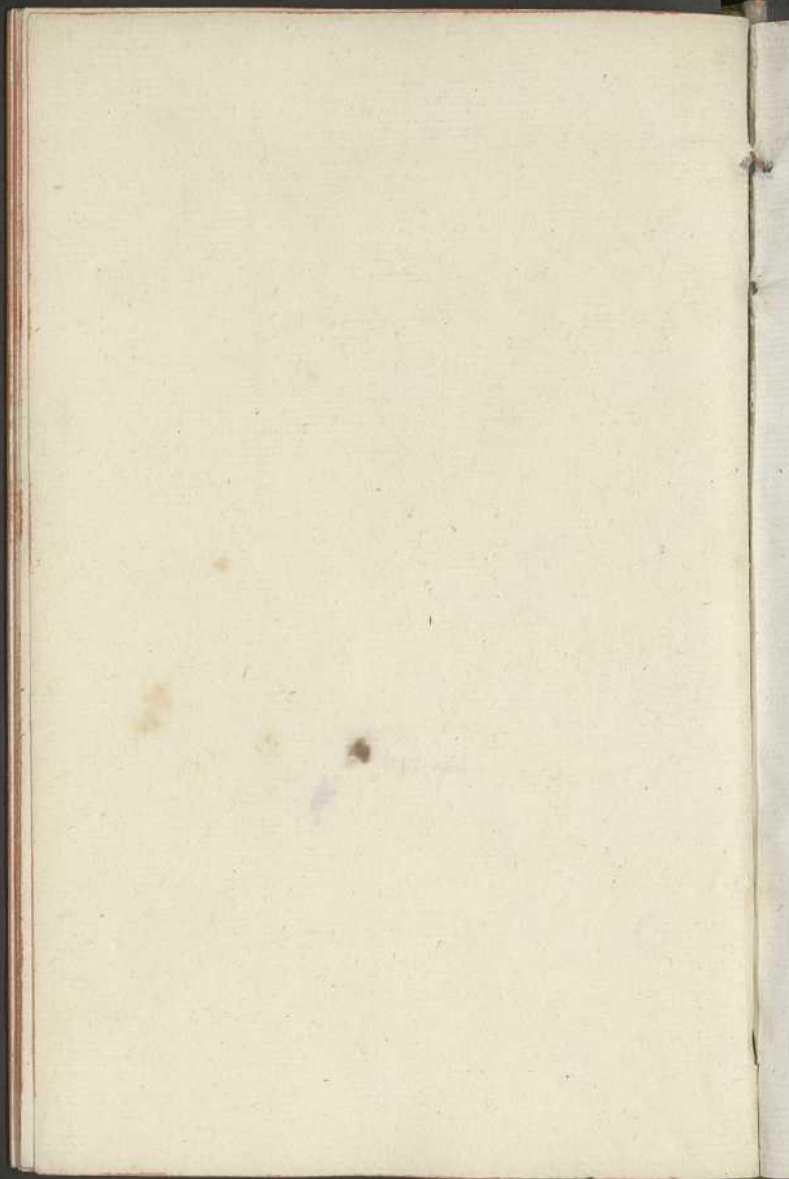

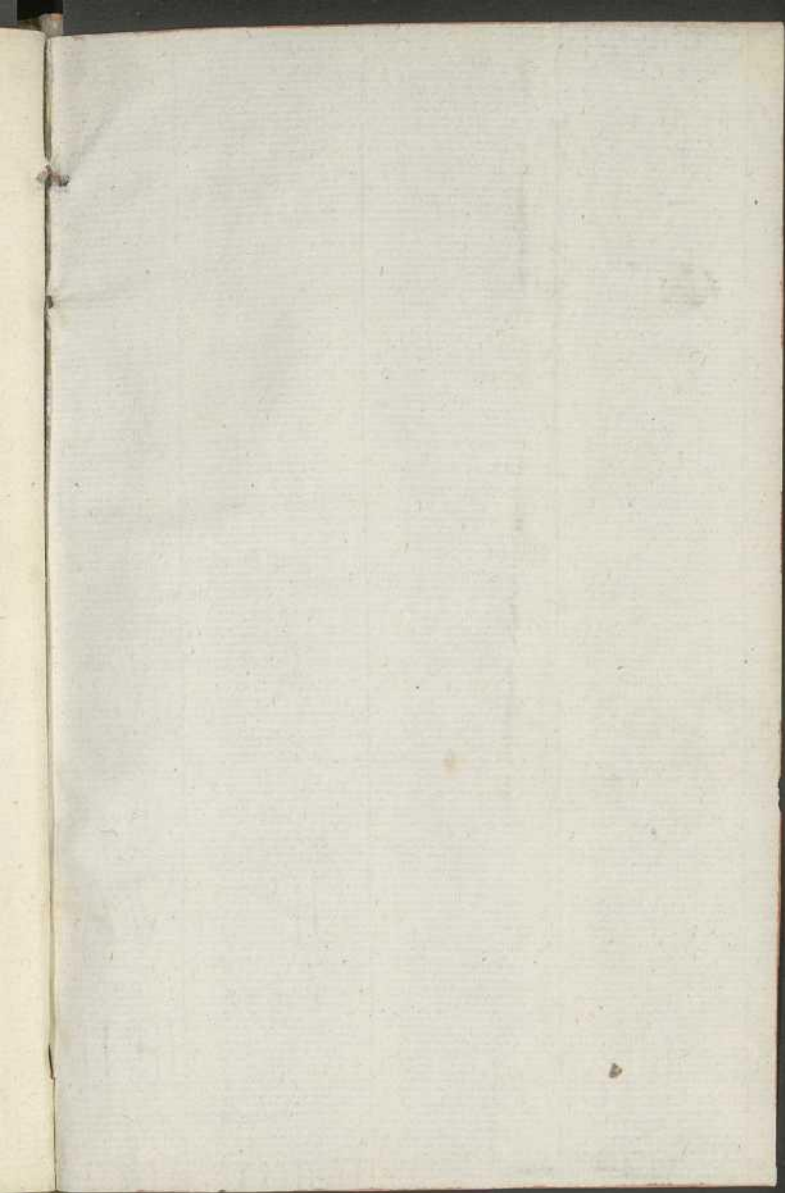
FINIS

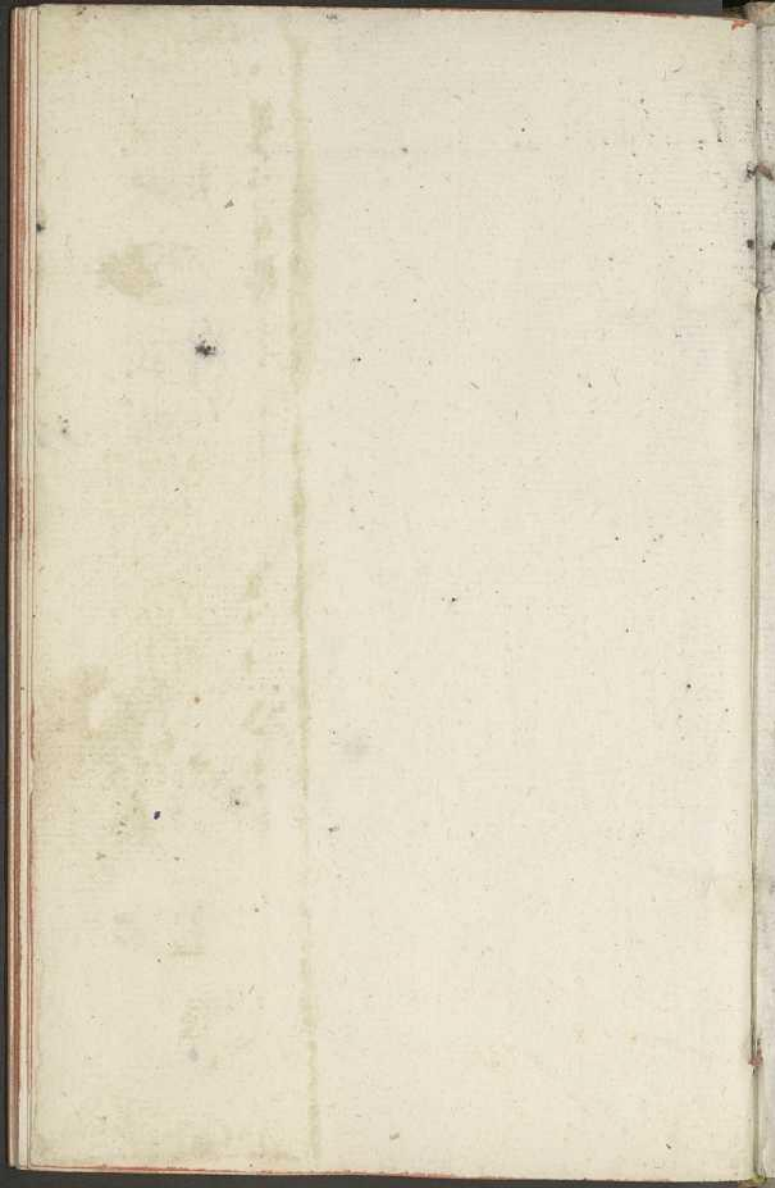

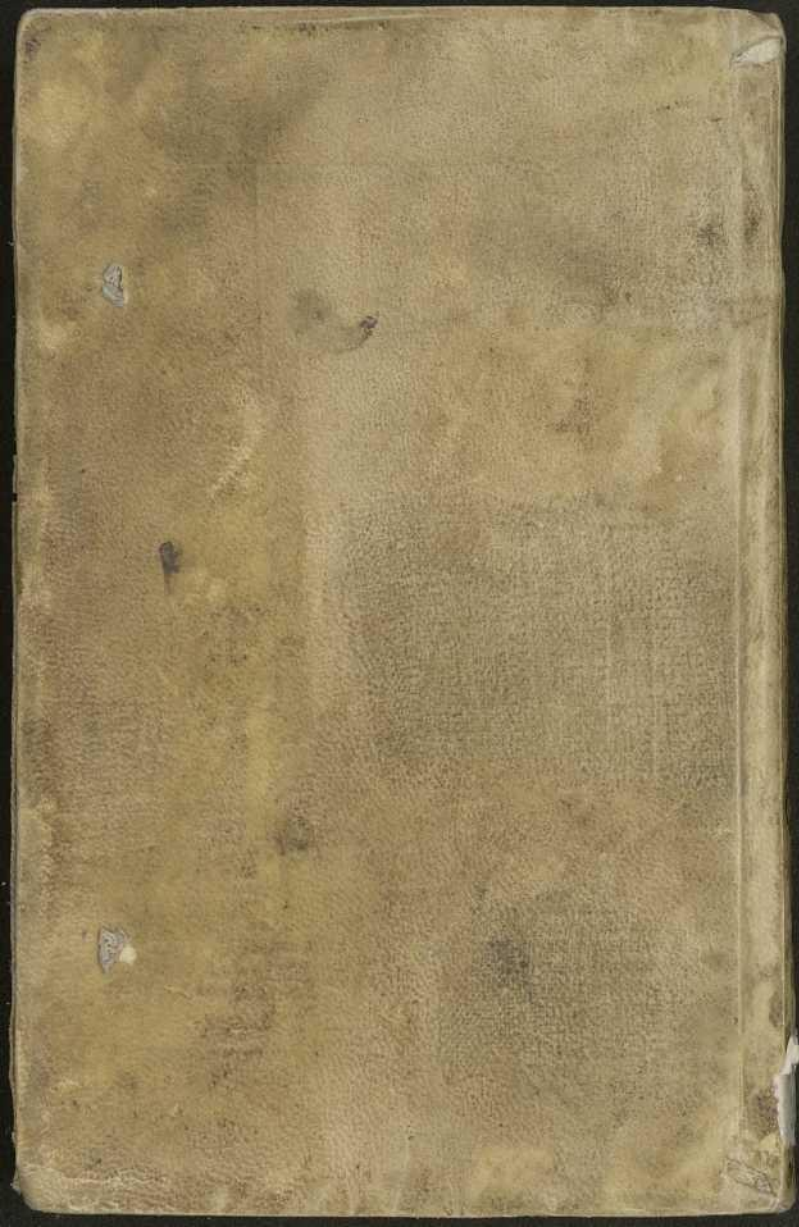

15

15

15

R (Ms)

390

15